

31/459 వ్ర తి ది న ము వ్ర క టి ం వ ర బ డు ను
Post Box No. 212. Telephone No. 2544.

Vol. 14 } డెన్న్ పట్టణము 1926 వ నం॥ అక్టోబరునెల 19-వ తేది మంగళవారము } No 167
నంపుటము ౧౪ } శ్రీ అడయనామనంపత్వర ఆశ్వయుజమాస శుద్ధ త్రయోదశి. } సంచిక ౧౬౮

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

నొప్పు గొప్పవారిచే వేలకువేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష. చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పొట్లబోగొట్టును
బెఱుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.

దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే డెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును

విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

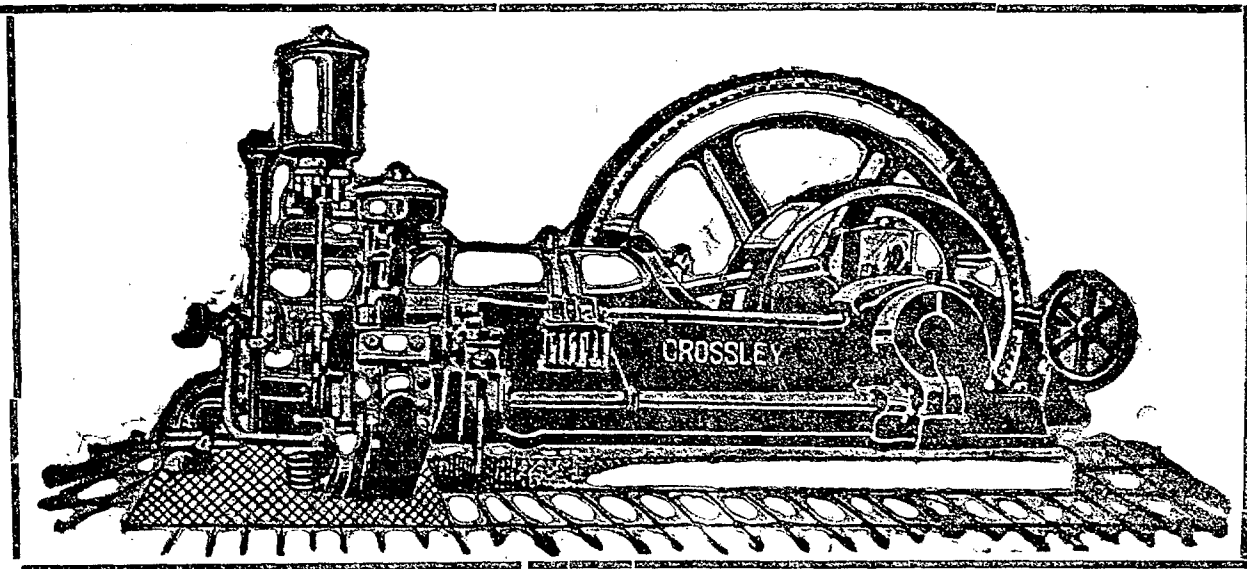
చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్వు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్వు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనండిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 249 వేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

క్రాస్సిగాసు అండ్ ఆయిలు ఎంజినుల

ప్రపంచమునందు మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనవి, మితవ్యయముగలది.

మిక్కిల శ్రేష్ఠ
మైనరకము ఇం
టర్నల్ కంబస్ట
న్ ఎంజినులు త
యారు చేయుట
యందు 50 సంవ
త్సరముల అను
భవము గలదు.

నూతన ఎంజిన్
రింగు శాస్త్రము
నందు తెలుపబడి
నప్రకారము సరి
యైన ప్రైము
మూవరు మొద
లగు వాటి తొ
గలదు.

అనుభవము జాస్తిగానుండనవసరములేదు. మిక్కిలి సరసమైననూనెనుపొయ్యికి ఉపయోగించ వచ్చును. మిక్కిలి మితవ్యయముగలది.

ఎంజినిర్లు, రైసుమిల్లు స్వంతదారులు, వ్యవసాయదారులు, యితరులు మాకు వ్రాయుకోరెదము.

క్రాస్సిబ్రదర్సు, (లిమిటెడ్) 14, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

Crossley Bros, (Limited) 14, Broadway, Madras.

ధర్మపదము

శ్రీరాజా వాసిరెడ్డి దుర్గా నదాశివేశ్వర ప్రసాదబహద్దరుగారు అనువాదకులు
అవతారపురుషుడు డగు బుద్ధదేవుని దివ్యోపదేశము లిందుఁ గలవు. పాళీభాషలో ౨౬ సర్గములలో నున్న ౨౩౩ గాథ (శ్లోకము) లకు సరియైన, చక్కనయిన తెలుగు వచనరచనము. మూలగ్రంథముగూడ సమగ్రముగా నిందుఁగలదు. హిందీ, ఇంగ్లీషు, కర్ణాట, ప్రాకృత భాషలలోఁ గల పరివర్తనములను. వ్యాఖ్యలను బరిశీలించి అతిజాగ్రత్తతో నిది యనువదించఁబడినది. జైన బౌద్ధమతములను గుఱించి విపులపరిశోధనముగల పీఠిక గొప్పది గలదు. బౌద్ధమతసంప్రదాయ విషయములకు ముఖ్యమయిన టిప్పణి కలదు. బుద్ధదేవుని దివ్యోపదేశములెట్టివో, బౌద్ధమత మెట్టిదో యీగ్రంథముఁ జదివినఁ దెలియగలదు. సుందరమైన బుద్ధునిచిత్ర మిందుఁ గలదు. మేలుకాగితము. అందమైన నిండు క్యాలికోబైండు.

మెల రు ౧-౨-౦.

విశాసము:—నరనృసింహార్యాలయము, జగ్గయ్యపేట.

ఆంధ్ర భాషానుశాసనము

ఇది రాజమండ్రి కాలేజీ పండితులగు బ్రహ్మశ్రీ నల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు రచించినది. దీనికి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయోపాధ్యక్షులైన మ-రా-శ్రీ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి యను. ఏ. గారు ప్రకటనైన పీఠిక వ్రాసి యున్నారు.

ఇందు ప్రాచీనాచార్యా చీన సాంప్రదాయములు రెండును చక్కగా వివరింపఁబడినవి. సుమారు 160 మంది పూర్వకవుల ప్రయోగము లుదాహరింపఁబడినవి. తెలి విక్రీలి నుల భము. విద్యార్థులు, పండితులు భాషాభిమానులగుటఁ జరుపవలసినది. ఇట్టి వ్యాకరణ మంతకుమున్ను తెలుగులో లేదు. రెండుభాగములు 14 ప్రకరణములు.

రెండు సంపుటములు పాస్తేజికాక	రు 1-4-0
రెండు కలసిన బైండు	1-8-0
ఆంధ్రదేశరూపకము, నాటకాదుల లక్షణము	0-8-0

కావలసినవా రిట్లు వ్రాయవలెను.

తాడూరి సత్యనారాయణమూర్తిగారు,
ఇన్నీనుపేట, రాజమండ్రి.

లలిత

విజయనగరమున యువజన సంఘపక్షమున వెలువడుచుండు మాసపత్రిక. విద్యార్థుల శాస్త్రవాదములకు కవులకు తా శిల్పమునకు పండితుల వివిధవిషయవిమర్శలకు విద్యార్థులవ్యాసరచనకు ఇది సూతరంగస్థలము. చారిత్రక సాంఘికసాహితీ ప్రముఖ విశేషాలములందు వెలువడుచుండును. వింతవింతకథలు విశ్రీవిశ్రీములైన ప్రశ్నములు! విద్యార్థులకు పోటీపరీక్షలు! జహమానములు! ఇట్లు సర్వలక్షణలతో బహు 'లలిత' పండిత, పామర శ్రీ పురుషుల సర్వజనసమాదరణీయమైన రాగలవిజయ శ్రీమినాడు వెలువడుచున్నది. వ్యాసములను పంపగోరువారు ఆక్టోబరు 2-వ తేదీలోపున కార్యస్థానమునకు చేరునటులంపవలెను. మాదిరిప్రతి ఉచితముగ పంపబాలము. జలయువారు, ఆరణాలు బిళ్లలుపంపిన బడయగలరు. పిమ్మట చందాదారులకు వారి చందానాడి, ఈ ఆరణాలు మినహాయించుకొందును.

చందా సంవత్సరమునకు	రు 2-0-0
ఆరు నెలలకు	1-12-0
ఏకీ ప్రతి	0-6-0

కార్యదర్శి

లలితాకార్యస్థానము, విజయనగరము

ఆయుర్వేదకలావిభాషణ

విద్యాన కె. శేషశాస్త్రిగారి

జగత్ప్రసిద్ధ ఆయుర్వేదాపధములు 3114

చంద్రమాదపాకము:— జ్వరము, పాండు, మున్నగువాటివలన కలిగిన ఆశక్తిని పోగొట్టి మంచబలమును ఇచ్చును. ధాతుసంబంధమైన వ్యాధులకును శ్రీవ్యాధులకును నంజీవిని. శక్తివర్ధక బౌద్ధమయలో లోక ప్రసిద్ధి జెందినది. ఒక నేరు రియా మాత్రమే.

అన్ని విధములవ్యాధులకు బౌద్ధములు దొరుకుచున్నవి.

అడన్:—మ్యానేజర్, ఆయుర్వేదశాల

కృంగి పోస్టు, మైసూరు ఇలాఖా.

కృష్ణజిల్లా యొన్ని కలప్రచారము

కృష్ణజిల్లా తరపున జస్టిస్ పార్టీ ఆధ్వర్యమున రొమ్మగొడ్డి మాట్లాడుచున్న అడుగువల్లి గోపాలకృష్ణయ్యగారు మీర్జాపూరును జమిందారుగారు చేయుచున్న ప్రచారవిధానము ప్రత్యేకము కులములమధ్య సంఘర్షణను కలిగించుచున్నది. బ్రాహ్మణేతరసంఘములన్నిటియొక్క శ్రేయోభివృద్ధికై పాటుపడుచున్నా మని చెప్పు జస్టిస్ పార్టీ కేవలము స్వలాభమునకై చేయు తంత్రముల మాజిల్లా బాగుగ ననుభవించుచున్నది. బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరసంఘము లలాగద్రోహముచున్నారనియు, ఆ సంఘముయొక్క నిరంకుశత్వమును అణచి బ్రాహ్మణేతర సంఘముల నన్ని విషయములలోను పైకి లాగ ప్రయత్నమునియు జస్టిస్ పార్టీ చెప్పుచున్నది. బ్రాహ్మణేతర సంఘముల వికాసముకొరకు శ్రేయోభివృద్ధికొరకు పాటుపడు నాయకులే సంఘములమధ్య కలతలను కలకత్తలను లేవదీయవలెనో? ఇది స్వాధీనపరత్వము, మోసముగాదా? ఏయెడ కా గొడుగుపట్టుటయా జస్టిస్ పక్షముయొక్క లక్షణము!

జస్టిస్ పక్షమునకు ప్రత్యేక నియమిత ఆధ్వర్యము లేక పోయినను కాంగ్రెసు పక్షమునకు వ్యతిరేకముగ నిలచిన ఏ రాజకీయ నియమమును పాటించని ఏ ఆధ్వర్యమైనను తమ పక్షముగ భావించి సమర్థించుచున్నట్లు కనిపించుచున్నది. మీర్జాపూరు రాజాగారు స్వతంత్రపక్షముని చెప్పుకొని డిస్ట్రిబ్యుటర్ల కధ్యక్షుడుగ నెగ్గెను. తనను కాంగ్రెసువారు దరికిచేరనియ రని తెలియును. స్వతంత్రపక్ష మనువారి కిజిల్లాలో నేడు స్థానములేదు. స్వతంత్రపక్షమనగా గోడమిదిగి నాటపుపక్ష మను భావము ప్రజలకు బాగుగ దెలియును. అందువలన విధిలేక జస్టిస్ పక్షములో శేరకు.

జస్టిస్ పక్షమువారుగ పీఠిద్దరును కలిసి ప్రచారము చేసి కొనుటలేదు. ఇద్దరును కలిసిన యొకరి నొకరు మోసము చేయుదురని వారి కనుమానము. మీర్జాపూరు రాజాగారు నూజితు యన్వేషణ గ్రామముల ఓట్లన్నియు తాను సీంగిల్ ఓటు కేయించుకొని తనకేమియులేకుండ జేయుననియు గోపాలకృష్ణయ్యగారు సూరయ్యగారు యిద్దరు కమ్మ ఆధ్వర్యము లాడుటవలన కమ్మనారందరును కాంగ్రెసాభిమానముచే నేమి, కులాభిమానముచే నేమి కాంగ్రెసుకు కాళి కమ్మవారందరికిని గాని చేయుదురగాని తనకు ఓటుపుట్టదను అనుమానముతో కలిసి ప్రచారముచేయుట మానుకొని చెరియొక నూతన పన్నాగమును పన్నుకొని ఒకరిని కానకుండ మరొకరు ప్రచారముచేసికొనుచున్నారు. తనకేమిదమయిన విద్యగాని రాజకీయమధమముగాని, లేకపోయినను జిల్లాలోకెల్లను పెద్దపంతులు మగు తన కులములో కులాభిమానమును బుట్టించి ఏదోయొకవిధముగ నెగ్గ గోపాలకృష్ణయ్యగారు విశ్వప్రయత్నము లొనరించుచున్నారు. ఇకను మీర్జాపూరు రాజాగారన్నతో అసంతృప్తి జెందియున్న తక్కువ సంఖ్యగల కులములందు కమ్మసంఘద్వేషమును బుట్టించి వారందరికిని తాను గార్జియనుగ నుండునని పలువిధములైన ఆశలు గల్పించి గెలుపొందజూచుచున్నారు. జిల్లాబోర్డు పరిపాలనా నిరంకుశమును బాగుగ ననుభవించుచున్న మా జిల్లావాసులు మీర్జాపూరు రాజాగారిని పదవ్రథ్తుని జేయ నిదివరలోనే సంకల్పించియుండిరిగాని యాయనకండగ నిలచియున్న మంత్రి పాసగల్లు రాజాగారి యనుగ్రహమువలన నెరవేరలేదు. ఇటు కాంగ్రెసువారులు, అటు రెడ్డి, గోపాలకృష్ణయ్యగార్ల పార్టీలవారుకూడ మీర్జాపూరు రాజాకు విరోధు లగుటవలన రాజాగారు నిరాశ పొందుచున్నారు. కులాభిమానమును లేపి గెల్పొందజూచుచున్న గోపాలకృష్ణయ్యగారికి విగతాసంఘములు వ్యతిరేకులగుటవలన చిరాకు నొందుచున్నారు.

కృష్ణజిల్లా ఓటరుమహాశయులారా? జిల్లా బోర్డు నిరంకుశముతో బాధనొందుచున్న మన కి మీర్జాపూరుబాధకాన్నియలోకూడనా? వెలతువారిని కొందరిని జిల్లాబోర్డు తాలూకాబోర్డులందు మెంబర్లుగ నుంచి చేయుచున్న విధానము మనము చూచుచున్నాము గదా! ఇక నీబాధ కాన్నియలోకూడ మనకే! తనకు మంత్రిపదవి యనునది కొందరి ఓటర్లతో ననుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. తనకు మంత్రిపదవిచ్చిన మీ పనులన్నియు నిమ్మకాయనాటముగునని చెప్పి ఓట్ల నిమ్మనమని ప్రచారము చేయుచున్నారు. మీ రివిషయమును కలలోనైన నమ్మునట్లు. మీర్జాపూరు జమిందారుగారు కొలదిగ మాత్రమే చదువుకొనెను. 4 వ ఫారమువరకు జదివియుండవచ్చును. ఇట్టి సామాన్య విద్యావంతునికి మంత్రి పదవి వచ్చుట నమ్మ

దసరా మహోత్సవములు

నూజిపేట

శ్రీరాజారంగయ్యపూర్వాపు బహద్దరువారి యున్నత పాతశాల పూర్వ విద్యార్థి సంఘమునా రీపండుగదినములలో, గతసంవత్సరమునవలె, వ్యాయామ, వాఙ్మయపోటీలను, పారిశ్రామిక ప్రదర్శనములను బురవాసుల ప్రోత్సాహముకొరకు యేర్పాటుచేసిరి. మైలుపరుగు, చెడుగుడు, ఫుట్ బాల్, చక్రరంగము, బాడ్ మిన్ టెన్, యాలపాటలు, జంగముకథలు, పగటివేషప్రదర్శనములు, మోటారునడుపుట, బై సికిల్ పై వడిగబోవుట, బాజా, చెడి, దోచెడి, కత్తిసాము, వక్తృత్వము మొదలగువిషయములందు పోటీలు జరిగెను. ఈవేడుకలజూమటకై, యాయా నియమితఫలములను నధికారోత్సాహపూరితులై పురజను లధికసంఖ్యాకులగుగ బ్రతిదినమునను సమావేశముగుచువచ్చిరి. 15 వ తేదీన బూర్వవిద్యార్థిసంఘ దళము వార్షికోత్సవము జరిగెను. ఆసందర్భమున యానాడు సాయంత్రము గొప్పబహిరంగసభ జరిగెను. ఇదివర కిచ్చట పాతశాలలో సుమారు పదివత్సరములు ప్రధానోపాధ్యాయులుగా బుచ్చేసిన మ-రా-శ్రీ, వి. యస్. సీతారామయ్య ఆయ్యరుగారు (వి. యె. యల్. టి.) అగ్రాసనాధిపతిగ నుండిరి. పురయ్యార్లు, గొల్లిపల్లి, కపిలేశ్వరపుర యెన్వేట్ల జమిందారులును, తదితరపుర పముఖులును సభ నలంకరించిరి. మాతృదేశస్థము, పాతశాలాప్రశంస మొదలగువిషయములగుర్చి నియమితవక్తలు బ్రసంగించిరి. మ-రా-శ్రీ చిలకమర్రి లక్ష్మీనరసింహంగారస్వసతగ నుండుటచే సభకు రాజాలరని రాజమండ్రినుంచి తంతి రాగా సభికు లాకాభంగులైరి. పిదప వివిధపోటీలలో జయ మొందినవారికి బహుమానము లీయబడెను. తరువాతి బూర్వ విద్యార్థులు శ్రీగిరాజు రామచంద్రయ్యగారు, ము. శరణ్య చాద్యులుగారు, వై. వి. మాధవరావుగారు, వారివారి విద్యార్థిదళల స్వరించుచు వినోదముగ నుపన్యసించిరి. తమవరి, అగ్రాసనాధిపతులు పూర్వవిద్యార్థుల బాధ్యతలగుర్చియు, ప్రస్తుత విద్యార్థుల విధులగుర్చియు, కడు మనోరంజకముగ నుపన్యసించిరి. మరునాటి రాత్రి, శ్రీ పురయ్యార్లరాజాగారు రచించిన 'జ్యోతిర్మిత' యను నాటకరాజమునుండి, 'ప్రతాపరుద్ర మహారాజసభ' శ్రీరాజాగారి దివాణపు టావరణలో బ్రదర్శింపబడెను.

ఈ యుత్సవముల జరుపుటలో, పూర్వ విద్యార్థి సంఘమువారికి విశేష ధనసహాయముచేసి దోడ్పడిన శ్రీ పురయ్యార్ల సంస్థానాధీశునకును, యాధాశక్తి ననుసరించి సహాయముజేసిన తదితర జమిందారులకును బరమేశ్వరుడు ఆయురారోగ్యాది సంతపల ప్రసాదించుగాత.

శ్రీ. రామచంద్రయ్య.

దొంగతనము నేరము

ఫిర్యాది ముద్దయి రాజీజేసికొనుట

రంగూను, ఆక్టోబరు 18:— 'రంగూను డెయిలీన్యూసు' యజమాని మహమ్మదు ఆబాంగారు యం. యల్. సి. ఆదివరకు ప్రెస్ జేనరలు మ్యానేజరుగ నున్న ఆర్. ఆల్లెగొండరుగారిని ఆఫీసు పెట్టెనుండి ఫిర్యాదికి చెరియకుండ కొన్ని ప్రముఖులను దీసికొని పోయెనని ఇం. పీ. కో. 380 స్వస్మక్రింద దొంగతనమునేరముపైని ప్రాసిక్యూటు జేయించిరి. పశ్చిమ సబ్డివిజనలు మేజిస్ట్రేటు ముద్దయిని విడుదల జేయుచు కేసు ఉపసంహరించుకొన నిచ్చి పార్టీలు తరువాత రాజీకి వచ్చిరనియు, ముద్దయికి దొంగతనపుట్టుదేశ్యము లేదని ఫిర్యాది యొప్పుకొనెననియు తీర్పులో జెప్పిరి. (ఆ. వె.)

దగినమాటకాదు. జిల్లాబోర్డు, పరిపాలనా విధాన మిట్లున్నవారికి మద్రాసు రాజధాని పరిపాలనలో ఎవ్వరైన విన్న పరిహాసముజేయుదురు. కేవలము కులాభిమానమును చెచ్చుగొట్టి, తక్కువకులములయొక్క ఆధ్వర్యము తాలూకాబోర్డు, డిస్ట్రిబ్యుటర్ల లందుకూడ ఆధ్వర్యముగ నిలిచి గెల్పొంద వీలులేని దుస్థితికి దెచ్చిన గోపాలకృష్ణయ్యగారిని యీ జిల్లాలోని కమ్యేతరసంఘములు మరువజాలవు. జస్టిస్ పక్షముయొక్క కుతంత్రములకు లోబడక మీ ఓట్లను కాంగ్రెసు ఆధ్వర్యలకు మాత్రమే యివ్వవలెనని గోరుచున్నాడను.

(ఒకకాపు)

జాబులు

గోసంరక్షణసమితి-ఏలూరు

(ఒక అభిమాని ధర్మం)

వసంతవాడ కాపురములును, ఏలూరు అన్న, వస్త్రులు, వైద్య, విద్యావిదాన సమాజము శాశ్వతధర్మకర్తలలో నొకరగు మ-హా-రా-శ్రీ మేడూరి శోభనాద్రిగారి కొమారుడు జానికిరాయయ్యగారు, ఏలూరు, గోసంరక్షణ సమితికి, శాశ్వత ఘండుక్రిందను 150 నూటయేబది రూపాయలు ధర్మం యిచ్చి శాశ్వత అభిమానిగ చేరినందుకు సంతోషముతో తెలియపరచుచున్నాము. ఇందుకు వందనములు.

మద్దుల వెంకట చిన్నరాజు,
(శాశ్వత ధర్మకర్త)

గొల్లపల్లి రాజాగారి అభ్యర్థిత్వపు ప్రకటన
ది 9 అక్టోబరు ఆంగ్లపత్రికలో 2వ పేజీలు భూస్వాముల స్థానమునకు అభ్యర్థిగా నిలచిన గొల్లపల్లి జమీందారుగారిని 48 గురు బలపరచుచున్నట్లు మిమోరాండం ప్రకటించినట్లు ప్రాయబడినది. సదరు స్థానమునకే నిలచిన నా అభ్యర్థిత్వమును పితాపురం మహారాజగారు, భద్రాచలం, ముక్కాల్, పల్లూరు, వైలవరం, కపిలేశ్వపురం రాజాగారు, చింతపల్లి రాణిగారు, కాటవరం, చింతపల్లి, గుత్తినేటి, చక్కవరం, లింగగిరి, ధర్మవరం, సత్యనారాయణపురం జమీందారులు, గూటాల జమీందారిగారు మొదలగు 49 గురు బలపరచుచున్నారు.

గొల్లపల్లి జమీందారుగారి అభ్యర్థిత్వమును బలపరచుచున్న వారిలో కొందఱు, నేను అభ్యర్థుడనుగా నిలచినట్లు వారికి తెలియకపోవుటచేత వారిమిమోరాండము బలపరచినా మని చెప్పచూ వారివోట్లను నాకే యిస్తామని వాగ్దానములనుకూడ చేసివున్నారు. అభ్యర్థులు యెవరైనది తెలియకపోయినను, ముందుగా వాగ్దానమును పొంది మిమోరాండమును దస్కరులు చేయించుకొనుట యెన్నడువేదధర్మము వ్యతిరేకమైన సంగతి అని ఆలోచించగా తమకును తెలియగలను. అట్టిపద్ధతి యిప్పుడెక్కడ అచరణలోనికి వచ్చుచున్నట్లు కనుపిస్తున్నది.

జామీందార్లయొక్క హక్కులను నిలబెట్టగలిగిన సమర్థులు, అనుభవశాలురు యెవరైనది బాగుగా విచారించి తమ వోటును యిప్పించగలందులకు మిక్కిలి ప్రార్థించుచున్నాను.

యస్. ఆర్. అంకినేని ప్రసాద్,
రాజా చల్లప

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా నిడదవోలు తాలూకాలో
ఎన్నికల ప్రచారము

ఈ నెల 11వ తేదీని నిడదవోలునుండి శ్రీయత మోతే నారాయణరావుగారు, చిట్టూరి నారాయణగారి కొమార్లు భువనేశ్వర రావుగారు, చిట్టూరి అమృతరామయ్యగారు, తమ్మిశేడి సూర్యనారాయణగారు, వంకిన రామచంద్రయ్య చౌదరిగారు, ఆలిపాటి సుబ్బయ్య చౌదరిగారు, మొనపర్తి సత్యనారాయణగారు, చేకూరి అమృతరామయ్యగారు, దామోదరపు వెంకట సరసింహ రావుగారు, పాగి సుబ్బరాజుగారు, ఇంమూరి సత్యనారాయణగారు మొదలయినవారు బ్రాహ్మగూడెం, ముప్పవరం, చాగల్లు, నెలిటూరు, పంగిడి, ధర్మవరం, ముక్కాల్ (గ్రామములలో ప్రచారముచేసి కాంగ్రెసు శిక్షిమును ప్రజలకు బోధించుచు ప్రతి గ్రామములోను కాంగ్రెసునకే తమ వోట్లను యిచ్చునట్లు వాగ్దానములుగావించుకొని తిరిగి ఆ రాత్రి 9 గంటలకు తిరిగి చాగల్లుచేరుసరికి చాగల్లుకాపురములను శ్రీరామన్న, చాగంటి రాజయ్య, అల్ల పానకాలుగార్లు గ్రామంలో గొప్పసభ నొకదానిని యేర్పాటుగావించిరి. సదరు సభకు మహారాజ శ్రీజజ్జవరపు వెంకట్రాయుడుగారు అధ్యక్షునిగా యేర్పాటుచేసినారు. సదరు సభకు రహస్యమి వెయ్యిమంది జనము హాజరైరి. సదరు సభలో ఆలిపాటి సుబ్బయ్య చౌదరిగారు, వంకిన రామచంద్రయ్య చౌదరిగారు, శ్రీమోతే నారాయణరావుగారు కాంగ్రెసు అనగా యెట్టిదో కాంగ్రెసువాడు చేయుపని యెట్టియో జప్తి పక్షమువారు జేయుపద్ధతి యెట్టియో మొదలగు సంగతులను ప్రజల మనస్సులను రంజితజేయునట్లుగా ఉపన్యాసములు యిచ్చినమీదట ఓటర్లకును ఓట్లను కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకే యిచ్చునట్లు వాగ్దానముచేసిరి. పిదప దామోదరపు వెంకటసరసింహ రావుగారు మహాత్మాగాంధీగారి హరికథాకాలక్షేపణగూడాజరిగించి సభ రాత్రి 1 గంటకు ముగింపుచేసినారు.

ఓటరు

తామర తలకురుపులను జాంబక్ స్వస్థతపర్చును

మీకు అతి స్వల్పముగానే నను దురద కురుపు యున్నదని తోచిన పక్షమున, కాల పరిహారముచేయక, జాంబక్ నుపయోగించి స్వస్థతపర్చుకొనుడు. మూలికల వల్ల తయారుచేయబడినట్టి ఈ తైలము మిమ్ములను స్వల్పభాగమునండి విముక్తి జేయుటయేగాక తామర ప్రణమల పాలుజేయక ఆపును.

జాంబక్, కురుపువల్ల గలుగు నుంటలను పోగొట్టుటలో అత్యోపకారి యై వ్యాధిని గలుగజేయు చిన్న పురుగులను హరిముజేసి, శిశుకాలములోనే చర్మమును అభివృద్ధిపరచి, మీకు సౌఖ్యమును పుర్వార్థగ్యమును గలుగజేయును.

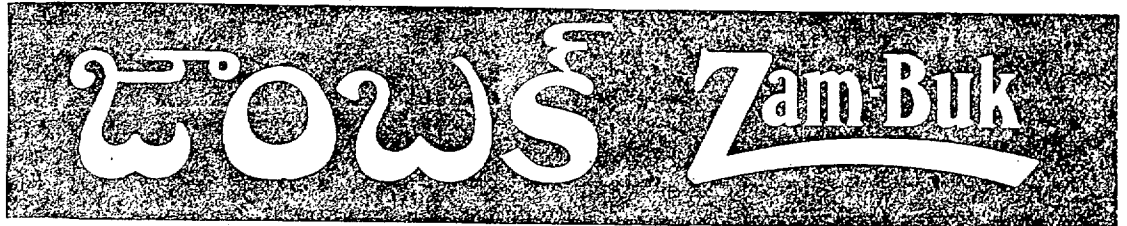
జాంబక్ యొక్కవధర కలిగిన అపు రూపమైన, మూలికలవల్ల తయారుచేయబడినది. కురుపు, చెమటకాయలు, ప్రణమలు, తామర మొదలైనవాటిని కుదుర్చుటలో అత్యద్భుతమైనది.

గాయములు, కాల్పులు, ఆడుసుపుండ్లు, పురుగుకాటు, మొదలైన వాటికి కూడ ఉపయోగపడును.

జంతుసంబంధమైన క్రొవ్వచేర్చబడలేదు

చిన్నపెట్టె 1-కి రు 1-0-0 పెద్దపెట్టె 1-కి రు 2-4-0

అన్ని మందుల దుకాణములలోను దొరుకును

నెల్లూరు గుంటూరు జిల్లాల ఢిల్లీ అనంత్రీ అభ్యర్థి

కాంగ్రెసు తరఫున ఢిల్లీ కాసనసభకు నెల్లూరుజిల్లా కవదుకూరు వాస్తవ్యులు శ్రీ బత్తిని పెరుమాళ్లనాయుడు, బి. ఏ. గారిని అభ్యర్థిగా నిలిపియున్నారు. వీరి యోగ్యతనుగూర్చి జస్టిస్ పార్టీవారు అబద్ధముల ప్రకటించినందున ఈ సందర్భమున నెల్లూరు గుంటూరు జిల్లాల అసంత్రీ ఓటర్లకు ఈక్రింది సంగతులు చెప్పవలసివచ్చినది.

వీరు 1907 వ సంవత్సరమున జాతీయోద్యమము ప్రారంభమైనపుడు బందరు కాలేజీలో విద్యార్థిగా యుంటూ కాంగ్రెసు ప్రచారమున పూర్తిగా పాల్గొన్నవారిలో నొకరు. నాడు మొదలు నేటివఱకు ఏయోద్యోగమునకు ఆశపడక నిరాడంబరముగ దేశసేవచేయుచున్నారు. వీరు పెద్దకమ్మకుటుంబములోనివారు. వీరి తండ్రి చాలాకాలమునుండిసంస్థానమున దివాన్ గా నుంటుండిరి. గొప్ప భూస్వామి. కుటుంబములోని కలతల వల్ల వీరి పెద్దలు వేలకొలది వ్యాజ్యములలో వెచ్చించిరి. కాని వీరు ఓర్పువహించి అన్నివ్యవహారముల దిద్దుకొనుచున్నారు. రైతులమీద వీరి అభిమానము వర్ధింపుట అనవసరము. తాను గొప్ప రైతు కావుననే వారి కష్టములముల చక్కగా గుర్తించి వారి మేలుకే ఎల్లప్పుడు పాటుపడుచుందును. బి. ఏ., ప్యాసుకాగా నే వారి బంధువులను శ్రీ చల్లపల్లి రాజాగారిద్వారాగాని తన శ్రీ జాగర్లమాడి కుప్పస్వామిగారివల్లగాని ఏ గొప్ప యోద్యోగమో సంపాదించుటకు వీలున్నను అట్లుచేయులేదు.

1918-19 సంవత్సరములలో కందుకూరు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులై ప్రజలకు అనేకమంచిపనుల చేసినారు. గీతారహస్యమును తెనుగున శ్రీ బాల గంగాధరతిలకగారిచే ప్రచురింపించుటకు పునహా వెల్లి వారితో కొంతకాలముంటూ దేశసేవచేయుటయందు పూర్తిగా శీఘ్రులైరి. ఇట్టివారిని కమిటీ వారి కన్నుకొన్నందుకు అంగము ఆమోదము తెచ్చిరి. వీరికి కుల ప్రాతినిధ్యమును నమ్మకములేదు. కావున జస్టిస్ పార్టీ చేసిన కమ్మ వారెంతో అపకౌముచేసినను లక్ష్యపెట్టక తనకు తోచిన రీతిని దేశసేవచేయుచున్నారు. వీరికి పోటీచేయు చౌదరిగారు ఎడ్వర్డు స్కూలు పరిపాలనలో లోపములు కావించిరిని అభియోగమున చిక్కుకొని సెవనన్నకు కమిటియన్నారు. కాంగ్రెసువారి ప్రతికర్తనాగు వీరి అభ్యర్థిత్వమునకు విఘాతము కల్పించుటలో ఆశ్చర్యములేదు. కావున అందరును వీరినే ఎన్నుకొందురని తలచెదను.

ఏ. రామరావు బి. ఏ.

అలహాబాదు హైకోర్టు

అలహాబాదు, అక్టోబరు 18:—తెలపులైన పిదప హైకోర్టు నుండి నేను తెరవబడిన. శ్రీత్ర జడ్జటు ముగ్గురకు జస్టిసు ఈక్వాబలు అహమ్మదు, జస్టిసుపుల్లె, జస్టిసు కెండలీసు గారలకు ఉద్యోగపహాణమును ఆర్డింగు ఫిర్యాజిని సర్ సెసిలువాల్సగా రొసగిరి. (అ. ప్రె.)

కాంగ్రెస్ ప్రచారము

కోల వెన్ను - (బెజవాడ తాలూకా)

14-10-26 తేదీన మాగ్రామము కొల్లిపర సూరయ్య చౌదరి, నల్లూరి పాపయ్యచౌదరి, భోడె వెంకట సుబ్బయ్య చౌదరి, పర్వతనేని వెంకటకృష్ణయ్యచౌదరి, పిల్లల వాసు మంతరావుగార్లు వచ్చి ఓటర్లసందర్శన చూచిరి. కొల్లిపర సూరయ్య చౌదరిగారు కాంగ్రెస్ నలువది సంవత్సరములనుండి చేసిన గొప్పకార్యముల గూర్చియు జస్టిస్ పార్టీవారి దుర్మిత్రమును గూర్చియు విశదముగా ఓటర్లందరకు చెప్పిరి. గ్రామములో సూరయ్యచౌదరిగారు వచ్చి వెల్లినతరువాత కాంగ్రెసును బలపరచుటకు కాసనసభకు కాశేశ్వరరావు సూరయ్య చౌదరిగార్లకును ఎస్.బి.కి టంగుటూరు ప్రకాశముపంతులుగారి కిని వోటు యిచ్చుటకు యత్నాహ్వానితులై యున్నారు.

(కాంగ్రెస్ అభిమాని)

బెజవాడ గ్రామకరణం మణేగారల డిస్ మిస్

బెజవాడ గ్రామకాపురము నోడి రామకృష్ణ, గంధం కృష్ణారావు, మిస్తరు థామస్, హర్త వగైరాగార్లు తాలూకు ఘోషారు ముప్పది నలువదివేల రూపాయలకియ్యగుల భూములను తమ స్వంతలాభం నిమిత్తం బెజవాడ కరణం వుప్పులూరు వెంకట గోపాలరావు, మణేదారు, మసీదు కోటయ్య రివిన్యూ వేలం వేయించి తమ యిలాకాదార్లపేర వేలం కొట్టి వేయించిన సందర్భములో బెజవాడ రివిన్యూ డివిజన్ ఆఫీసరువారి ఎదుట వై ఆర్ టిగలవారు దాఖలుచేసిన పిటిషన్ల మీదట రివిన్యూబోర్డువారు వేలం రద్దుపరుస్తూ కరణం, మణేదారులను విచారించి శిక్షించవలసినదిగా వుత్తరవులు యిచ్చి నందున మారివిన్యూ డివిజన్ ఆఫీసరుగారు పూర్తి ఆయన విచారణచేసి 19 మంది సాక్షులను విచారించి కరణం మణేదార్లు కుట్రతో స్వలాభంకోరకు ఆక్రమగా ఎక్కువ విలువగల ఆస్తిని బహు స్వల్పభీదుకు కొట్టివేయించినారనియు వీరు నవుకరిలో వుండ నర్దులుకారనియు 10-10-26 సం॥ తేదీన కరణం, మణేదారును భరతరపుచేసినారు. ఈ సందర్భములో గ్రామము సభకు కూడా కొంతభాగ్యత వున్నదని కరణం మణేదార్లు మునపలుమీద మోసిన నిందకు ఆధారములేదని మునపలు నిర్దోషి యని తీర్పులో వ్రాసినారు.

(స్వకీయవిలేఖరి)

వ్యవసాయపు రాయలు కమిషను

పూనాకు వచ్చుట

బొంబాయి, అక్టోబరు 18:—వ్యవసాయపు రాయలు కమిషను పూనాకు 21 వ తేదీ వచ్చును. లిజాబెతుగో ప్రభువు, పర్లాకినిడి రాజా, మాడెను, స్మితుగారులు పూనాలో నున్న ఆరురోజులును గవర్నరుగారి ఆతిథ్యముగ నుందురు. (అ. ప్రె.)

గంజాము:—	శ్రీయుత వరదా కామేశ్వరరావునాయుడు;
	... విశ్వనాథదాసుగారు
	... ఉన్నవ రామలింగం గారలు.
విశాఖపట్టణం (నగరం):—	... వసంతరావు బుచ్చి సుందరరావుగారు,
(జిల్లా):—	... చింతలపాటి వేంకటసూర్యనరసింహారాజుగారు
	... పూసపాటి కుమారవెంకటపతిరాజుగారు
గోదావరి (నగరం):—	... చావలి రామశామయ్యారాజుగారు.
(జిల్లా):—	... బిక్కిని వెంకటరత్నంచౌదరిగారు.
	... కందుల వీరరాఘవస్వామి నాయుడుగారు
పశ్చిమగోదావరి:—	... దండు నారాయణరాజుగారు,
	... మోతే నారాయణరావుగారు.
కృష్ణ:—	... అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావుగారు
	... కొల్లిపర సూరయ్యచౌదరిగారు.
గుంటూరు:—	... పిల్లలమర్రి ఆంజనేయులుగారు
	... కోట జయరామరెడ్డిగారు.
నెల్లూరు:—	... ఆమంచర్ల సుబ్బ కృష్ణరావుగారు.
	... పోణకా గోవిందరెడ్డిగారు
చిత్తూరు:—	... కొండుూరు వెంకటశివరాజుగారు
కడప:—	... కె. కోటిరెడ్డిగారు
	... ఎ. పరశురామారావుగారు.
ఆనంతపురం:—	... చీమలవాగుపల్లి నారాయణరెడ్డిగారు.
	... చిన్నపమడ ఓబిరెడ్డిగారు.
కర్నూలు:—	... గాడిచర్ల హరినర్సోత్త మరావుగారు
	... పి. శివరావుగారు.
బళ్లారి:—	... సామి వేంకటాచలంశెట్టిగారు
చెన్నపురి:—	... సి. యస్. గోవిందరాజు మొదలియ్యారుగారు
	... పి. భక్తవత్సలునాయుడుగారు
	... డాక్టరు. బి. యస్. మల్లయ్యగారు.
	... (మహమ్మదీయస్థానము) అబ్దుల్ హమీదుఖాన్
నెల్లూరు, గుంటూరు, చిత్తూరు:—	(మహమ్మదీయస్థానము) [గా
	... మహమ్మద్ ఖాజామొహదీన్ సాహెబుగారు
దత్తమండలములు:—	... సయ్యదు మొహదీన్ ఖదీగారు
చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము:—	... యస్. నత్తమూర్తిగారు (విజయ మొందిరి)
దక్షిణ ఇండియా వరకసంఘము:—	... సి. గోపాలమీనాక్షగారు

చెన్నై పరికారము

పరిపాలనా నివేదికపై నింకను చర్చ

వ్యవహారములన్నియును సరిగా లేదు.

నిన్న సాయంత్రము సామి వెంటాచలచెట్టిగారి యధ్యక్షత క్రింద చెన్నై పరికారము సభ సమావేశమై నభ్యుదయ చాలమంది సభ్యులు నివేదికమును విమర్శించిరి. పిమ్మట పరిపాలనా నివేదికమును విమర్శించిరి. పిమ్మట పరిపాలనా నివేదికమును సభ వారంగీకరింపవలెను అను ప్రతిపాదన సభ్యులును చర్చకు లెట్టకీ మినాక్షినుందగము పిల్లెగారు కొన్ని సవరణలను పాపాదించుచు మాట్లాడుచుండిరి. ఇంతలో టి. నుందర రావునాయుడు డి. బి. గో. నారాయణసామిచెట్టి టి. వరద రాజునాయుడుగార్లు మొదలగు కొందరు సభ్యులు మెల్లగా లేచి చెల్లిపావుటచే, కోరముకాక సభ నిలిపివలయుంచవలసి వచ్చెను.

గ. రంగయ్యనాయుడు

గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు క్రిందటిసమావేశమున అసమగ్రముగ వదిలివేయవలసి వచ్చిన తమయొక్క సమస్యను ముగించుచు పరిపాలనాకాళియందలి నీటిని తొలగించుటకు కమిషనరు పాటుపడిన విషయము నిజమే యైనను, కొన్ని కాళులు మాత్రమింకను సరిగా పనిచేయుటలేదని ఆక్షేపించిరి. అట్టి కాళులలో ఆరోగ్యకాళి యొకటి. ప్రస్తుత ద్వంద్వపద్ధతిని వదిలి ఒక్కొక్క డివిజనున కొక్కొక్క ఆరోగ్య కన్సల్టెన్సీ యుద్దోగల నియమింపవలెను.

కమిషనరు:—ఆరోగ్యకాళి నా విషయం సంస్కరించు విషయ మాలోచనయందున్నది.

రంగయ్యనాయుడుగారు రెండు డిపార్టుమెంటును గురించి మాట్లాడుచు, అనుభవరహితమైన అస్సెస్మెంట్ నియమింపుచుండుటలకు, గలగుచున్న చిక్కులను, ప్రజలయందు గలగుచున్న అసంతృప్తిని వివరించుచు, ఇకమీద అనుభవముగల వారిని మాత్రమే నియమింపవలెనని నుడిచిరి.

కె. భావ్యముగారు, పంపింగు స్టేషనులయందలి ఆపరిమితశక్యమును ఖండించిరి; ఎల్లప్పుడు కాళునుగురించి మాట్లాడుచు పీడలందలి దీపము లేకారణమువలననే గాని-25 కాండిలు వెలుగుతున్న నొసకటలేదనియు, ఆవిషయమును పరిశోధించి తగు చర్య దీనుకొనవలసినదని కోరిరి. మావసునదిని పరిశుభ్రమునర్పవలెనని సభ వారెన్నియో నెలలకు పూర్వమే తీర్మానముగావించి కొంతమొత్తమును గూడ అందుకు ప్రత్యేకించిరి. కాని అతీర్మానముపై ప్రభుత్వమువారి రెట్టిచర్యను దీనుకొననది ఇంతవరకును దెలియదు. కమిషనరీవిషయమై శ్రద్ధవహించి పనిని వెంటనే ప్రారంభించుటలు జూడవలెను.

అబ్దుల్ హమీదు ఖాన్ సాహెబుగారు పిమ్మట మాట్లాడుచు, గతవత్సర పరిపాలనానివేదికమును, ఈవత్సర పరిపాలనా నివేదికమును పరిష్కరించి చదివినపుడు, క్రిందటి వత్సరము కంటే నీవత్సరము పొరుల ఫిలిగతులయందు దైదవమైనను అభివృద్ధి గనుపించలేదని నుడిచిరి. ఏవిషయమునందును అభివృద్ధి గనుపించకపోవుటయే గాక కొన్ని విషయములయందు ఇది వరకుకంటే గూడ వెనుకపడిపోయినది. నగరమునకు నీటిసరఫరాసమస్య యెంతయో కాలమునుండి ఆందోళనపరుచుచున్నది. కాని ఈవిషయమున నొకేమిదైన అభివృద్ధి గలుగలేదు. ఈ విషయమున ప్రభుత్వమువారు, అందు ముఖ్యముగా స్థానిక స్వపరిపాలనకాళివారలంబించుచున్న యదానీనభావము చాల అక్కరమును గలిగించుచున్నది. అధికారు లీవిషయమును త్వరలో పరిష్కరించెదరని నమ్ముచున్నాను.

నివేదికనుగురించి హమీదు ఖాన్ గారు విమర్శించుచు, పరిపాలనావ్యవహారములలో చాల అక్కరవిషయములను గురించి మాత్రమే కమిషనరు శ్రద్ధ వహించెననియు, పెద్దపెద్ద వికాలమును విషయముల గురించి ఏమాత్రమును శ్రద్ధవహించలేదనియు ఆక్షేపించిరి. స్వల్పవిషయములను సర్దార్ టేటు అధికారులకు వదిలివేసి, ముఖ్యము వికాలవిషయముల గురించి తాను శ్రద్ధవహించినయెడల చాల బాగుండెడిది. అన్ని కాళులును సహకారముతో పనిచేయుట అవసరమే. అయినను, కాళాధికారులకును సర్దార్ టేటు అధికారులకును తగినంత అధికారము సార్వభౌమమును నుండవలెను. కాళాధికారులకు, హెడ్డుగుమాస్తాలవలె పరిగణించి, చిన్న చిన్న అధీను వ్యవహారముల జూచుటకు మాత్రమే ఉపయోగింపరాదు. ఆయాకాళులకు సంబంధించిన వ్యవహారములను స్వబుద్ధితో నాలోచించి నిర్వహించుట కవకాశముండవలెను. నగరపురికి ఏమాత్రము అభివృద్ధి నందలేదనుటకు నగరారోగ్యమే ప్రబల నిదర్శనము. నగరారోగ్యము చాల విషయములందు లోపభూయిష్టముగ నున్నది. దినదినము మౌచ్చి పోవుచున్న వ్యవహారముల సంఖ్యను తగ్గించుటకు కమిషన రేమియు చేయలేదు.

హమీదు ఖాన్ గారు ముగించుచు, నగరమున తల్లికుపాకీ దొడ్లును, యూరినల్లును కావలసినన్ని నిర్మింపవలెననియు, ప్రస్తుతము అవి లేనిలోపమువలన నగరమునందలి వీధులు, అందు ముఖ్యముగ నగరమున నుత్తరభాగము, జననివాసమున కయోగ్యముగనుండి చూచుట కేవలంపు గలిగించుచున్నదని నుడిచిరి. పాకీవాండ్రును కార్పొరేషను వారి అధికారములోనికి దీనుకొనవలసినయొక ప్రాంతము సార్వభౌమ సరిగనుండుటలేదనియు నుడిచిరి. కార్పొరేషను కొన్ని డివిజనులయందు చెక్కున అభిమానమును, మరికొన్ని డివిజనులపై నుదాసీనభావమును జూపుచుండెననియు, అధికారు లట్టి భేదభావమును గన్పరచరాదనియు ఆక్షేపించిరి.

ఎ. రామస్వామి మొదలియారుగారు

నగరమునందలి ప్రజలకానడము గలిగించుటకు కార్పొరేషను వారేమియుచేయుటలేదని విచారించిరి. ఏవో రోడ్లను చేయించుటతోడను, దీపముల పెట్టించుటతోడను కార్పొరేషనువారి పని ముగిసినదని యెంచరాదు. ఈ విషయమున మన అభిప్రాయములు పూర్తిగా మారవలసియున్నది. రోడ్లు, దీపములను పెట్టించుట మొదలగునవియే ప్రధానములైనవి, అవన్నియు సంత్ృప్తిపరచబడినగాని ఆనందదాయకములగు నితరకార్యములకు దళ రాదనియు, అవి వట్టివైభవములనియు యెంచుచుండువరకు నగరమును మనమెక్కువ నివాసయోగ్యముగ నొనర్చజాలము. పేదవారి స్థాఖ్యులకు ప్రథమస్థానమొసకవలయునని పదేపదేపాడుచు ఆ కార్యముల నాక్షేపించరాదు. ప్రస్తుతము నగరమున పొరులలో అధికారులు ఇనుప పట్టాలను మొదలగు వానిని నిలువజేసి జూచుట కసహ్యకరముగ నొనర్చుచున్నారని.

గో. సుబ్రహ్మణ్యము చెట్టిగారు

కార్పొరేషను ఆదాయములగురించి మాట్లాడుచు, ప్రభుత్వమువారి సంపత్తివృద్ధివలన, కార్పొరేషనువారు తమ ఆదాయము నభివృద్ధియొనర్చుకొన వీలులేకపోవుచున్నదనియు, అట్టి సందర్భములందు ప్రస్తుతము పేదల కత్యావశ్యకముగ విషయములకే ప్రాధాన్యమొసగి వైభవములకు రెండవస్థానమొసగుట సహజమేనని నుడిచిరి. జ్యునీయెడలను, దేశములందు పురపాలక సంఘములు, లాభకరములను వ్యాపారములను పరిశ్రమలను సాగించి, పన్నులు లేకుండనే అన్ని సౌకర్యములను ఒనగరుచున్నది. ఒక పురపాలక సంఘము నూటికి రెండు-చొక్కెన ప్రజలకు లాభమునుగూడ పంచిపెట్టుచున్నది. చెన్నై పరికారము వారి రెట్టి వ్యాపారములను పరిశ్రమలను సాగించుటకు వీలులేదు. అందుకు కాసనమును సవరింపవలసియున్నది. కార్పొరేషను బాంకు నేర్పరుచుటకు నే నొక తీర్మానమును పంపగా అట్లు బ్యాంకు నేర్పరుచుట పురపాలక కాసనమునకు విరుద్ధమని కార్పొరేషను వేసింపు దెలిపెను. ఈ బ్యాంకు నేర్పరుచునెడల కార్పొరేషనునకు కొన్నిలక్షల లాభము రాగలదు. ఆ లాభముతో ప్రజలకు పన్ను లేకుండ నెన్నియో, సౌకర్యముల నొసగ వీలయ్యెడిది.

డా. ఆర్. కామతుగారు

నగరమున పొరులలో 25 సంలకు పూర్వమెట్లున్నదో, ప్రస్తుతముగూడ నట్లేయున్నదని కామతుగారు నుడిచిరి. కమిషనరు, అవినీతులను నడవోగలవై చర్య దీనుకొనుటకు పూర్వము కార్పొరేషనునకు నష్టములేకుండ ముందజాగ్రత్త పడవలసినది. అందరు గ్రాండు డ్రెయినేజీ ఏర్పరుపబడిన ప్రదేశములందు నగరకాలమున నీటి పారుదలకు తగిన ఏర్పాటులు లేకపోవుటచే చెరీలయందలి ఆదిమాండ్ర ద్రావిడులు పేదలును చాలకష్టపడుచున్నారనియు నుడిచిరి.

డి. బి. నారాయణసామిచెట్టిగారు గూడ మాట్లాడిరి. అంతటితో సాధారణచర్చ ముగిసెను.

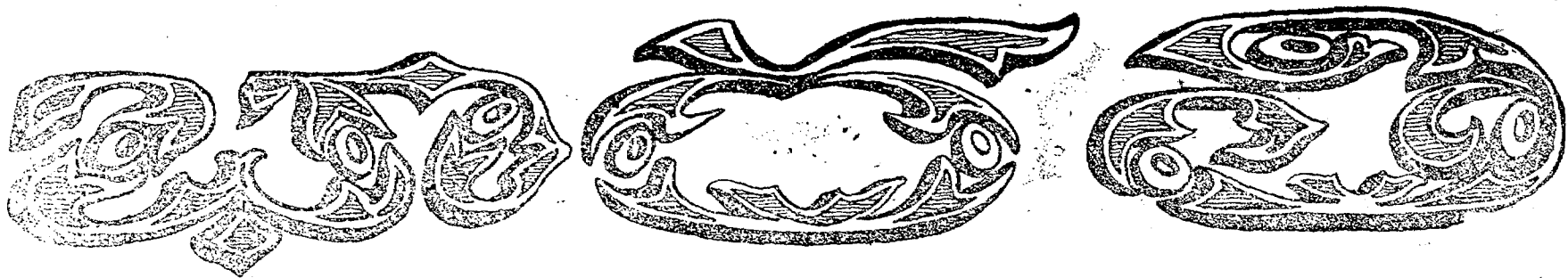
పరిపాలనా నివేదికముపై తీర్మానముల నుపపాదింపవచ్చునా దారాయని కె. వ్యాసరావుగారు చెప్పినఆక్షేపణయందు అధ్యక్షుడు తీర్మానము నుపపాదించవచ్చునని నిర్ణయమొసగెను. సవరణలను తానీ యుదయమే జూచితినియు బాగుగా వానిని గురించి ఆలోచింపలేదనియు అందుచే తాను చర్యయందు చెక్కున పాల్గొనజాలననియు ఎ. రామస్వామి మొదలియారుగారు నుడిచిరి. పిమ్మట పి. మినాక్షినుందరము పిల్లెగారు పరిపాలనా నివేదికము నంగీకరింపవలెనని తీర్మానమునకు సవరణనుపపాదించుటకు లేచెను. ఇంతలో డి. బి. గో. నారాయణసామిచెట్టి, రా. బి. టి. వరదరాజునాయుడు టి. నుందర రావునాయుడుగార్లు సభనుండి మెల్లగా చెల్లిపోయిరి. అంతటకోరము లేక సభను నిలిపివయించవలసి వచ్చెను.

రాజప్రతినిధి సమాధానము

1923 ఆక్టోబరు 18 న లేడింగ్ ఫంక్షను ఫీల్డ్స్ కంఠు మర్చింపిన సన్మానవత్తమునకు రాజప్రతినిధి దిగువ ప్రకటించిన సమాధానము నిచ్చెను:—

పంజాబురాష్ట్రమునకు ప్రధానమంత్రిగారు లాహోరులో గావించినపనులలో, మీరు నాకు స్వాగతమిచ్చి ఆర్పించిన స్వాగతవత్తమునకు సమాధానముపంపటం నాకు గౌరవము గలిగించుచున్నది. నాయొక్కయు యిక్కడ దొరసానియొక్కయు స్వాగతవత్తమునకు కృతజ్ఞతను మీరు చూపినదేయందు న్నాను. గత ఏప్రిలుమాసమున లాహోరుగరము చుట్టును వివిధలాగపోవుటచే ఆభాగము గలిగినది. కాని సాధ్యమైనంత శీఘ్రకాలములో నా ఆశయును నీడ్యేతలయొనని తలచితిని. ఆ ఎచ్చిసిక్ కాశేషి ప్రాతగిద్దాగ్ధులను మీరు నాకు స్వాగత మిచ్చుటచే నాకు మిక్కిలి సంతోషముగనన్నది. మీకాశేషి సాంప్రదాయములగురించి యింతవరకు విశేషముగ వింటిని. మీ సంఘసభ్యులు పెక్కుపదవులను బాధ్యతల నహించియున్నారు. రాజభక్తికి పేరుపడిన సంస్థ ప్రతినిధులు. రాష్ట్రీయ టే ము ము ల మీరు గా పాడుచున్నారు. స్వ ప రి పాలన రాధారి మీరు గా భారతదేశము గమ్యస్థానమును జేరుటకు ప్రయాణము సల్పుచున్న కొలదిని పంజాబు జమిందారుల బాధ్యతలు మెచ్చుచున్నవి. నూతన హక్కులు నూతనధర్మముల గలుగజేయును. నూతనహక్కులు బడసినవారు వానిని యెంతవరకు నిర్వహించినదియు బట్టి నూతన అవకాశములు గలుగజేయవచ్చును. రాష్ట్రముయొక్క అభివృద్ధికి తోడ్పడు విషయములందు మీసంఘము మిక్కిలి శ్రద్ధ వహించునని నేను విశ్వసించుచున్నాను. ఈమాట మీరు మరునది యెడల, మీసంఘము రాష్ట్రీయభివృద్ధికి తోడ్పడుటకు తగిన అభిప్రాయముల నున్నట్లు జేయుగలరు. మీసంఘాభిప్రాయముల దొరతనముగాని, రాష్ట్రీయభివృద్ధి గోరువారు గాని చాలకవగ త్రోసివేయ జాలరు.

రాష్ట్రమునందలి నానుకత్వము విహించు కుటుంబములకు సర్వమైకేను ఒడయగు భూముల దానము చేసినందులకు మీరు సంతోషము వెల్లివిచ్చుచున్నారు. వారు తగిన వారు గనుకనే దొరతనము వారల గౌరవించెను. ప్రకృతపు తరముల వారు మహాయుద్ధమును గురించి మరచిపోవుచున్నను, మీసంఘ సభ్యులు సామ్రాజ్య సంరక్షణము నిమిత్తము గావించిన ర్యోగమును నేను నరుచుకలను. భూస్వాములు, జమిందారులు, మహారాజులు, మహాయుద్ధ భయమును సార్వభౌమములకు సామ్రాజ్య సంరక్షణము నిమిత్తము ఆర్పించిన భవనము, సెంటు గురించి యిండి నూతనవారములు దెలియని వారుగూడ విశేషముగ ప్రస్తుతించిరి. నేను హిందూ దేశమునకు వచ్చినప్పటినుండియు భారతదేశము గావించిన నేమగిరించి విచారించిన కొలదిని ముఖ్యముగ పంజాబు గావించిన మహానీన నాకు విస్మయము గలిగించుచున్నది. మహాయుద్ధము చూచి తాత్కాలికమైన పిమ్మటగూడ మీరు జూపిన రాజభక్తియు, నేడిన నేడయు అర్హతనును వహించి ప్రజల మనములందు యుండగలను. స్థలిక సభ్యులందు బాధ్యత గల ఉన్నత్యములకు మీసంఘసభ్యుల ప్రతిభల నియమించ వలసినది గోరితిని. ప్రజలకు జరుపుటచే గలుగు జ్ఞానముచేగాక పరిపాలన గావించుటకు నాకునైన గూములు వేదగ గలవు. కీలు, ధైర్యము సామర్థ్యాది విద్యాగతుల సామ్యముగాను. పరిష్కార విధానము తొలగించుటకు సామ్యముగాక పోయినను సార్వభౌమముని నేడేయుటకు మీరు మాత్రమే కోరికను నేను మరునను. రాష్ట్రభృదయము స్వకసామ్యముపై నాధారపడి యున్నదనియు దానిని అభివృద్ధిపరచుటకు విజ్ఞానమువలన గలుగు పద్ధతులనెల్ల ఉపయోగింపవలయుననియు మీరు అర్పించినందులకు నేను సంతోషించుచున్నాను. కాబట్టి మీరు గోరిన రీతిని ప్రచారముల సంఖ్య తప్పకుండ మెచ్చించెదను. ఇందు కొరకు స్థానిక ప్రభుత్వము తనూదయేము స్క్రీటు నా సానుభూతి బడయుగలదు. మీష్టమందు గ్రామస్థులకు నిత్య జీవితమును నేను స్వయముగ గ్రహించెదను గ్రామముల సందర్శించునప్పుడు మీ భూస్వాముల ఎచ్చేటులు సందర్శించి తత్సమస్యల విచారించుట కవకాశము గలుగవని తలచెదను. నగరములకు దూరమందున్న మీకు బాధ్యతలు విస్తారముగ గలవు. మీ కైతులు మీ యిష్టముసారముగ మెలంగెదరు నారు మీపై ఆధారపడియున్నారు. మీరు వారల ఆచరించి నిత్య సకన్యల మెలకువతో బరిష్కరింతులు యందురాష్ట్రీయస్వదయ మాధారపడియున్నది. ఈ బాధ్యతను గన్పరచుటకు కాపాడుటకు ప్రయత్నించుచున్నాను. మీ కుటుంబములగౌరవమును గాపాడుట దొరతనముయొక్క సాంప్రదాయముగ నున్నది. పంజాబు రాష్ట్ర ప్రజల టేనునుగోరువ జావించుటకు వ్యవహారములందు మీరు దొరతనమునకు వేయూర నొసకవలసినది నేను సంపూర్ణముగ విశ్వసించుచున్నాను. (అ. ప్రె.)

నచిత్రమానవత్రిక.

ప్రతి చాంద్రమా సాది ని ప్రచురింపబడును

ప్రతిసంచికయందును మూడునాలుగురంగుల చిత్రములు ఇతరచిత్రములు ప్రచురింపబడును
చందా సం॥ 1-కి రూ. 6-0-0 విడివత్రిక వెల అణాలు 10 మాత్రమే.

విడివత్రికల నచిత్రముగ బంపుటకు వీలులేదు.

మాదిరిపత్రిక వలయువారు తపాలుబిళ్లలు పంపవలెను.

ఆశ్వయుజమాన సంచిక - విషయానుక్రమణిక

ప్రాతఃస్మరణము—శతావధాని అవ్వారి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు; (శ్రీ) సత్యనారాయణ స్తవము—కేతవరపు వెంకటశాస్త్రి గారు; యోధుఁడా!—నాశము కృష్ణారావు గారు; కాపురమ్మండెనట, మృషాకాంత! వింత!!—పండిత పురాణం సూర్యనారాయణశర్మలు గారు; విరాటపర్వము - సవరసములు—నిడమర్తి సత్యనారాయణ మూర్తిగారు; రాగత్వస్థ—‘ఈశ్వర’ పురాణవిమర్శనము—పారసంది సర్వేశ్వరశాస్త్రి గారు; సామ్రాజ్యసాంత్వనము—తమిళ శ్రీరామ్మప్ప రావు గారు; ముద్రా రాక్షసము—తన్నా వకాచిత్రము—భాగవతుల దక్షిణమూర్తిశాస్త్రి గారు; వలవంత—సి. అన్నాజీశర్మ గారు; రామాయణమునందలి వానరులెవరు?—కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు; నిత్యానిత్యములు—సెట్టి లక్ష్మీనరసింహము గారు; మాళవికాగ్ని మిత్రము నాటకమే యనఁదగు—బులుసు వెంకటరమణయ్య గారు; నారదగీతము—పూడిపెద్ది వెంకటరమణయ్య గారు; సౌందర్యోపాసకుఁడు—శతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారు; కష్టమా!—నీరిసి ఆంజనేయులు గారు; పశ్చాత్తాపము—విజయూరి భావనాచార్యులు గారు; ఊర్వాశి—కొమాండ్మారు కృష్ణమాచార్యులు గారు; దయ్యాల

కొంప—గర్భాము అప్పారావు గారు; దశమగ్రహము—కో. వేం. కృష్ణమాచార్యులయ్యవార్లు గారు; నీరుణం తీర్చుకున్నా—విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారు; పశ్చాత్తాపము—వెలగపూడి దాసయ్యచౌదరి గారు; పాతబియ్యం! కొత్తబియ్యం!—భమిడిపాటి కామేశ్వరరావు గారు; శకుంతల—హరిబ్రహ్మేశ్వరులు; పొదిలేసీమ దండకవిలే—వేమూరి విశ్వనాథశర్మ గారు; ఆశీస్సు—పండ్లారం వెంకటసుబ్బయ్య గారు; మిత్రహితోపదేశము—ముగిపూడి వేంకటశర్మ గారు; గుప్త సామ్రాజ్యము—గూడ కృష్ణమూర్తి గారు; ఒంటిమిట్ట—పోతరాజు—గోవాడ గోపాలకృష్ణయ్య గారు; నక్షత్రకల్యాణము—పూతలపట్టు శ్రీరాములురెడ్డి గారు; మన్మథుని ప్రగల్భవాక్యములు—భాగవతుల నృసింహశర్మ గారు; బౌద్ధకాలవ్యవసాయచరిత్ర—వెండ్లూరి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు; ద్రౌపదివాక్యము—పల్లె పూర్ణప్రజ్ఞాచార్యులుగారు; అర్థశాస్త్రము—గండికోట సత్యనారాయణమూర్తి గారు; పదరా పోదాము—పల్లెలూరికి మనము—ఒకచౌదరి; గ్రంథస్వీకారము అంశతయ్య—మెనుమర్తి వెంకటరత్నము గారు, యువకవిమండలి, సాభి ప్రాయవిశేషములు

చిత్రములు

త్రివర్ణ చిత్రములు:— శంకరనారాయణస్వామి, లక్ష్మీ.

ఏకవర్ణ చిత్రములు:—తంజావూరి (కోట)లోని శిల్పచిత్రములు: ౬, ప్రాచీనాభరణములు ౨, అమినుల్లారాజుగారు, గాంధీమహాత్ముడు దక్షిణాఫ్రికారాయబారులలో నొకరికి బంబాయినగరమున స్వాగతము నిచ్చుట; జార్జిమైకేలుదొరగారు, కార్నసుదొరసాని - ఇంగ్లీషుచానలును ఈదినవారు. కోయంబత్తూరు వ్యవసాయ, ఆరణ్యక కళాశాలలయందలి ఆంధ్రవిద్యార్థులు; దక్షిణాఫ్రికా రాయబారులు; ఇతర చిత్రములును.

ప్రస్తుతము పోస్టలు రూల్సు ‘ప’ ప్రకారము ఆంధ్రపత్రికల విషయమున 0-3-0, భారతీపత్రికల విషయమున 0-3-0 లును రిజిస్టర్డ్ పోస్టుఖర్చు లధికమగుచున్నవి. మీరే ముందుగ సొమ్ము మణియార్దరు పంపిన యీ ఖర్చులు తగ్గును. వీ. పీ. లు పంపినచో సొమ్మురు ఒక్కొక్కప్పుడు ఆలస్యముగ చేరుటయు పత్రిక సంపుట ఆలస్య మగుటయు సంభవించును.

భారతీ ప్రకటన రుసుము

6 మాసములకు వైన కంట్రాక్టుపుచ్చుకొనిన	1 పుటకు రూ 20	1 నెలకుమాత్రము	1 పుటకు రూ 30
డిటా	డిటా	డిటా	1/2 పుటకు ,, 15
డిటా	డిటా	డిటా	1/4 పుటకు ,, 8
3	డిటా		
డిటా	డిటా		
డిటా	డిటా		
డిటా	డిటా		
డిటా	డిటా		

రీడింగు మాటరుమధ్య 100-కి 25 చొప్పున అధికముగా చార్జి చేయబడును. వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు.

మేనేజరు, “భారతి” తపాలపెట్టె నెంబరు 212, మద్రాసు.

ప్రభుత్వపరిశ్రామిక పాఠశాలలు

ఉత్తరసర్కారులలో స్థాపించిన అవకాశములేదనుట

అభివృద్ధిశాఖ విచిత్రప్రకటన

సెప్టెంబరు 18-వ తేదీ ప్రభుత్వప్రకటన క్రిందివిధముగ వెలువడినది.

పారిశ్రామిక సాంకేతిక విద్యావిచారణ సంఘమువారు నివేదికయందు డబ్బున్నచో ఆవర్యక పరిశ్రామిక విద్యాలయములను దత్తమండలములలో నొకటి, ఉత్తర సర్కారులలో నొకటి పశ్చిమతీరమున నొకటియూ స్థాపించవలెనని ప్రభుత్వమువారికి శిఫార్సు జేసిరి. ప్రభుత్వమువారు రంను కంగీకరించిరి. కాని ముందుగా యగ స్వల్పకార్యము ప్రారంభించి ఎవరి కొరకు యాపాఠశాల లుద్దేశించబడినవో వారికి నిజముగ మేలు జేయునని యాధిక తెలియువరకు ఈపాఠశాలలను గాను యెక్కువద్రవ్యము వెచ్చింప యివ్వవలెననిరి. కావున ఉత్తరసర్కారులలో నొకటయి (ఆంధ్రకాశము తెలుగుకొన నుద్దేశించబడిన) పాఠశాలను స్థాపించుటగూర్చి పరిశ్రమలశాఖ డైరెక్టరుగారి అభిప్రాయమును గోరిరి. ధనశక్త్యమునందు బెజవాడయందు యిదివరకే పబ్లికవర్క్సుశాఖ వర్క్సుషాపు లున్నందున వాని ననుసరించి పాఠశాల స్థాపించు నుద్దేశముతో ముందుగా యీ ప్రాంతము నూచింపబడెను.

బెజవాడలో వసతిలేదనుట

1925 జూన్ 1 వ తేదీ లేఖయందు పరిశ్రమలశాఖ డైరెక్టరుగారు యావిషయమున కొన్ని సూచనల గావించిరి. ధనశక్త్యమునందు వర్క్సుషాపు అధికారులు లాభకరముగ నియమించుకొను కొన్నింటిని ఆంధ్రప్రదేశ్ లకు (పని శిక్షకొనవారు) ప్రత్యేకశిక్షణ అవకాశములొసంగి, పరిశ్రామిక శాఖవారు వారికిని వర్క్సునందు కంట్రాక్టులచే నియమించబడు తదితర బాంధవము విద్యకేర్పి, ఖర్చులలో నొకభాగము మాత్రము పబ్లికు వర్క్సువారు భరించుకొనట మంచిదని డైరెక్టరుగారు సూచించిరి. ఇక బెజవాడలో వర్క్సుషాపు పరిశ్రామిక విద్యాలయము కనుకూలముగ పబ్లికవర్క్సువారికిఁడ నుండజాలనని డైరెక్టరుగారు దలంచిరి. పబ్లికు వర్క్సు శాఖవారంగీకరించినను, వర్క్సులోపల ప్రభుత్వపరిశ్రామిక విద్యాలయము స్థాపించుట కాశను యివ్వవలెనని. ఈ స్థానమున అవసరముగ చాల వ్యయమగుననిరి. ధనశక్త్యములో వర్క్సుషాపు పరిశ్రామిక పాఠశాలలకు చాలించున, బెజవాడలో వర్క్సుషాపు అనుకూలముగ లేనందున ఒక్కటేమార్గము నాతను నూచించెను. ముందుగ వడంగి, కమ్మరి పనిశిక్షయ, పిమ్మట మోటారుకారు యంత్రము నడపుట, శేత మున్నగునవి నేర్పుటకు ఉత్తర సర్కారులలో చిన్న పరిశ్రామిక పాఠశాల బెజవాడలోనే కాదు ఎక్కడైనను స్థాపించవచ్చుననిరి.

1925 ఆక్టోబరు 2 వ తేదీన డైరెక్టరుగారు వేరొక లేఖయందు, పెంబు గోలియలు క్రైస్తవసంఘమువారు తిండి పనములో వలెనే బెజవాడ చేయను పరిశ్రామిక పాఠశాల స్థాపించవచ్చుననియు, ఆ పాఠశాల రాష్ట్ర ప్రజల కెట్లుపయోగపడునదియు తెలియువరకు ప్రభుత్వమువారు సర్కారులలో పాఠశాల స్థాపించు విషయము నిశ్చయించరాదనియు, వారి పాఠశాలలకు ప్రభుత్వమువారు పోటీగ వేరొకటి స్థాపించినచో రెంటికి నష్టము రాగలదనియు సూచించిరి. అందుచే కాలికటునందు పశ్చిమతీరమున వేరొకటైనను పాఠశాలనుగూర్చి యోచన జేయవలెననిరి.

ప్రభుత్వమువారి అభిప్రాయము

ఈ సూచనలను ప్రభుత్వమువారు జాగ్రత్తగ పరిశీలించిరి. డైరెక్టరు స్త్రీము ప్రకారము ఆంధ్రప్రదేశ్ లకు లాభకరముగ ఉద్యోగములు కల్పించుటకు ధనశక్తియు బెజవాడలోని వర్క్సుషాపు లు తగిన వసతులగల్గియుండలేదనియు, యిందుని నిమిత్తము మై వెచ్చించు ద్రవ్యమునకు కట్టుబడియుండవలయు ప్రభుత్వమువారు దలచుచున్నార. పెంబుగోలియలు సంఘమువారు బెజవాడశ్రీ అప్పడే పాఠశాలను స్థాపించినందున యావర్క్సుషాపు లున్నచోటనేగాక వేరొకటైనను ప్రస్తుతము పాఠశాల నియమించరాదని నిశ్చయించుచున్నారు.

రాష్ట్రములో వేరొకటైన పాఠశాలను స్థాపించు విచారించుట. ముందుగ పశ్చిమతీరమున నూతన పాఠశాల స్థాపించు తొలియు. కావున పశ్చిమ తీరమునందలి రెండుజిల్లాలలో యొక్కరిన పనులుగలభో డైరెక్టరుగారిని విచారించి చెలియ చేయ గోరిరి.

వి. పాండురంగరావు,
ప్రభుత్వకార్యదర్శి.

విజయనగర పురపాలకాధ్యక్షులకును సంఘసభ్యులకు నొకమనవి

ఆర్యలారా,

లోగడ లేటు శేర్ల రామయ్య రిక్రెస్టిగారు తండ్రిగారి శేర్ల సత్యయ్య పెరిలియన్ అను నొకదానిని ఐక్యరియా మెమోరియల్ పాఠశాలలో నిర్మించి దానిని ప్రజల యుపయోగార్థము విజయనగర పురపాలక సంఘమువారి కొసంగినట్లు అందరికి విశేషమే. కొంతకాలము దానిలో 'వెనులాకలెబ్రరీ' కొంతకాలము జైత్రసంఘమువారి పుస్తకభాండాగారమును ఉంచెడిది. క్రమముగా ఆగృహము జీర్ణించి శిశుబాంధవ జెండున్నది. 5, 6 నెలల నుండియు దానిశ్రేణి యెవరు తీసికొనినట్లు గనుపడదు. మ్యూనిసిపాలిటీతాలూకు ప్రాతమర్నీలు, బొక్కులు మొదలైనవి ఉంచుచున్నవి గాని ప్రజల యుపయోగార్థము ఆది వాడబడుటలేదు. ఇంకను పూర్వము అక్కడఉండే వెనుకలెబ్రరీ యిప్పుడు సిటిక్లబ్బులో కొద్దిమొదలగలిగి ఒకమూల పడియున్నది. దీనికి ప్రత్యేకతవరణ, గృహము ఉండిన సభ్యులసంఖ్య హెచ్చయి, ప్రజాసామాన్యమునకు అందుబడిలో నుండి తొడిగింధాలయములవలె అభివృద్ధిచెందుటకుసంబోధములేదు. ప్రస్తుతపు చైర్మనుగారు ఈలెబ్రరీకి ప్రత్యేకముగా నొకగుమస్తాను వేసి కొంతమట్టుకు అభివృద్ధి చేసినందుకు వందనీయులు. సత్యయ్య పెరిలియనును బాంధవ్యముచే దానిలో నీలైబ్రరీ తిరిగి రెలకొల్పిన బాగుండును. ఇంకను ఈయూరిలో సభలు గావించుటకు ప్రజాసామాన్యము స్వేచ్ఛగా ముందుగాను స్థలమొక్కటియు లేదు. సిటిక్లబ్బు కార్యకర్తల యదారస్వభావులగుటచే తమయూవరణ నిట్టిసభలకు యిచ్చుచున్నను అది తదితర మెంబర్లకు ఇబ్బందిగా నుండకపోవుటలేదు.

వైవిధ్యము లులోచించి పురపాలకసంఘమువారు త్వరలో నాగృహమును బాంధవ్యముచే, వెనుకలెబ్రరీని అందు తిరిగి ప్రవేశపెట్టుదురనికోరుచున్నాను.

ఈ సందర్భమున బొడ్డాను ఎన్నేటు ప్రాప్తయింపగలను, లేటు రామయ్య రిక్రెస్టిగారి అల్లుడునకు శ్రీయుత ధారా త్రిపురసుందరలింగంగారికి ఒక మనవి ప్రత్యేకముగా చేయవలసియున్నది. ప్రజాసామాన్య ముపయోగార్థము ఏర్పడిన మ్యూనిసిపాలిటీకి ఉదారస్వభావులు విరివిగా విరాళముచ్చుట ఆచారమైయున్నది. ఈ విరాళమునకు కొద్ది, గొప్పలేదు. అందులేదు. కాని తమ మామగారైన రామయ్య రిక్రెస్టిగారిచే నిర్మించి యిప్పుడైన గృహము తిమకన్నలతో నది శిశుబాంధవ జెండు, దాకలయొక్క ఉద్దేశములకు వేరుగా నా గృహముపయోగించబడుట జూచుట సమంజసముగాదు. అందుచే దానశీలరస త్రిపురసుందర లింగంగారు ఈ వసతిని తమ మరమ్మతుగావించి పురపాలకసంఘమునకు తోడ్పడుట తమ యుదారతను వెల్లడించును. లేదా, ప్రస్తుతము పురపాలక సంఘములో సభ్యులగుటచే నీ రొకతీర్మానము పురపాలకసంఘములో ప్రవేశపెట్టి, వారిచే నెనంతిశ్రుకాలములో తమ మామగారిచే కట్టించబడిన వసతిని మంజూరితోనీకి చెప్పెదరని నానమ్మకము. ఈ భారమంతయు ఏ విధముగా వాచిన త్రిపురసుందర లింగంగారినిబాదనే విస్తారమున్నదని నా యుద్దేశము.

ప్రజాసేవకుడు.

వెలువడినది! త్వరపడుడు!

నీతినిధి

(ఆంధ్రగ్రంథమాలయం దైదవకుసుమము.)

పూర్వ మెప్పుడో భారతీయుడగు బ్రాహ్మణునిచే రచితమై రెండువేలయేండ్ల క్రింద తిజెటు దేశమునకుఁ బోయి యాభాషలోనికి బరివర్తితమై యిటివల చీనా చక్రవర్తిచే సంపాదితమై చీనాభాషలోనికి, తర్వాత నింగ్లీషులోనికి బరివర్తితమైన యుత్పత్తినిగ్రంథమున కిది మధురమగు నాంధ్రవచనరచనము. అనువాదకులు: శ్రీయుత వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు. మానవమజ్జితమున కావశ్యకములగు నెల్లసేతుల నానుపూర్వితో చేటగా సూటిగా నీగ్రంథము చెప్పచున్నది. క్రొను సైజు నిండు క్యాలికోబైండు. వెల రు. ౧-౪-౦.

ఆంధ్రగ్రంథమాల;

తపాలుపెట్టె నెం. 212 రు, చెన్నపురి

వాతావరణస్థితి

1926 నాటి అక్టోబరునెం 19-వ తేదీ మంగళవారము

మాట్రికలు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక ఉష్ణోగ్రత	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రత	గత 24 గంటలలో వర్షము	తేలికనంది ఉష్ణోగ్రత	అక్టోబరు 19-వ తేదీన గత 24 గంటలలో ఉష్ణోగ్రత
గోవా-పుల్	90.9	68.9	...	4.71	- 0.97
వికాఖపట్నం	90.2	74.6	...	8.44	- 1.03
కాకినాడ	90.8	71.6	...	4.26	- 0.19
సులేట్పట్నం	83.8	72.2	...	3.60	- 0.95
కర్నూలు	91.7	67.9	...	0.78	- 1.70
బళ్లారి	90.0	69.2	...	2.78	+ 0.10
అనంతపురం	...	...	...	3.00	+ 0.81
కడప	90.6	71.7	...	2.09	- 1.16
పల్నాడు	89.6	74.8	...	4.20	+ 0.82
మద్రాసు	87.9	78.7	0.06	4.30	- 1.80
కడప	86.6	77.6	...	5.70	+ 1.87
నీలయ	87.7	78.0	...	2.28	- 2.88
కోయంబట్టూరు	88.9	71.6	0.18	4.28	+ 0.41
తిరుచనాపల్లి	89.0	74.3	...	4.92	+ 0.29
నాగవల్లి	85.7	77.2	...	5.00	+ 1.29
మధుర	85.4	73.8	0.12	5.40	+ 0.69
పాంబో	86.8	74.4	2.48	6.09	+ 1.69
తిరునల్వేలి	...	...	...	5.00	+ 1.15
తిరువేండ్రము	82.1	75.9	0.01	4.90	- 0.92
కొచ్చి	88.6	75.2	0.01	11.10	+ 3.04
కాలికట్టు	86.8	74.1	0.10	6.84	+ 0.01
మంగళూరు	85.7	75.1	0.04	12.88	+ 8.05
బెంగళూరు	82.1	87.6	...	5.86	+ 1.41
మరకా	75.0	68.0	0.50	7.82	+ 1.81
కొడవకూడ	81.9	82.7	1.29	7.61	+ 1.85

సర్కారులు:—ఆకాశము నిర్మలముగనే యున్నదనవచ్చును. వికాఖపట్నములో, కాకినాడలో మామూలుకంటె వాతావరణము పొడిగానేయున్నది. పగటి కేడిమి 2 1/2 నుండి 3 డిగ్రీలు ఎక్కువ. మచిలీపట్నములో 3 1/2, కాకినాడలో 4, గోపాలపురంలో 5 డిగ్రీలు రాత్రివేడిమి తక్కువ.

డక్కా:—మేఘములు అంత పలచగనున్నవి. కడపలో 2 1/2 కర్నూలు 3 1/2 డిగ్రీలు రాత్రివేడిమి తక్కువ.

కర్నూలుకూ:—మద్రాసు లో చినుకులుబడినవి. కడలూరులో మేఘములు విస్తారముగ నున్నవి. తక్కినచోట్ల పలచగ నున్నవి. కడలూరులో రాత్రివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

దక్షిణమున చాలదూరము నెవరో చినుకులు అడచుచు బడవచ్చును. తక్కినచోట్ల వాతావరణము కాగుగనే యుండును.

ఏ. ఏ. నారాయణఅయ్యరు,
సహాయ వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

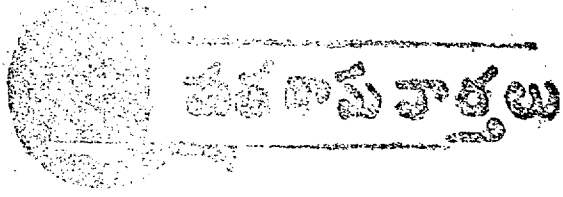
జాతీయ యువజనసమితి

గాంధీనగర మన్నడి మార్కెటునంద 20 వ తేదీ నాయంత్రము 4 గంటలకు చిన్న పురీ జాతీయ యువజన సమితియొక్క ఉపశాఖ నెలకొల్పబడును. శ్రీ. యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు ప్రారంభోత్సవమును గావించురు. గాంధీజీయ, రామారావుగారధ్యక్షత వహించెదరు.

రాజమహేల తాలూకానందలూరు రేంజీ ఎయిడెడ్ ఎలిమెంటరీ ఉపాధ్యాయమేనేజర్లమహాజనసభ పుల్లంపేట.

ఈ నెల 31 వ, తారీఖున పై మహాసభ పుల్లంపేట, బహుత్తమ విద్యాదాన సభా స్కూలునందు మధ్యాహ్నం 12 గంటకు జరుగును.

గొట్టుముక్కులదక్షిణామూర్తి,
సెక్రటరీ.

సెనెటున భ... సెనెటున భ... సెనెటున భ...

బర్మా భంతుల ఆలస్యము:—కు పా ను వలన కంటికిగలు పెరిగిపోయినందున బర్మా కంటివార్తలు ఆలస్యముగ చేయను.

సెనెటు ఎన్నిక:— సెనెటుకు గ్రాడ్యువేటుల తరపున 30 మంది, హోమ్మెంట్ల తరపున 30 ని సభ్యులను ఎన్నుకొనుటకు బర్మా ప్రభుత్వము నవంబరు 6 వ తేదీన గజెటులో ప్రకటించబడును.

చంగల్వరాయనాయకరు ఉచితఆయుర్వేద వైద్యశాల:— వాపేలో యీ వైద్యశాలయందు సెప్టెంబరు మాసమున 14017 రోగులు చికిత్స జూచిరి. రోగి ఒక్కంటికి 6, 7 రూపాయలు ఖర్చయినది.

ఆదీతుల సంఘము:— ఈ సంఘమువారి యాజమాన్యమున కే. కె. వొరస్వామి అయ్యగారు ఎం. ఎ. ఎల్. టి. గారు నిర్వహింపబడుచు నూర్పు 22 వ తేదీ సాయంకాలము 5-30 గ. లాభాభోయము ఉపన్యసించెదరు. జి. టి. బోగు గారు అధ్యక్షుల హోంసెడరు:—

కర్నూల్ క్రాంత్యంగారి ఉపన్యాసము:— విశాఖయను పురుషులకు యీ ఉపన్యాసమున పర్యవేక్షకులచేత కేపు 20 తేదీ యి. పంపించబడు 6 గ. పభజయినది. కర్నూల్ క్రాంత్యంగారి ఎం. ఎల్. టి. గారు ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులను గూర్చి ఉపన్యసించును. పం. ఎ. బాన్సువాగారు అధ్యక్షుల హోంసెడరు:—

చెన్నైలో ఆంధ్రనాటకసభ:— ఈసభవారు దశరథ వర్ణనలను 15, 16, 17 తేదీలను జరిపిరి. 16, 17 తేదీలను ఆంధ్రనాటకసభ లాసంగి సభ్యుల సానందింపజేసిరి 16 తేదీని భగవంతుల సభ్యుల అధ్యక్షతన క్రింద సాంవత్సరక సభను జరిపి గత సాంవిధానములను అంగీకరించి ముందుసాంవిధాన కార్యనిర్వాహకవర్గమును ఎన్నుకొనిరి. 17 తేదీని విజిత్రవేదాధారమును జరిపి అందు మొదలైనవారికి కొందరికి బహుమానము లొసంగబడినది. ఈ బహుమానములను జి. వెంకటనారాయణ నాయుడుగారు వేసధారల కొనగిరి. విజయనగర సామ్రాజ్య పతనమునుండి కొన్ని రంగములు ప్రదర్శించుటతో నీ యుత్సవములు యజ్ఞప్రదర్శన ముగింపబడినవి.

ప్రపంచములో కెల్ల పెద్దరైలు స్టేషను రైల్వేస్టేషనును ప్లాటుఫారముల పొడవు బావిరా బావి ప్రకటించబడినది. ప్రపంచముంటిలో సోనాపూరు (ఇండియా) స్టేషను ప్లాటుఫారము పెద్దదనియు 2450 అడుగుల పొడవుగలదనియు తెలియజేయబడినది. మాంచెస్టరు ప్లాటుఫారము 2175 అంగుళాల పొడవు 2112 అ. మెల్బోర్న్ లు 2006. బారావును గోండ్ స్టేషనులకు 2000 అడుగుల పొడవు.

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము

గోహాతి కాంగ్రెసుకు ప్రతినిధులు ఏలూరు, అక్టోబరు 19:— గోహాతి కాంగ్రెసుకు ప్రతినిధులుగ బోయించిన కాంగ్రెసు సభ్యులు 25 వ తేదీలోపుగా పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెనని కార్యదర్శి తండ్రి బంపుచున్నాడు.

మదరాసు హైకోర్టు

అడిమనల్ జడ్జిలు ఏలూరు, అక్టోబరు 19:— గోల్ జడ్జిలు వి. వి. శ్రీనివాస అయ్యగారు, సి. దమోదన్ నాయుడుగారు మదరాసు హైకోర్టులో 1926 అక్టో 20 తేదీనుండి ఒక సంవత్సరము అడిమనల్ జడ్జిగా పని చేయుదురు. (ఆ. ప్రె.)

న్యాయస్థానవార్తలు

హైకోర్టు, అక్టోబరు 19:— న్యాయమూర్తులు కృష్ణమ, వెంకటసుబ్బారావుగార్లు యెదుట చాలకోజులుగా విచారణ జరుగుచున్న గొల్లప్రోలు ఎస్టేటు దావాను వాదితరపు సమాధానమును, అల్లాడి కృష్ణస్వామి అయ్యగారు నిన్న సాయంత్రముతో ముగించిరి. ఈ యుదయమున ప్రతివాదుల వరపున టి. ఆర్. రామచంద్ర అయ్యగారు తుది సమాధానమునకు వాదించుటకు ప్రారంభించిరి.

గొల్లప్రోలు జమీందారీగా రొనర్చుకొనిన దత్త చెల్ల సేదనయ్య, మొదటివారకుడగు తనకే ఆ జమీందారీ సంక్రమింపవలెననియు వాదించును పితాపురమును హోరాజాగా రీవావాను చెచ్చిరి. గోదావరి జిల్లా కోర్టు వారు పితాపురము మహారాజాగారి తరపున తీర్పు జెప్పిరి. ఆ ప్రతివాదులగు గొల్లప్రోలు జమీందారీయ్య, ఆమె దత్తపుత్రుడును, సదరు తీర్పుపై హైకోర్టువారి కీఆప్పీలును గావించుకొనిరి. దత్త చెల్లననియు, వాది, వెనుకటి పితాపురము జమీందారుగారి జొరసపుత్రుడు గాదనియు, అందుచే ఆతనికి వారసత్వపుహక్కు లేదనియు ప్రతివాదుల వాదము.

రామచంద్రయ్యగారి రీదనమున మొదట వాదియొక్క జననమును గురించి సాక్ష్యముబద్ధమైనదని వాదించిరి. రాణి మంగాయమ్మగారు, వారిని ప్రసవించినపుడు జూచినటుల చెలుపుటకు విశ్వాసపాత్రమును సాక్ష్య మొదీయును లేదు. సాక్షులందరను, జననానంతరము వచ్చినవారినటుల జెప్పవారే. మంగాయమ్మగారివంటి రాణి ప్రసవించునపుడు బంధువులుగా ని, లేదీ డాక్టర్లుగాని యెవ్వరును లేకుండనుండుట అసహజము. ప్రక్కగమలయందే యుండు వీరవరము రాణిగాని, జూబ్బిరి రాణిగాని ఇతర అధికారుల భార్యలుగాని ఎవ్వరును వచ్చియుండరుట విశ్వసనీయముగాదు. అందును, రాణి మంగాయమ్మగారు ప్రసవించినది చెప్పినది 40-వయేట. 40 వయేట, ప్రథమ ప్రసవమైనపుడు ఇతరబంధువులుగాని, గౌరవనీయులగు స్త్రీలుగాని యెవ్వరును లేకుండ ఒకరిద్దరు రాసిలితో రహస్యముగ జరుగజాలదు. అదంతయు అంత రహస్యముగ జరుగుటకు వేరొక కారణముండవలెను.

రాణి మంగాయమ్మగారు 4 వత్సరములుగ భ్రమజనకమును గర్భమును ధరించెననియు, పిమ్మట నిజమైన గర్భమును ధరించెననియు రెండుపదిన వాదనకు ప్రత్యుత్తర మొసగును, ఇది క్రొత్తవాదన యనియు, వెనుక గావించబడిన వాదనవేరనియు నుడివిరి. రాణి మంగాయమ్మగారు అమర్య ప్రతి 9 నెలలకును ప్రసవవేదనల ననుభవించుండెనని వాది తరపు వాదననుగురించి న్యాయ వెంకటసుబ్బారావుగారికి ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, వీనెద్య గ్రంథమునందును అట్టిసిద్ధాంతమున కారాములేదని నుడివిరి. వాదితరపు కృష్ణస్వామి అయ్యగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు కొన్ని నెద్యగ్రంథములం దాధారము గలదని యుదహరించిరి. మొదటి 9 నెలలైనపిదప, కొంతకాలమువరకు నిశ్శీతమున వ్యవధులలో ప్రసవబాధగలు గవచ్చునని మాత్రమే ఆగ్రంథమున గలదని, ప్రతి తొమ్మిది నెలలకును వచ్చుచుండునని యెదుట కారాములేదని రామచంద్రయ్యగారినిరి. రాణి మంగాయమ్మగారి ప్రసవమునుగురించి, వెలస బంధువులలో ముఖ్యులగువారి సాక్ష్యమును గైకొనలేదనియు, సాక్ష్యమొసగిన వెలమవారందరును పితాపురము రాజాగారి పోషకవర్గములోనివారే యనియు రామచంద్రయ్యగారు నుడివిరి.

రెవిన్యూ వసూళ్లు- హైకోర్టు అధికారము

రెవిన్యూనూళ్ల సందర్భమున ప్రభుత్వమువారు గావించు చర్యలను గురించిన దావాలను విచారించుటకు హైకోర్టువారి కధికారము గలదా లేదా యను విషయమునందు ప్రధాన న్యాయమూర్తి, న్యాయమూర్తి బీజీ యుదయము హైకోర్టు ఒరిజినలు నైడునందు తీర్పునొసగిరి.

గోవిందరాజులు అనునతడు 1000 బంగారు మార్కులను చెప్పించెను. సుంకము చెల్లింపకుండ గూఢముగ దిగుమతి చేయబడెనను కారణముచే మదరాసు కస్టమ్స్ కలెక్టరుగారి యుత్తరువుపై నేలమునందు ఎక్స్‌జుకాఖవారా 1800 బంగారు మార్కులను పట్టుకొని ప్రభుత్వమువారిలో గలుపుకొనిరి.

స్థిరం తనులాగు కొనుట ఆక్రమమునియు సుంకము మొత్తమునకు గాని లేక పరిహారముగ మరికొంత మొత్తమునకు గాని మాత్రమే ప్రభుత్వమువారికి హక్కుగలదని యు, సుంకము మొత్తమును దీనుకొని సవరు సొత్తును గాని లేక దాని ఖరీదునుగాని ఇప్పింపవలెననియు గోవిందరాజులు హైకోర్టులో ఒరిజినలు నైడునందు దావా దెచ్చెను.

ప్రభుత్వమువారి తరపున అడ్వకేటు జనరలు హజరై రెండుకారణములచే పిటిషను నాజ్మీం చేసెను. అందుకు మొదటిది, దావాకారణమునం దధికభాగము నేలమునందు జరుగుటచే దావాను నేలమునందే దేవలెను. అటులగాని యెడల దావాదెచ్చుటకు ముందుగా హైకోర్టువారి ఆనుమతి నందవలెను. ప్రస్తుత దావాయం దటుల జరుగకపోవుటచే దావా చెల్లలేదు. ప్రభుత్వమువారు పన్నుల విషయమున గాని, పన్నుల వసూళ్ల విషయమునగాని దీనుకొను చర్యలను విచారించుటకు హైకోర్టువారి కధికారములేదు అనునది రెండవకారణము.

న్యాయమూర్తులు తుదకు తీర్పుచెప్పును, అడ్వకేటు జనరలు దెలిపిన రెండు ఆక్షేపణలను అంగీకరించి, దావాను త్రోసివేసిరి.

రాయలు స్వార్థస్థులకు మోసము

రాయలు స్వార్థస్థులకు మోసము నేరాకోపణయందు కార్యదర్శియు మానేజరును ఆర్. ఎస్. ఆంజనేయులు, చెల్లించెట్టి అను ముద్దాయిలు గావించుకొనిన అప్పీలున కనుమతి నొసగి, ముద్దాయిలను జూమినునూడ వదలుటకు న్యాయమూర్తి కర్గ్‌వెన్ గారి రీదనమున హైకోర్టునం దుత్తరువు నొసగిరి.

గత సంవత్సరము ఏప్రిలుమాస ప్రారంభమున ముద్దాయిలు చెన్నపురియందు రాయలు స్వార్థస్థులకు నేర్పరచిరి. పూనా మొదలగు నితర పట్టణములందుజరుగనున్న సుల్తపు పంచెములందు పంచెములను కట్టిలాభముల పంచిపెట్టెదమని వీరు ప్రకటించిరి. అందుచే కొంతమంది, సుల్తములను పేర్కొని వానిపై పంచెములకట్టుటకుగాను కొంతధన మొసగిరి. వీరటుల పంచెముల కట్టలేదు. తరువాత వీరు వరారెయ్ ఆరునెలలకు పట్టుబడిరి. పంచెముల కట్టుటకు ధనమొసగినవారు, ముద్దాయిలు, తమ్ములు నన్నించి ద్రోహ మొనర్చిననియు, దగా యొనర్చిననియు నేరము నారోపింపగా మూడవరాజ భాని మేస్త్రీలు విచారించి ముద్దాయిలకు చెరినాల్లు నెలల కఠినశిక్షను విధించిరి. సదరుతీర్పుపై హైకోర్టునకే అప్పీలు గావించబడినది. ఒకటవ ముద్దాయి తరపున కె. ముప్పాతాపు, కె. యల్. నరసింహారావు గార్లు రెండవముద్దాయి తరపున వి. యల్. ఎలిజాబెగారును హజరై వాదించిరి.

నాగపూరు రిస్సాంసీవు వాదుల బహిరంగ సభ

ప్రతికటులు అభ్యంతరపెట్టుట

అభ్యర్థుడు సభను విడిచిపోవుట

నాగపూరు, అక్టోబరు 19:—నిన్న రాత్రి కాంస్టిల్ నొక బహిరంగసభ జరిగి సభలో మాట్లాడుటకై అనెంట్ల కాన్సిలు అభ్యర్థులు ఆహ్వానింపబడిరి. రాధేశియాం వాహీగా రధ్యక్షుడుగా నెన్నుకొనబడిరి. మొట్టమొదట డాక్టరు పరంజిపైగారు స్వరాజ్యపక్షమును వారికార్యమును ముఖ్యముగా అభయంకరు గాదనినూర్చి తెలుపుచు ఖండించిరి. డాక్టరు పరంజిపై గారు తెలిపిన వాక్యములను ప్రతిదానిని ఖండించుచు పార్టీ తరపుననే కాన్సిలులో ప్రవేశించిన రెండవ సంవత్సరము నుండియు స్వరాజ్యపక్షమువారి యాజ్ఞలను త్రోసి వచ్చుటకు మధ్యరాష్ట్ర రిస్సాం సీవు వాదులలో కుట్రబయ బయలుదేరినదని డాక్టరు భేదగారు గట్టిగాచెప్పిరి. అభయంకరు గారు రిస్సాంసీవు సహకారపక్ష మెత్తెన్నదనియు మొదటి నుండియు తెలుపుచువచ్చి రిస్సాంసీవువాదులు మిరియొక పేరు బెట్టుకొన్న మిత్రవాదులనిరి. వీరు మాట్లాడుచుండగా రాధేశియారివాహీగారి సోదరుడు బెన్షియాంవాహీగా రద్దుపచ్చి రెండుపక్షములవారికి రాణీకుద్దర్ జూలనందులకు పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారిని నిందించిరి.

అభ్యర్థుడు నడుమ అడుక్కలరాదని వారిని వారిందిరి. కాని ఆయన వినిపించుకొనకయే మాట్లాడుచుండెను. దానిని దా అభ్యర్థుడు కుర్చీనుండి లేచి వెళ్లిపోయెను. అంత అభయంకరు గారు చాలించిరి. పిమ్మట గండరగోళముగ ఎవరిండ్లకు వారు పోయిరి. సభలో మాట్లాడుట కవకాశము చిక్కినందున డాక్టరు మూంజీగారు చిరించిరి. (ఆ. ప్రె.)

దక్షిణాఫ్రికాకు బోవు ఇండియా రాయబారులు

శ్రీ. సర్. శ్రీనివాసన్ గారు

శ్రీ. సర్. మహమ్మదు హబిబుల్లా గారు, రాయబారుల నాయకుడు

శ్రీ. ఆనందరెడ్డి, వి. ఎస్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు

శ్రీ. సర్. జార్జి పాడిసనుగారు

జి. ఎస్. బాబుపాపి ఐ. సి. ఎస్. గారు, కార్యదర్శి

సి. ఎల్. కార్పెంటరుగారు

సత్యమూర్తిగారి ప్రచారము

స్వరాజ్యపత్ర, కాంగ్రెసు ఆశయముల చెప్పుట
లాహోరు, ఆగ్స్ట్ 18:— స్వరాజ్యపత్ర యెన్నికల ప్రచార సందర్భమున నీరావృత్తియైన పర్యటనము చేయుచున్న సత్యమూర్తిగారు నిన్న రాత్రి పెద్దపల్లిలో నువ్వనింపిరి, వారి యువస్వామియగు తమ పత్నీయొక్క ఆశయముల చెప్పు, యితరపక్షముల కార్యవిధానమును విచారించిరి. స్వరాజ్యపత్రము భారతదేశస్వస్వయం స్వరాజ్యమును సంపాదించుట యున్నది. స్వరాజ్యమునే దే భారతదేశము మరింత బీదయినను, కాపటి స్వరాజ్యమును సాధ్యమైనంత వ్యయములో సంపాదించుట చావుకొనుటవలెనై యున్నది. సత్యమూర్తిగారు కాంగ్రెసుపార్టీ కాంగ్రెసును ఇతర పార్టీల కార్యక్రమముతో బోధించుట నిరసన త్యాగ విశ్వాసముల గూర్చి ప్రభుత్వమును భగవద్దత్త నగు స్వరాజ్యస్వయం గుర్తింపలేదని నిర్ణయించుకొని ఆయన విజ్ఞప్తి చేసెను.

మిగిలిన కాంగ్రెసు ప్రతినిధులపక్షములగుర్చి సత్యమూర్తిగారికి రాజకీయ కార్యవిధాన మేమియులేదనియు, అయ్యది రాగద్వేషముల పంపించింప తోడ్పడుననియు, హిందువులను మహమ్మదీయులమిదికిని విడిచి వారి మిదికిని బురికొల్పుట తోడ్పడు నని చెప్పిరి. తుదకు వారు సభవారి సందర్శన ఏకమై కాంగ్రెసును తోడ్పడి యాదేశమున స్వరాజ్యమును స్థాపించుకొందువులను మహమ్మదీయులను అన్నదమ్ములవలెను అప్పకొల్పెదనలె నందునముల జేయవలెనని కోరిరి.

లాహోరునుండి వారు బయలుదేరి బొంబాయి నుండు పర్యటనముజేసి మద్రాసు 26 వ తేదీన కలెదరు. జులై 18, ఆంధ్రాల 19, లక్నో 20, కాశీ 21, అలహాబాదు 22, బొంబాయి 24 తేదీలలో నువ్వనింతురు. (అ. ప్రె.)

రామలీల ఉత్సవము

అలహాబాదు

ఆగ్స్ట్ 18:— తాలూకాల్లోని టియందును రామలీల ఉత్సవము జేయుటలో పెట్టి తొందరలు లేకుండనే జరిగినట్లు అలహాబాదుజిల్లా వారలబట్టి తెలియచున్నది.

కలకత్తా

స్నాతకోత్సవ సందర్భమున హా రావద్ద జరిగిన ఆల్లరిలో 21 మంది గాయములుదగిలి ఒకరు చనిపోయినటుల తెలియుచున్నది. చచ్చిపోయినవాని పేరు షేఖు ఇషాకు ఆయనకు తొమ్మిద లాటికబ్బు తగిలి గాయము ఏర్పడెను. ఈమనిషి దారినివదిలించుకొని యిద్దరువచ్చినటుల చెప్పుట జేయుచుండగా, అందులో ఒకరు లాటితో తిగి కొట్టిరి. మొదటికెబ్బులలో బ్రాంనేకండ్లకుపై రాయివేయగా ఒకకంటికి బాగా చెబ్బు తగిలెను. రాళ్లుపెరుగులన చరయం పారావశ్యములగుటగా రము బద్దలయ్యెను. ఆరోజున నచట ఆగ్రురు అరెప్తుచేయబడిరి. అదివారమునాడు 27 మంది అరెప్తుచేయబడిరి. ఈకోజంతయు కాంతముగ నేయున్నది. చాల గుకాయలు తెరవబడినవి. కాని పట్టణములోనింకను భయమునదలలేదు. (అ. ప్రె.)

నేతపరిశ్రమ విచారణసంఘము

బొంబాయిలో విచారణ

బొంబాయి, ఆగ్స్ట్. 18:— నేతపరిశ్రమ విచారణసంఘము నేడుదయము మరల బొంబాయిలో సమావేశమైరిగాని నేడు విచారణపరిషత్ సాక్షి రాసందున యేసాక్షినిగాని విచారణపరిషత్.

సర్ పురుషోత్తమరావు, వి. యఫ్. ఎ. డి. గారలు బురవారమునాడు విచారణపరచుదురు. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి మిల్లులలో సమ్మె

దాదాపు 3 వేలమంది పనినుండి వెడలివచ్చుట

బొంబాయి, ఆగ్స్ట్. 18:— నేడు నూడు మిల్లులలో ఒక్కసారి సమ్మెగట్టి దాదాపు 3 వేల మంది యేకాగ్రముచే వైన నేమి బ్రెటికివచ్చిరి. స్క్రింజు మిల్లులలో యజమాని దురుసుగ నుండెనన్న కారణముచేత 1,500 మంది పనివారలు పని జేయవనిరి. వారి కష్టములు విచారించబడునని మానేజిమెంటు వారు నోటిసు వేసినను వారు అట్లే పనిలోనికి బోకున్నారు.

కోహినూరు మిల్లులలో పెప్టెంబరు మాసము తగ్గించుటచేత సమ్మెగట్టె నమయిన్నారు. మానేజిమెంటువారు తగ్గదల యేమియు లేదనయిన్నారు.

మాడన మిల్లులో కూలి యెక్కువ జేయవలెనని కోరుచు 400 మంది సమ్మెగట్టిరి. (అ. ప్రె.)

బర్మాసర్వీసుల దభివృద్ధి

రంగూను, ఆగ్స్ట్. 18:— బర్మాప్రాంతీయ సర్వీసు, బర్మా ప్రావిన్షియలు, సబార్డినేటు సివిలు, జ్యూడిషియల్ సర్వీసు కేడర్ల పరిశీలనము యీమధ్య ప్రారంభింపబడెను. వానిని యీక్రిందివిధముగ వర్గీకరించెనీ పునర్నిర్మాణము జేయ నిర్ణయింపబడెను.

బర్మాప్రాంతీయ సర్వీసు 33, పాతకేడర్ 54, క్రొత్తకేడర్లు. బర్మా పరిశీలనసర్వీసు 155 (ప్రాతివి 128, క్రొత్తసబార్డినేటు సివిలుసర్వీసు 290, ప్రాతివి 257, క్రొత్త డెప్యూటీ మయాస్ట్రు 150, ప్రాతివి 130, క్రొత్త బర్మాజ్యూడిషియల్ సర్వీసు 67, ప్రాతివి 87, క్రొత్త సబార్డినేటు జ్యూడిషియల్ సర్వీసు 97, ప్రాతివి 124. (అ. ప్రె.)

కాం గ్రామపత్రిక: శాసనసభలు *

XXIX

శాసనసభలు

భారత శాసనసభ: 1924

నేషనల్ డిమాండును సుస్వక్తపరచుటయు, ఆర్థికచట్టమును నిరాకరించుటయు, 1924 సంవత్సరపు భారత శాసనసభాచరిత్రయందు దెన్నదగిన విశేషములు. పండిత మదనమోహన మాధవ్య గారు బజ్జెట్టునుగూర్చి ముచ్చటించుచు సప్లయిల నొసగకముందు ప్రజలకష్టముల నివారించుట యవసరమని గంభీరముగ చాటుటయగాక, ఆర్థికచట్టమును నిరాకరించుటలో ముందంజవైచిరి. బజ్జెట్టు అంశములను కొన్నింటిని పూర్తిగ నిరాకరించి శాసనసభవారు పరిపాలనావిధానముపట్ల తమ యాసమృత్తిని దృఢముగ దెలిపిరి. పూర్తిప్రతిష్టంభము కొనసాగించకుండుటకు కారణము, స్వతంత్ర పక్షమువారు స్వరాజ్యపక్షమువారితో కొంత దూరమే చని పిమ్మట వెనుదగ్గుటయే కారణము. కష్టము గ్రాంటును నిరాకరింపవలయునని పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు గోరిరి. ఈకష్టముగూర్చియు ఆకష్టముగూర్చియు మొరలిడుట నెహ్రూ గారి యుద్దేశ్యముకాదు. "సామాన్య హేతువులబట్టి ఇండియా ప్రభుత్వావసరములకు ధన మొసగ నిరాకరింపబూనితిని. నేను ఈశాఖనుగూర్చియు ఆశాఖనుగూర్చియు మొరజెట్టను. ఇండియా ప్రభుత్వము వారిపరిపాలన మంతటినిగూర్చియు, నేను అసమృత్తి జూపనెంచితిని. కష్టమును ప్రత్యేకించుటకు కారణము, అయ్యది గ్రాంటులలో మొదటిదిగ నుండుటయే" యని నెహ్రూగారు తేటపరచిరి.

నేషనల్ డిమాండుకు ప్రభుత్వమువారు అసంతృప్తికర మగు జవాబిచ్చుటయే నెహ్రూగారి ప్రధాన కారణము. సప్లయిలను నిరాకరించుట, సక్రమపద్ధతులలో నొకటి యనియు, ఇయ్యది అసహాయమునగాని, సంపూర్ణప్రతిష్టంభమునగాని జేరదనియు, నెహ్రూ గారు సూచించిరి. సక్రమాందోళనలో నిది కడపటి పద్ధతియగుటచే నెహ్రూగారు దీని నవలంబించిరి. రెండవ రిచర్డుకాలమునుండియు, సప్లయిల నిరాకరణము సక్రమపద్ధతి యని, ఇంగ్లండులో నంగీకరింపబడెను. ప్రభుత్వము బాధ్యత వహించు దేశములలో సప్లయిల నిరాకరణము, నిరంకుశాధికారము నరికట్టును. హిందూదేశమునం దిది యసమృత్తిగమాత్రమే పనికివచ్చును. దీనికి నైతిక బలముమాత్ర ముండును. 1784 సంవత్సరమునుండియు ఇంగ్లండులో సప్లయిలను నిరాకరింపవలసిన యవసరము తలపింపలేదు. కారణము బాధ్యతతో గూడిన పరిపాలనము వ్యాపించుటయే. హిందూదేశమునందుగూడ అట్టి యవకాశము గలుగకుండ

*XXVII వ వ్యాసము 14వ తేదీ పత్రికలో ప్రచురింపబడెను

జేయుటకు, స్వపరిపాలనాదాన మవసరము. లేబరుమంత్రియగు ఆలివియరు ప్రభువుగారు భారతీయుల మొరలను తిన్నగ గ్రహించలేకబోయిరి. వీరును కన్నర్యేటిపులవలెనై, ప్రవర్తించిరి. భారత శాసనసభవారు గోరిన మితమగుకోర్కెనుగూడ నిరాకరించుటలో, వా రేమాత్రము దూరదృష్టి జూపరయిరి. కష్టముగ్రాంటును నిరాకరింపవలయునని నెహ్రూగారు దెచ్చిన తీర్మానమునకు 63 గ్గురు అనుకూలముగను, 56 గ్గురు ప్రతికూలముగను వోటుజేయుటచే, తీర్మానము నెగ్గెను. వి. జె. పటేలుగారు ఇక్కడంటాక్సు గ్రాంటును నిరాకరింపవలయు నని దెచ్చినతీర్మానము శాసనసభవారిచే నంగీకరింపబడెను. ఉష్ణగ్రాంటును నిరాకరింపవలయు నని, చొరస్వామి అయ్యంగారు దెచ్చినతీర్మానము పిమ్మట నామోదించబడెను. తరువాత నల్ల మండ్రుగ్రాంటు నిరాకరింపబడెను.

నాల్గుగ్రాంటులను నిరాకరించువరకే స్వతంత్రపక్షమువారికి కష్టమయ్యెను. తుద కిది ప్రతిష్టంభముక్రిందికి దిగునేమోనని వీరికి భయముగలిగెను. అందుచే జాతీయపక్షముతరపున ముచ్చటించుచు, మిగిలినగ్రాంటుల మంచిచెడ్డల గూర్చి విచారింపబడు నని, నెహ్రూగారు తెలియజేసిరి. ఆసంగతినే జిన్నాగారు బలపరచిరి. పిమ్మట జరిగిన చర్చను వివరింప బనిలేదు. మామూలుచర్చలు జరుగుటయు, స్వతంత్రపక్షసభ్యులు సూరూపాయిలను తగ్గించుటకు తీర్మానముల ప్రతిపాదించి పిమ్మట నుపసంహరించుకొనుటయు మొదలగు నాటకరంగములు యథావిధిగ నడిచెను. వీనియందు దారి తేరినవారికి కొంతయుపశాంతి గలిగెను. మితవాదుల మామూలు పద్ధతులు మరల బైకివచ్చెను. కాని పిమ్మటజరిగిన ఆర్థికచట్టనిరాకరణము, జాతీయపక్షకారవముచు నిలువబెట్టెను. హిందూదేశమునకు దక్షిణాఫ్రికానుండి వచ్చుబొగ్గుపై పన్ను విధింపవలయునను తీర్మానమును భారత శాసనసభవారంగీకరించుటలో దక్షిణాఫ్రికా తెల్లవారి చర్యల పట్లగల ఏవగింపును కనుబటచిరి. లేబరుపక్షము వారివిజయమునకు, శాసనసభవారభినందనముల దెలిపిరిగాని, ఆపక్షమువారు గౌరవమును దక్కించుకొనలేకబోయిరి. హార్ని మెనుగారి ప్రవాసమును రద్దుజేసి, వారిని హిందూదేశమునకు రానీయవలయునని, శాసనసభవారు తీర్మానించిరి. ఈతీర్మానమును ప్రతిపాదించుచు, పటేలుగారు గంభీరముగ నుపన్యసించిరి. హార్ని మెనుగారుచేసిన నేరము లెవ్వియోదెలిపి, వారిని బహిరంగముగ విచారించుటకు మారుగ, కేవలము అనుమానముపై వారిరాకను నిషేధించుట ఎంతయక్రమమో సూచించిరి. హోంమెంబరగు సర్ మాల్యాం హెయిలీగారు సరియగుజవాబు చెప్పజాలక తమప్రసంగమును తుమాపణలతో ముగించుట కడుచోద్యము. హార్ని మెనుగారు తప్పజేసిరని నిరూపించుట కష్టముట. చేయలేదని చెప్పటయు కష్టముట. హెయిలీగారిటుల బలికి తప్పించుకొనిరి. ఎందుకు ప్రాసిక్యూటుజేయగూడదని, జిన్నా రడుగగ, హెయిలీగారిటుల జవాబిచ్చిరి: "ప్రాసిక్యూషనును ఆటంకపరుపవలయుననియే మూయుద్దేశ్యము. ఇంతకంటె నేనేమియు జెప్పజాలను." ఈవాక్యములలో హెయిలీగారు తమ యన మర్థతను పూర్తిగ

కనుబటచిరి. శాసనసభవారి తీర్మానమును ప్రభుత్వమువారు సఫలపరచకబోయినను, శాసనసభలు చేయలేని కార్యమునుహార్ని మెనుగారే నలుపగలిగిరి. అదిఏది? హార్ని మెనుగారు ధైర్యము వహించి సింహాశ్రమున కేతెంచి, అక్కడనుండి చెన్నపురిమీదుగ బొంబాయికి నిరాటంకముగ చేరిరి. సక్రమాందోళన, సక్రమాందోళన యని అధికారు లనుచుమరేగాని, వారు నిజముగ గౌరవించునది ప్రత్యక్షచర్యగాని వేరొండుగాదని, రుజువయినది. భారత శాసనసభవారు హార్ని మెనుగారి నిషేధమును తొలగింపవలయునని మధ్యాదగ గోరినపుడు, ప్రభుత్వమువారంగీకరించినయెడల ఎంతయో గౌరవముగనుండెడిది. అందుకు మారుగ, శాసనసభవారికోర్కెను నిరాకరించుటయు, హార్ని మెనుగారిని సింహద్వారముగ బొంబాయికి రానీయకుండుటయు, పిమ్మట హార్ని మెనుగారు సాహసించి ఇండియాలో దొడ్డిదారిన బ్రవేశించినపుడు మిన్నకుండుటయు, అధికార గౌరవము నినుమడింపజేయజాలవు.

స్వరాజ్యపక్షసభ్యులగు అమరనాథరత్తుగారు ప్రతిపాదించిన 1818 సంవత్సరపు మూడవ రిగ్యులేషను రద్దుతీర్మానము సవరణతో గూడ శాసనసభవారిచే మార్చినెలలో నంగీకరింపబడెను. 1908 వ సంవత్సరపుక్రిమినలు-లాసవరణచట్టమును ఇతర నిర్బంధచట్టములను రిగ్యులేషనులనుగూడ రద్దుజేయవలయునని సవరణ ప్రతిపాదించెను. దీనికి 68 మంది అనుకూలముగను, 44 గురు ప్రతికూలముగ వోటుజేయుట జూడ, అధికారపక్షబల మంతక్షీణించెనో కనుగొనవచ్చును. స్వరాజ్యపక్షసభ్యులగు చమణ్లాల్ గారు, ఆలీసోదరులు మున్నగువారికి ప్యాసుపోర్టులను నిరాకరించినందులకుగాను అజ్జెర్రామెంటు తీర్మానమును దేగ, శాసనసభవారు దాని నంగీకరించిరి. ఇందునుబట్టి స్వరాజ్యపక్షప్రోద్బలముచే, జాతీయపక్షమువారు నిర్బంధముల నెటుల నిరసించి, జన్మస్వాతంత్ర్యరక్షణపట్ల తమయభిమానము నెటుల కనుబటచిరో విదిత మగును.

కమీషనువారి సిఫార్సులను నిరాకరించుట మరియొక విశేషము. మడ్జి మెనుగారు ప్రతిపాదించిన తీర్మానమునకు, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారిక దీర్ఘ సవరణను ప్రతిపాదించిరి. దానిఫలితము లీసర్విసు కమీషను సిఫార్సులను నిరాకరించుటయే. ఈకమీషనును నియమింపవలదని, శాసనసభవారు తీర్మానించినను వినక నియమించియుండిరి. స్వపరిపాలన తీర్మానమును సఫలపరచువరకు, సిబిలు సర్విసు ప్రశ్నను విచారించుటకు సాధ్యపడదని, నెహ్రూగారి సవరణ దెలిపెను. ఇంతియ గాక, కమీషనువారి సూచనలు, శాసనసభల కున్న ప్రస్తుతపు హక్కులనుగూడ తొలగించెను. వర్ణభేదమును విస్తరింపజేసెను. పరిపాలనవ్యయము నత్యధికము గావించెను: ప్రజలు స్వపరిపాలనము గోరగ, వారిపై క్రొత్తభారములను మోపుట విచిత్రము గాదా? ప్రజలకోర్కెలవిషయమై అధికారవర్గము మందగమనము జూపినను, సర్విసు సభ్యుల విషయమై అమితమగు చురుకుదల జూపుట గమనింపవచ్చును. నెహ్రూ గారి సవరణకు 68 మంది

అనుకూలముగను, 46 గురు ప్రతికూలముగను వోటుజేసిరి. సవరణ యంగీకరింపబడెను. సెప్టెంబరు 12 వ తేదిన లీకమీషనుసూచనలను భారత శాసన సభవారు నిరాకరించియుండ, 16 వ సెప్టెంబరు తేదిన, స్టేటుకౌన్సిలుసభవారు వాని నంగీకరించి ప్రజాశయములను తృణీకరించిరి. స్టేటుకౌన్సిలు సభను నిర్మించినయుద్దేశ్యము సార్థక మయ్యెను.

మరియొక ముఖ్యతీర్మానమును గమనింప వచ్చును. ఆర్థికవిచారణను ముందుగ జరిపినగాని, పన్నులనుగూర్చి విచారణప మీలులేదని, భారతీయ నాయకులు చాలకాలమునుండియు జెప్పచున్నను, అధికారులు వినకబోయిరి. పన్నులవిచారణనునిలిపి వైచి, ముందుగ ఆర్థికవిచారణను జరుపవలయునను తీర్మానమును భారత శాసనసభవారు గావించుట లో, ప్రజాభిప్రాయమును నిస్సంశయముగ చెలిపిరి. కాటక్ ఎక్సైజుడ్యూటీని తొలగింపవలయు నను తీర్మానము, శాసనసభవారిచే నామోదించబడెను. ఈతీర్మానము నెదుర్చుచు అధికారసభ్యులు తీవ్రో పన్యాసముల గావించిరి గాని, యీపన్నును రద్దు జేయక తప్పనపుడు రద్దుజేసిరి. క్రిమినల్ లాసవరణ చట్టము నందలికొన్ని భాగములను రద్దుజేయవలయు నను తీర్మానము శాసనసభలో నత్యధికసంఖ్యాకు లచే నంగీకరింపబడెను. 1924 సంవత్సరమునందు భారత శాసనసభవారు చేసిన ఘనకార్యములను కొలదిగ సూచించితిమి. జాతీయపక్షము నిందుకు పురికొల్పుటకు, స్వరాజ్యపక్షప్రోద్ధలమే ముఖ్య కారణ మయ్యెను. ఆర్థికచట్టమును నిరాకరించి, సప్లయిలను తిరస్కరించుటయ గాక, ప్రజలస్వపరి పాలనాశయమును ప్రపంచమునకు చెలిపి, వారి జన్మస్వాతంత్ర్యములను రక్షించుటకు స్వరాజ్యపక్ష మువారు తమశక్తినింతను వినియోగించిరి. నిర్బంధ చట్టములను రద్దు జేయించుటకు వారు పూను కొనిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారు తమప్రతిజ్ఞల నన్ని టిని చెల్లించలేదని, కొందరు నిందించుచున్నారు. ఇందుకుగల కారణమును, పండితమదనమోహన మాళవ్యాగారే శాసనసభలో నుడివెరి. “స్వరాజ్య పక్షమువారికిలన్ని రాష్ట్రములలోను సంఖ్యాబలము లేకుండుటయే కారణ”మని మాళవ్యాగారు స్పష్ట పరచిరి. సంఖ్యలబలమున్న మధ్యరాష్ట్రములందు ను, బెంగాలునందును స్వరాజ్యపక్షమువారు ద్వం ద్వప్రభుత్వము తొలగింపగలిగిరి. సంఖ్యలబలము లేకున్నచోటుల, మీ శక్తినించనలేకుండ ప్రజల హక్కులను కాపాడ బ్రయత్నించిరి. భారత శాసనసభలో, స్వరాజ్యపక్షమునకు మెజారిటీయున్నచో, ప్రతిష్టంభనము జయప్రదముగ జరిగి యుండెడిదే. కాని, నారికి మెజారిటీ లేకబోవుటచే స్వంతంత్రపక్షసభ్యులతోగలసి జాతీయపక్షముగ నేర్పడవలసివచ్చెను. జాతీయపక్షమువారి నెంతవర కు దీసికొనిపోయిరి. మానవశక్తికి మించనంత వరకు, ఎట్టిలోపము లేకుండజేసిరి. స్వంతంత్రపక్ష సభ్యులు వెనుదగినపుడు, నెహ్రూగారు తగినంత ముందుకు బోజాల క బోయిరి. ఇట్టి సందర్భములలో స్వరాజ్యపక్షమువారిని నిందించుట న్యాయ మగునా? ఏపక్షమయినను తనకార్య క్రమమునంతను పూర్తిగ కొనసాగింపగలుగునా? సంతతప్రయత్నము సలుపుటయే మానవునివిధి.

ఫలము దైవాధీనము. ఇంగ్లండులో లేబరుపక్షము వారు, పరిశ్రమలు ప్రభుత్వపరము గావలయునని చిరకాలమునుండియు గోరుచున్నారు. కాని, వారి కోర్కె లింతవరకు నెరవేరెనా? ఇటులనే ప్రపంచమునందలి ఏపక్షమయినను ఏసంస్థయయినను ఆదర్శము జేరుటకు కృషిసలుపును. అట్టికృషిలో బుద్ధిపూర్వకముగ నెట్టిలోపమయినను జరుగునెడల నిందింపవచ్చును. అంతయిగాని పరిశితులనునెరించి మానవప్రయత్నమునం దెట్టిలోపము గలుగకుండ పాటుబడిన నెహ్రూయోధుని నిరసింతుటకన్నను అక్రమము చేరుండదు. భైత్యుకష్టతులనే యావజ్జీవము ననుసరించువారు, నెహ్రూగారిని నిందించుట మరింత ఆశ్చర్యము కలిగింపకమానదు. స్వరాజ్యపక్షమువారి కపుడు కాంగ్రెసు బలము వెనుక లేకుండెను. నేడటిబలము గలదు. ఈమారు, కాంగ్రెసుపక్షమువారిని శాసనసభల కంపువో, కాంగ్రెసు కట్టుదిట్టములకు లోబడి వారు పని జేయ గలరు. ఇట్టి యమూల్యావకాశమును బోగొట్టు కొనక కాంగ్రెసుపక్షమువారినే శాసనసభల కెన్ని కొనుట ప్రజలపరమధర్మము. భారత శాసనసభా చారిత్రమునందు, 1924 వ సంవత్సరము చిరస్మరణీయము గ నుండు గ ల దు. 1925 సంవత్సరమునుండియు మాత్రము స్వతంత్ర సభ్యులు చలనము జూపి, స్వరాజ్యపక్షమునకు తగినరీతిని తోడ్పడకబోయిరి. అందుచే పరిశితులు ప్రోద్బల కరముగ లేకుండెను. ఆసందర్భములను మరియొక వ్యాసమున వివరించెదము.

అసోసియేటెడ్ మెన్బర్సు : కాంగ్రెసువార్తలు
అసోసియేటెడ్ మెన్బర్సువారు కాంగ్రెసు వార్తలను తిన్నగ పంప రనియు, అధికారసంబంధ మగువార్తలను తరుచుగ బంపుచుండురనియు, ప్రజా శయప్రతికూలవైఖరి నవలంబించు చుండు రనియు, చాలకాలమునుండియు ప్రతికాపాతకులు మొరలిడు చుండిరి. కొంతకాలమునుండియు కాంగ్రెసువార్త లకుగూడ అసోసియేటెడ్ మెన్బర్సువారు కొంత ప్రాముఖ్యము నిచ్చుచుండిరి. ఈ మాత్ర మయినను జేయక బోవుచో, ఇంత డబ్బుఖర్చు పెట్టి, యీ సంఘమువారిచ్చెడి వార్తలను చెప్పింపనసరముండదు. కాంగ్రెసు ప్రధానరాజకీయసంస్థ యని ఎల్ల రంగీకరించెడి విషయమే. విదేశాధికారు లీసంగతిని గుర్తించియే, కాంగ్రెసుపక్షమున భీతిజెందుచున్నారు. అట్టితరి, కాంగ్రెసువార్తల నెప్పటికప్పుడు చెలిసికొనుటకు దేశమునకు కుతూహల ముండుట సహజము. ఈ మధ్య కాంగ్రెసుపక్షనాయకు లగు పండితమోతీ లాల్ నెహ్రూగారు స్వంతంత్రపక్షనాయకుల విమర్శనములకు జవాబీయవలసివచ్చెను. నెహ్రూగారి యుపన్యాససంగ్రహము నప్పడప్పుడు అసోసియేటెడ్ మెన్బర్సువారు ప్రచురించుటచేతను, ముఖ్య మగు కాంగ్రెసు ప్రకటనములనుగూడ ప్రచురించుటచేతను, జప్టిసుపత్రిక కినుకవహించి, అనవసరముగ వార్తాసంఘమువారిని నిందించినది. ఇందుకు వార్తాసంఘనిర్వాహకులకు రాయి గారు తగిన జవాబిచ్చిరి. కాని, అత్యంత మితవాదపత్రిక యగు ఇండియను డెయిలీ మెయిలుపత్రిక, అసోసియేటెడ్ మెన్బర్సును నిరసింపుచు,

జప్టిసుపత్రికను సమర్థించెను. ఈపత్రికమోసిన ఆరోపణలు నిరాధారములు. గవర్నరుజనరలు, గవర్నరుల యుపన్యాసములను పూర్తిగ తంతిద్వారా పంపినపుడు, ఈపత్రిక లాక్షేపింపవు. కాని నెహ్రూగారి యుపన్యాసమును సంగ్రహముగ పంపినను, ప్రజాశయప్రతికూలపత్రిక లాక్షేపించు చున్నవి. ఇక పంపదగినవార్త లేవి? అధికారపర్యటనములు, నారీయుపన్యాసములు, క్రికెట్టు పోటీపందెములు, మున్నగు విషయములతో పత్రికలను నింపవలయు గాబోలు! ఇట్టివిమర్శనముల గాంచి భయపడి, అసోసియేటెడ్ మెన్బర్సువారు కాంగ్రెసువార్తలను తగ్గింపక, ఇంకను విరివిగ బంపుట యవసరము.

బ్లాక్ మెన్బర్సు భావినూచనలు
బర్మావాణిజ్యసంఘమువారి విజ్ఞాపనకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, రాష్ట్రకప్పములు పూర్తిగ రద్దు చేయబడునని చెలిపిరి. ఇది సంతోష కారణమే యయినను, క్రొత్తభారములు విధింపబడునేమోయని భయమగుచున్నది. వ్యవసాయసంఘవిచారణకు ఫలముగ ప్రజలపై క్రొత్తబరువులు పడునని బ్లాక్ మెన్బర్సు సూచించిరి. ఎట్టిబరువు లింకనురానున్న వో బ్లాక్ మెన్బర్సు స్పష్టముగ సూచించిన బాగుండును.

బొంబాయిరాష్ట్రీయ మహమ్మదీయస్త్రీమహాసభ

కే. మాఫీ, తియార్జీనతి అధ్యక్షురాలుగ నెన్నుకొనబడుట

పూనా, ఆక్టో. 18:—బొంబాయి రాష్ట్రీయ మహమ్మదీయస్త్రీ తృతీయ మహాసభ హూసు హూసు. ఆక్టోబరు 25-వ తేదీ సోమవారం మధ్యాహ్నము 12½ గంటలకు సమావేశమగును. ప్రథమ స్త్రీ న్యాయాధిపతియు (జస్టిస్ ఆఫ్ ది పీస్) బొంబాయి కార్పొరేషనుస్కూలు కమిటీ సభ్యురాలు నగు కే. మాఫీ, తియార్జీనతి యాసభ కధ్యక్షురాలుగ నెన్నుకొనబడెను. ఆహ్వానసంఘమున కధ్యక్షురాలుగ ఇబ్రహీం జఫరుసతియు, కార్యదర్శినిగ జాబేదా ఖాటానస తియు (పట్టభద్రురాలు) పనిజేయుచున్నారు. రాజకీయ, బొంబాయి, హైదరాబాదులనుండి స్త్రీ ప్రతినిధులు సభకు వచ్చునటుల తమయుద్దేశమును చెప్పిరి. బొంబాయి ప్రభుత్వపు హోం మెంబరు హుస్సేనుగారి భార్య సభకు ప్రారంభముజేయు నను కొనుచున్నాడు. అన్ని బాతిమతముల స్త్రీలును యాసభ కాహ్వానింపబడిరి. (అ. ప్రె.)

కిలాఫతు-భారతదేశమోక్షము

హాలానా మోకతలీ విజ్ఞప్తి
బొంబాయి, ఆక్టో. 18:—హాలానా మోకతలీ బొంబాయి మహమ్మదీయుల సభయందు పునఃసంఘటించు వారిని కేంద్ర కిలాఫతు సంఘసభ్యులుగ తేరవలెనని విజ్ఞప్తిజేసిరి. కిలాఫతు కమిటీ పని జరుపుటకు, అశ్వతి భారతదేశ మోక్షమునకై పనిజేయుటకును ఆందరును కలసి ప్రయత్నముజేయుట ముఖ్యమని వారు జెప్పిరి. ఆహ్వాన ఆప్తును కాన్సులును జూచితినియు, ఆధ్వర్యప్రభుత్వము ఇస్లాముఉద్ద్యమమున సహాయముజేయ నేకీ ప్రయత్నించునని ఆప్తును ప్రతినిధి కెప్పెనియు దుబై సంతోష్ మరుచున్నవని జెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

బాలికాపాఠశాల నూతనభవన ప్రారంభము
పూనా, ఆక్టోబరు 17:—గవర్నరుగారు పూనాలో భారతీయ విశ్వవిద్యాలయ బాలికాపాఠశాల నూతన భవనమును ప్రారంభముజేసి, గా|| కో. నాస్తి జెహం గీరు పంపతులతో కలివారము విచారించిరి. (అ. ప్రె.)

అధికారదుర్వినియోగము

స్థానిక సంఘములను స్వలాభముకొరకు ఉపయోగించుకొనుట

జిల్లా బోర్డుల అధ్యక్షులు

విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానముపై చర్చ జరిగినప్పుడు ప్రధానమంత్రియగు పానగలురాజుగారు తన అధికారమును దుర్వినియోగమునర్హి స్థానిక సంఘములను దంతటను తనకు అనుకూలమైనవారిచే సభ్యులుగా నియమించిరిని ఆపోజివనువర్తనవారు ఆక్షేపించిరి. మంత్రిగారిచే జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షులుగా నియమింపబడినవారు ప్రజా విశ్వాసము ఇనుముకట్టినవారని లేనివారని 1928 సంవత్సరపు ఎన్నికలు తెలుపుచున్నవని రామలింగారెడ్డిగారు చెప్పిరి. కృష్ణా జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షుడుగ నియమింపబడిన బాలాజీరావునాయుడు, శ్రీరామిజిల్లా బోర్డు అధ్యక్షుడుగ గోపాలస్వామి మొదలిగారు, కోయంబుత్తూరు జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షులగు రత్న సభాపతి మొదలిగారు గోదావరి జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షుడగు యం. వెంకటరత్నంనాయుడుగారు 1928 సంవత్సరపు ఎన్నికలయందు అపజయముగాంచిరి. ఈ విధముగ ప్రజల విశ్వాసమును పాత్రులుకానివారిని జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షులుగా నియమించుట అక్రమమని గావింపబడిన ఆక్షేపణలకు

ఎ. రామస్వామి మొదలిగారు

ఈ క్రింది విధమున ప్రత్యుత్తరమునగిరి:—“జస్తి సుపక్షమువారికి జిల్లా బోర్డు అధ్యక్ష పదవులన్నియునున్నదని కొందరు ఆక్షేపించుచున్నారు. ఇది మిగతా స్వల్ప విషయము. ఇట్టి గౌరవోద్యోగములను పాపివారికి ఇవ్వవలసియిండును.”

మాగంటి సీతయ్యగారు

విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానములను బలపరచుచు కృష్ణా జిల్లా ప్రతినిధులగు మాగంటి సీతయ్యగారు ఇట్లు చెప్పిరి. “కృష్ణా జిల్లా బోర్డువారి అభిప్రాయమునై కొనక మోచగల్గ రామచంద్రరావుగారు ఇంగ్లండుకు వెళ్లినప్పుడు వారిని జిల్లా బోర్డు అధ్యక్ష పదవి నుండి ప్రభుత్వమువారు తొలగించిరి. అధ్యక్షుని ఎన్నుకొను అధికారము తమకు ఇవ్వవలయునని జిల్లా బోర్డువారు ప్రభుత్వమువారిని కోరిరి. జిల్లా బోర్డు మొదలగు డిప్యూటీ కమిషనరుగావచ్చెదవని పానగలురాజుగారికి పోగ్రాము ఇచ్చినప్పటికి ఆ పోగ్రాముకు సమాధానమివ్వక వారి అనుచరులయినట్టియు నే హితులైనట్టియు, బోర్డు మొదలగు వ్యతిరేకులైనట్టియు డి. బి. రిక్టాని బాలాజీరావునాయుడుగారిని ప్రెసిడెంటుగా ఏర్పాటుచేసి కృష్ణా జిల్లా ప్రజలకు పూర్వముగ అసంతృప్తి కలుగజేసినారు. అప్పటినుండియు జిల్లా బోర్డు తాలూకా బోర్డుల నామినేషనులన్నియు నివృత్తములగుచున్నవి. మైనారిటీ సంఘములకు ఇన్స్ పెక్టరులగా ఓపిహియన, వారి అనుచరులైన కాండిడేటులకున్న అందులో బి. ఎ. బి. యల్మ, బార్నిస్టర్లు ఇచ్చుచూ వచ్చినారు. అంతేకాక బోర్డు పరిపాలనా విషయములలో నిరంకుశ పరిపాలనము చేసి బోర్డును కలవరపరచినారు. అంతేకాక రెజిస్ట్రేషన్ మునిసిపాలిటీ వయమై మంత్రిలచర్యలు అందరికి విశేషమే. మునిసిపలు ఆధ్యక్షుడు ప్రజలకు వ్యతిరేకుడై యుండి మంత్రియను ఆశ్రయించి యుండుటచే మంత్రియ బ్రాహ్మణేశ్వర ఉన్యమైనను కట్టిపె

ట్టి ప్రజలను బాధించుటయే కర్తవ్యముగా పెట్టుకొని చట్టము రాజనీతికి వ్యతిరేకముగా ఉత్తరవుల నొసంగుచు, జనులను అనేకవిధములైన కష్టముల పాలుచేసి ప్రజాభిప్రాయముకొరకు పాటుపడినవారిని జైలుకు పంపి వారి నిరంకుశాధికారములను ప్రజల ముక్కున కొట్టవలెను.”

ప్రధానమంత్రిగారి పరిపాలనము

విలింగుడను ప్రభుత్వగారి అభిప్రాయము

1928 సంవత్సరము నవంబరు 26 వ తేదీన విలింగుడను ప్రభుత్వగారు కాపనపర్వతి కు సన్మసింపు ఇట్లు చెప్పిరి. “స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘముల ఉద్యోగులలో క్రమప్రవర్తనము కనుపడుటలేదు. అధికారగౌరవము తీసివేచుచున్నది. ఉద్యోగులు తాము చేయవలసిన పనులు గాక ఇతర వ్యవహారములందు ఎక్కువ శ్రద్ధచూపుచున్నారు.”

స్థానిక సంఘపున సభ్యులు రాజభక్తి ప్రమాణమునై కొనవలయుననుట

స్థానిక సంఘములు మునిసిపాలిటీల సభ్యులు రాజభక్తి ప్రమాణమునై కొనవలయునని గాంధీ పానగలురాజుగారు 1921 సంవత్సరము డిసెంబరు 16 వ తేదీన కాపనపర్వతి నొక బిల్లును ప్రవేశపెట్టిరి.

బిల్లును ప్రవేశపెట్టుట, చర్చించుట, ఆమోదించుట చట్టముగ నున్నట్లు అంతయు ఒక దినములో ముగిసెను. బిల్లు ఎందులకు అనుసరణ పానగలురాజుగారు ఈ క్రింది విధమున వివరించిరి.

“స్థానిక సంఘములలో ప్రభుత్వమును ఆక్షేపించువారి సంఖ్య అధికమగుచున్నది. ప్రభుత్వమువారి ఆగ్రహమునకు గురియైన జాతీయ ప్రతిష్టాపనలకు గుంటూరు మునిసిపలు సంఘము వారు గొప్ప మొత్తములను గ్రాంటుగా ఇచ్చినారు. మునిసిపలు నౌకరులకు ఖర్చుగలగట్లు ఇచ్చుటకు నేలం మునిసిపలు సంఘము వారు వెయ్యి రూపాయలు వ్యయపరచినారు. వేల్పు యంత్రరాజు అగ్రమున దినము పాతాళము జరిపి రాజమహేంద్రవరము మునిసిపలు సంఘమువారు అడిగిన మునిసిపలు పాతకాలలను మూసివైచిరి.”

స్థానిక సంఘములందు అసహాయవాదులు రాకుండునట్లు చేయవలయునను ఉద్దేశముతో ఈ బిల్లు లేబడెను. ఈ బిల్లును సర్కె. వెంకటరెడ్డినాయుడుగారు బలపరచిరి.

తన కాచలం రైల్వేగారు

బిల్లును బలపరచుచు తన కాచలం రైల్వేగారు ఇట్లు చెప్పిరి. అసహాయవాదులు తమ కార్యక్రమమును నూర్చుకొనవలయుననియు, కాపనపర్వతి స్థానిక సంఘములు ప్రవేశింపవలయుననియు ద్వేషించుచున్నారు. కావున ఈ బిల్లును ఆమోదించుట మనధర్మమైయున్నది.

బిల్లును పరిశీలించి పెంట్టమిటి నియమించుటకు మాడ నిర్ణయము ఆమోదించెను.

వినాకీనీ నత్యాగ్రహ శ్రమము

గాంధీమహాత్ముని జన్మదినము హోత్సవము

నూలు పొటిపరిక్షలు - చీరల కన్న దానము

నూలుపొట ప్రకార మింపంబిగ్గును తినుట ననుసరించి భాద్రపద బి. ౧౨ లు ఆదివారమున (3-౧౦-౨౬) ఆశ్రమమందు మహాత్ముని ఏబదియేనిమిదవ వర్ధంత్యుత్సవము జరిగినది. మహాత్మునికి ప్రాయశ్రమమును నూలుపొటిపరిక్షలును జరిగెను. నిలుపేదలు నుమారు ఆరువందలమంది శృంగిపాళులించి మహాత్ముని స్మరించి నమస్కరించిరి. నిలుపేదలు ఇతర ధారామేలేని వారును కొందరికి చీరలు వస్త్రము లియ్యబడెను.

ఈ వర్ధంత్యుత్సవమునకు రు. ౧౩-౧౦-౦౦ లు వ్యయమైనది. ఇందు గాంధీమహాత్ముని వర్ధంత్యులకుగా శుభవ్యవహారములు కొండటొసంగిన ప్రత్యేక ఫండునుండి వడ్డీకింద చేరిన రు. ౬౮-౦-౦ లు గాక శ్రీయుతులు రెజిస్ట్రేషన్ మండ్రామి రెడ్డిగారు మేనమామ శివారామ రెడ్డిగారు రెజిస్ట్రేషన్ చంద్రశేఖర రెడ్డిగారు, తిక్కనరపు వెంకట్రామ రెడ్డిగారు, మోహూరు మధుకృష్ణ రెడ్డిగారు, చదుర్వేయల రామచంద్రయ్య, ఆ. శుబ్బయ్యగారు, మరెందఱు శ్రీయు నొసంగిన విరాళములు రు. ౬౩-౦-౦ లు, ఇదిగాక శ్రీయుత కాకుటూరు లింగారెడ్డిగారు అభిమానముతో రు. ౧౫-౦-౦ లు విలువగల బంగారు పతకమును నూలుపొటిపరిక్షలో ౫౦-వ నెంబరునైన వధుకగల వారి కియ్యవలసినదిగా దయచేసిరి. ఇట్లే ఒక దేశసేనకుడు తన చెలియలిస్వర చిన్నాచుగా వర్ధంత్యులయిన నూలుపొటిపరిక్షలలో ౩౦-వ నెంబరునకు తక్కువగాకుండ వధుకు బాలికకు అనగా ౧౬ సంవత్సరముల వయస్సుగలవారికి శ్రీలక్ష్మీదేవి సువర్ణ పతకమునొసంగిరి. మరియు పేదలకుగా నుమారు ఏబదిరూపాయలు వెలగల పండ్లెండుచీరలను శ్రీమతి సోని బత్తుల కన్యకమ్మగారు దానమొసంగిరి. పై రు. ౧౩-౧౦-౦౦ ల మొత్తములో సంతర్పణలకు రు. ౮-౬-౯ లు నూలుపొటిపరిక్షలకు రు. ౪౦-౦-౩ లు వస్త్రములకు రు. ౬-౦-౦ లు వ్యయమైనవి.

నూలుపొటిపరిక్షలకు ప్రకటన చాలినంత లేనందున గాబోలు విదారుగ్రామములనుండి రు. ౧౩ మందిమాత్రమే వచ్చిరి. ఇందు బ్రాహ్మణులు ఏడుగురు, రెడ్లు ముగ్గురు, సామాన్యురాలు ఇద్దరు, బి.జి. ఒకరు. శ్రీకృష్ణాదేవి బాలికాపాతకాలనుండి నలుగురు బాలికలువచ్చియుండిరి. ఘంటకాలము వడికిరి. నెంబరునకు ౩౦ పాడవుకు ౨౫ పురికి ౨౫ సాఫీకి ౨౦. ఇట్లు మొత్తము నూరు మార్కులనిర్ణయించియుంటిమి ఇరువదవనెంబరు మొదలు సన్మహానాదేశనవారిక బహుమతులన్నియున్నవి యుంటిమి. మరియు పాడవు సాఫీ పురికి మరొకమాడవంతు నుగములేనను రానివారికి ఏ బహుమానము నీయగూడదను నియమముగలదు. ఈ పద్ధతులమీద పరిశీలించగా శ్రీయుత భట్టారం లక్ష్మీనారాయణ శర్మగారు రను యువకుడు ఏబదిమాడవ నెంబరు సన్మదారమువడికి శ్రీకాకుటూరు చింగారెడ్డిగారి బంగారు పతకమును బడసిరి. కన్యూరదేవి బాలికాపాతకాల విద్యార్థిని చి. సో. ఓరుగంటి రుక్మిణమ్మయిన బాలిక ౩౪ నెంబరుదారమును వడికి శ్రీ లక్ష్మీదేవి బంగారుపతకమును బడసిరి. వీ రుభయలు మిక్కిలి ప్రశంసనీయులు. ఇట్లే ఎనుబది సంవత్సరముల వయస్సుగల యొక మునుసలి శ్రీ అంగరికల పె నెక్కనవడిగా వడికి మొదటి బహుమానమును ఆరు రూపాయలను గడించిరి. పై బంగారుపతకములు గాక పది బహుమానములను మొత్తము ౪౧-౦-౦ ల కేర్పరిచియుంటిమి. ఇందు ఒక్క బహుమానము మాత్రము ౨౦ నెంబరునకు తక్కువగాకుండ వడికి నలయు నుగములు సందాించువారు లేనందున నిలిచిపోయినది. బహుమానముల బడసినవారు పదునొకఁడు. ఈ పదునొకఁడు వారివారి కేర్పరిచిన ప్రకారము బహుమానముల నొసంగియున్నాము. ఎనరికిని బాకీ లేదు.

మహాత్మునియందు భక్తి గలిగి బంగారుపతక మొసంగిన శ్రీయుత కాకుటూరు లింగారెడ్డిగారికిని వర్ధంత్యుడు శేర్వజుచిన శుభ వ్యవహారములకు చీర లొసంగిన శ్రీమతి సో. బత్తుల కన్యకమ్మగారికిని, ఒకరూపాయి మొదలు పదునైదురూపాయలవఱకు విరాళము లొసంగిన పై తొమ్మిది మంది దాకలకును కృతజ్ఞతాపదనము లిచ్చియు చున్నాను. నూలుపొటిపరిక్షలసమయమున, సంతర్పణసమయమున అనేక విధముల సాయమొనర్చిన విశ్రులకు మిక్కిలి కృతజ్ఞుడనై వందనముల సర్పించుచున్నాను.

చ. కే. కృష్ణ, కార్యదర్శి.

వీరు మీ ప్రతినిధులుగ నుండవగినవారా?

నవంబరు 8 వ తేదీన కాగ్రెసు అధ్యక్షులకు వోటు చేయుదు

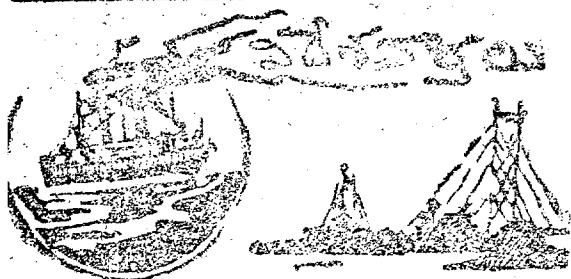
బొంబాయి గవర్నరు

రత్నగిరిలో సన్మానముల బడయుట
రత్నగిరి, అక్టోబరు 18:—బొంబాయి గవర్నరుగారి జిల్లాలో పర్యటనము జేయుచు యిక్కడికివచ్చిరి. చాల సన్మాన ప్రత్యేకము లర్పింపబడెను.
ముగ్గురిపాటివారు తమ సన్మాన ప్రత్యేకమున రత్నగిరిలో ఓడ ప్రయాణము దిగియెక్కటకు తగిన భూమినుట్టును జేయలేనను విషయము తెలుపగా ప్రభుత్వగారు రత్నగిరి బంసరను బాచి యీ విషయమున ప్రభుత్వమువారు జేయగల సహాయమున జేసెదనని చెప్పిరి. (ఆ. ప్రె.)

పంజాబు శాసనసభ

లాల్లా రామచంద్రు నామినేషను
లాహోరు అక్టో 18:—కార్యకలాపమున ప్రతి నిధిగ పంజాబు శాసనసభకు అధిక సభ్యునిగ అమృతపూర్ జిల్లాలోని లాలారామచంద్రు గారి నిగ వర్షు గు గారు నియమించిరి. లాలారామచంద్రు కొన్ని సంవత్సరముల నుండియు పరిశ్రమలందు కూర్చుని జేసి సంపాదించుకొనుచుండెను. ఇప్పుడాయన ధారినాలు ఆపోల్లెక్లబ్బు అధ్యక్షుడును, ధారినాలు సహకారపరిపతి సంఘపు మ్యానేజింగు కమిటీసభ్యుడైన యున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

లిబరలు నాయకుడు

అక్కుపడ్డ ప్రభుని ప్రశంస

గొప్ప దేశభక్తుడు, సామ్యుడు

రుగ్మీ, అక్టోబరు 17—గొప్ప గ్రీవాకుల లిబరలు పక్ష నాయకుడు, అఖిల పర్యాయము, ఆక్స్ ఫర్డ్ ప్రభువు - గొప్ప సభలో నువ్వనిండును ఇట్లు చెప్పెను. లిబరలు పక్షమునం దే విశ్వాసముంచవలెను ఎట్టిరాజీలకును ఒప్పుకొనవలదు. లిబరలు పక్షమునకు భావిభాగ్యోదయమున్నది.

లిబరలు పక్షములో గల్గిన భిన్నాభిప్రాయములను గూర్చి ప్రత్యక్షముగ గాని పరోక్షముగ గాని అస్పష్ట ప్రభువు దెలుప నేలేదు.

అస్పష్టముగాని తరువాత సభ్యులు వెక్కువంది కొని యాడిరి. అందులో ఆమె కూతురు బోన్ గామె అనునామె గూడ జేరెను.

ఆక్స్ ఫర్డ్ ప్రభువును కరగిపోయె నీ ప్రశంసలచే.

కార్మిక ప్రభుని నుతి

జీవితకాలమందంతటను అస్పష్ట ప్రభునకు ప్రతిపక్షు లుగనున్న కార్మిక ప్రభువు కొండంతగ పొగడెను. అతనిని గూర్చి ఏమిచెప్పినను, అంగీకరించలేదు. ఆతనికెట్టిచిహ్నము లున్నను, ఆతడు గొప్ప దేశభక్తుడు, సామ్యు డనిరి.

లాయిడ్ జార్జి గారు నుతించుట

లాయిడ్ జార్జి గారు గూడ లిబరలు పక్షములో భిన్నా భిప్రాయములను గూర్చి ప్రస్తావించినేలేదు. లిబరలు పక్షమును నడిపించిన ప్రముఖులలో ఆక్స్ ఫర్డ్ ప్రభువుగూడ చాల గొప్ప వాడనిరి. లాయిడ్ జార్జి గారు, అస్పష్టముగానికి సమ్యే ఇష్టము లేకపోవుటేగాక చాల ప్రమాదకరమును అవివేకమనిరి తెలియ జేసిరి.

జంతుసంతానము

పరిశోధన

రుగ్మీ, అక్టో 16:—వెక్కు గుఱ్ఱపుపంచెముల గుఱ్ఱము లకు యజమాను డరు ఫులాబింగ్ ప్రభువు జంతుసంతానపరి శోధనకాళు నెలకొల్పుటకు ఎడింబర్గ్ విశ్వవిద్యాలయమునకు 10,000 పౌనులను నిరాశము నొసగిరి.

డెవలప్ మెంటు కమిషనరులు గూడ కొంత సహాయ ము చేసెదరట. రాక్ ఫెల్డరు సంఘమువారు 80000 పౌనుల నిచ్చిరట.

చీనా, ఇండియాలో నల్లమందు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, అక్టోబరు 10:—ఈస్టిండియా అసోసి ఏషను సభ కన్వెంట్లనుండి 50 రిచర్డు డేను గార్లు ఇండియా చీనాలో నల్లమందును గూర్చి చెప్పినపుడు మెస్టను ప్రభువు నల్లమందు త్రాగుటకు ఆపుజేయు నుద్దేశ్యముతోనిచ్చిన అమెరి కనుల ధర్మమును గూర్చి ఇట్లు ఆశ్చర్యించిరి. చీనాలో నల్ల మందు ప్రవేశమునకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు రెంతమాత్ర ము తర్రవారులు గారు.

సురేంద్రనాథ మల్లిక్

గారు, ఇండియా కవున్నిలుసభ్యుడు, ఇండియాకు ప్రతి సంవత్సరము, లక్షలకొలది టన్నులయద్యములు దిగుమతియగు చున్నవనియు అయ్యది నల్లమందుకంటె ఎక్కువ ఉపద్రవకర మనిరి. ఇండియాలో నల్లమందుపర్తకమును బ్రెటను రాజకీయపు ఎత్తుతో రద్దుజేసెననిరి. దానివలన ఇండియాకు ప్రతిసంవత్స రము 6000000 రూపాయలు నష్టము గల్గుచున్నదనిరి. ప్రస్తు తము నల్లమందును తయారుజేయుచున్నవారికి ఇంకొక 6000000 నుండి 8000000 రూపాయలు నష్టము గల్గుచున్నదనిరి.

అమెరికను వర్తకపునాక

చీనాలో కాల్పుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

సికింగు, అక్టోబరు 10:—అమెరికను వర్తకపు నాక యగు ఇండిగు అను దానిని 12 డేదీని అతివారుణముగ గాల్చిరి. చీనా సేనలు తరువాత ఆకాకను స్వాధీనము జేసికొన ప్రయ త్నించిరి. కాని అమెరికను యుద్ధకాకలానాన్న సాయుధ సైనికులు తిరిగివేసిరి. అప్పటినుండి ఈనాక పయనము నాపు జేసెను. హ్యుంకోక్రింద వెక్కు బ్రిటిషు నాకలను గూడ గాల్చిరట.

చీనాలో కుట్ర వ్యర్థమగుట

లండన్, అక్టోబరు 18:—గ్రాచాక్ ప్యాంగు అను నాతడు హ్యుంగుహేలో యుద్ధనాయకుడు. అతనిపై బర్నిన కుట్ర వ్యర్థమయెను. గ్రేటుహ్యుంగుహే పురపాలకాధ్య యుడు దీనిని గనితెట్టె. హ్యుంగుహేకు దక్షిణముగ నున్న రైలుమార్గమును నడికికొనియెను. మఱియొక కఠినచర్యను దీని కొని తిరుగుబాటు నడపించినెను.

చీనాదొంగలు

అక్టోబరు 18:—తెవరండు ప్రీమాక్ డేవిస్ దంపతు లను చీనాదొంగలు 500000 డోలరులను 100 పిస్తోళ్లను పరి హరముగ గొని విడిచిరి.

బెర్లినులో బ్రిటిషు రాయబారి

రుగ్మీ, అక్టో 18:—డి ఆబర్క్ ప్రభువు బెర్లినులో బ్రి టిషురాయబారిగ నుండి లండనుకు సోమవారము తిరిగివచ్చిరి కే. జి. సి. వి. వినుము నచ్చిరి.

బ్రిటిషునాక

క్యాంటను సేనలు గాల్చుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

హ్యుంగుహే, అక్టోబరు 19:—క్యాంటను సేనలు బ్రిటి షు యుద్ధనాక 'చి' యనుదానిపై గాల్చిరి. మరల బ్రిటిషు నా క క్యాంటను సేనలపై కురిపించెను గుండవర్ష మును. తమవారెవరి కిని నష్టమురాలెను. చికియాంగు సివిలు గవర్నరు సర్చాక్ ప్యాంగుపై తిరుగుబడెననియు, హ్యుంగుహేలో అల్లదలలు గలుగ జేయుటకు దక్షిణపైశ్యములు కుట్ర బన్నుచున్నవని బయలు దేరిన వదంతులు హ్యుంగుహేలో కొంచెము కలవరము నుదయించ జేసెను. కాని ఘోరముగ ఏమియు బరుగలేదు. కొంత చికి యంగుసేన చాంగ్ నుండి కమానుకు బోయెననుచున్నారట. కాని హ్యుంగు ముఖముగ 12 మైళ్లు వెనుకకు మరలిరి. తాను స్వతంత్రుడనని ప్రకటించలేదని సియాంగుగారు దెలుపుచున్నారట.

బొగ్గునమ్మే త్వరలో పరిష్కారము

గాన్పించు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, అక్టోబరు 19:—బొగ్గు నష్టము అగిపోయి నే టికి 25 వ వారము. ఇంతత్వరలో పరిష్కారమునట్లు కన్పించ దు. ఈనాళ్లుగ గలపనివాండ్రు సహాయనిధి అంతయు, రషి యా పంపిన 1200 వేల పౌనులతో గూడ ఆఖరయినది: ఆహారమును, దుస్తులను నష్టముచేయవలెనని మరల గోరుచున్నారు గనలపనివాండ్రు భార్యాబిల్లలతరపున.

కుక్కు గారు

పనివాండ్రు మరల పనిలో జేరకుండ జేయుచున్న ప్ర యత్నములు ఫలోన్ముఖతను గాంచుచున్నవి. చాలవరకు లే దుట్టుప్రక్కల గనలందు పనిచేయువారిసంఖ్య 2 నుండి మూడు వేలవరకు తగ్గినది. నిన్న కుక్కుగారిచటనే యుపన్యసించిరి. నాటింగుహే, డెర్బీషైరులందు 3188 మంది తగ్గిరి. కావలి గాయవారు కొద్దిమంది మాత్రమే వేల్పులో అమ్మకాలోయ నుండి వచ్చివేసిరి. కాని తక్షణము వీరిస్థానే వాలంటీర్లు ప్రవేశించిరి. 219000 పనివాండ్రు నేడు పనిచేయుచున్నారు. క్రిందటి శేఖరంట్ల 17 వేలనుండి తగ్గిరి. దీనికి కొంతవరకు కుక్కు గారి ప్రచారము, కొంతవరకు మామూలుగ సోమవారము పని నాండు పనిలోనికి రాకపోవుటయు కారణమైయుండును.

సామ్రాజ్యసభ

అంతర్జాతీయ సభ్యులను పెంపొందించేయుట

దొమినియను వైఖరి

రుగ్మీ, అక్టో 17:—కనడా ప్రధానామాత్యుడు నేడు లండనుకు వచ్చినందున, దొమినియను ప్రతినిధులందఱును భుం గళవారము సమావేశము గానున్న సామ్రాజ్యసభనిటు త్తము లం డనులో సమావేశమైరి. ఈసభ ముగియవచ్చు సమావేశమునందే దయినను రహస్యముగ జరుగవలెను. కాని అపుడప్పు ఏమిటిగిడబి ప్రకటించుచుండును. ముఖ్యముగ సామ్రాజ్యసభ అంతయు అగ్రిక సమస్యలతో జరుగునని తెలియుచున్నది. సామ్రాజ్యవర్తకము రాకపోకల సౌకర్యమునుగూర్చి ఆలోచించెదరట. ఈసమస్య మున వర్తకవైమానికప్రచారముగూడ చర్చించబడును.

అంతర్జాతీయ సభ్యులను పెంపొందించుట

కనడాలోను ఇరెస్సామ్రాజ్యభాగములలోను వర్త కపు సేర్పాటులను విస్తరింపజేయు నుద్దేశ్యముతో పచ్చితి ననియు తమ కేయిపుండులులేవనియు మెంకేకింగు గారు తెలి పిరి. ఇదివరకే ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలండు, బ్రిటిషు వెస్టిండీస్ లలో ఇట్టి ఏర్పాటులను జేసికొన్నది. ఈసంశ్చరము దక్షిణ అఫ్రికాలోగూడ జేసికొన దలంచెను.

న్యూజిలండుకోరిక

తానుగూడ సామ్రాజ్య వికాసకృషిమున పెంపొందించేయు టకును విశ్వోద్యమను అనుభవించుటకును సాధనముల సరయుటకే వచ్చితినిని న్యూజిలండు ప్రధానామాత్యుడు దెలియజేసెను. అం తర్జాతీయ సభ్యులవర్తకమును పెంపొందించేయుగల సాధనములన్నిటి కిని చేయూత నొసగెద ననిరి.

యూరపులో పారిశ్రామిక పునరుద్ధారణము

రుగ్మీ, అక్టోబరు 17:—యూరపుసంతక ఆర్థిక పరిస్థితి లన్నిటిని ప్రకటించి ప్రస్తుతము పడిపోయి వీధునోడుచున్న యూరపు పరిశ్రమలను పునరుద్ధరించు సాధనములను యూర పులోనున్న వ్యాపారులు, బ్యాంకర్లు బుధవారము ప్రక టించెదరు.

సోవియటులలో విభేదములు

మాస్కో, అక్టోబరు 17:—సోవియటు ప్రతిపక్షులు లోబడుచున్నారు. సెంట్రలు కంట్రోలింగు కమిటీ చెప్పినట్లు ఎట్టిపరతులు లేకనే ప్రవర్తించవలెనని తమ యనుచరులకు ఉత్తరువు సంపుచున్నా రి. ప్రతిపక్షులు, విభేదములందున్న అంతర్జాతీయ కమ్యూనిస్టులకు సహాయము చేయరాదనుచున్నా రు. సెంట్రలు కమిటీ ఉత్తరవులను అడంగిన దడంకొనవలె ననుచున్నారు ప్రతిపక్షులు.

హేనులో ప్రభుత్వమువారు అమీరు ఫెయిసూలుగారి గౌరవార్థము వినోసగిరి.

బ్యాంక్ విచారణ

ఇండియన్ సామ్రాజ్యము

లండన్, అక్టోబరు 16:—1910 సెప్టెంబరులో జేసిన 367 లక్షల రూపాయల ముడిపుకమును 16 నెలలయిన తరు వాత జేసిన 702 లక్షల రూపాయల ముడిపుకము అంతవ్యత్యా సమెట్లువచ్చెనో తెలుపజాలకుగాని అతివివరముగ అన్నిటిని పరిశీలించితినిని ఇంజనీరు, లూయీగారు సాక్ష్యమునిచ్చిరి. 1911 లో అనుకొన్న ఖరీదుతో సాగడిది కాదనిరి.

సముద్రపుగోడను రెండు వైపులనుండి ఒకేపర్యాయము ప్రారంభించవలెనని బుకానెక్ గారే చెప్పుటచే తానట్లు చెప్పితి ననిరి. బుకానెక్ గారుగూడ ప్రభుత్వపు టుల్లీపు నష్టపరించి యే అట్లు చేసియుండురనిరి. బ్యాంక్ విచారణను ప్రచారము గల్గుటకట్లు చేసియుండురని సమ్యుఖాలవరిరి. తుపానువచ్చినపుడు ప్రవహించునీటికి నదుపాయముచేయలేదనిరి. త్రవ్వకుటచెచ్చిన నాక పనిచేయలేకపోయినచో దానివలన గల్గునష్టమును లేకుండ జేయుటకు ఏమార్గము తనకు కన్పించలేదనిరి. విచారణను ప్రస్తు త మాపుజేసిరి.

అమెరికాలో ఉత్తరప్రదేశములందు ఆర్కా బోరియా లిన్ మెరపు ప్రకాశించుటచే తంతులన్నియు చింపరవంపై న వట. సరిబుచ్చలేకున్నారు.

ఎం. హెన్రీ ఇలాడ్డు వెబ్బీ గారు పనిపోయిరి.

అంతర్జాతీయవ్యాపారము నభివృద్ధిజేయుటకు ఆర్థిక సంఘ మొకటి ఏర్పడినది. రాయబారులు సాగుచున్నవి.

ధర్మాదాయములబోధ సంరక్షణసమితి

వీడియో నిరసనసభ

హిందూ ధర్మాదాయముల సంరక్షణసమితి యాజమాన్యమున ఆంధ్రప్రదేశ్ సాయంకాలము తిరువల్లిక్కేణీవీధిలో టి. టి. పాణిగ్రాహి అధ్యక్షతన కేంద్ర సభ జరిగెను. చాలామంది పురజనులు వచ్చి హాజరైరి. అధ్యక్షుడు భయంకర్ ఉద్దేశములను గూర్చి ధర్మ యాజమాన్యములను హిందూదేవాలయములను నష్టము గొల్పుచున్నదనియు, ఇట్లు పక్షమువారు ప్రజాశ్రేయము నరయక భాగ్యవంతుల అంశములను నిరంకుశాధికారుల సహాయమున అణగారినట్లుగా యాచటమును గావించినందు చెప్పిరి.

చట్టము తీసివేయవలెను

సి. ఎస్. శ్రీరామయ్య ప్రధానమున మాట్లాడిరి. చట్టమును వైస్రాయిగారికిని ఆమోదించలేదు. ప్రస్తుతము దేవాలయములు, ధర్మాదాయములను మంత్రిగారి స్వాధీనము. యజ్ఞములు, పూజలును సాత్తు కరువిపోయినట్లు చెప్పింపరాదు. చట్టములలో అన్ని నిబంధనలు ప్రతిపక్షమునకున్నది. కాననసభలోని నిర్ణయములు హిందూపురుషుల దేశభావము సంచారము చేసి చిత్తాభివృద్ధి (పక్ష ఆధిప్తాయము తెలిసికొని ప్రభుత్వము చాలి నీడంపబడెను. ఈ చట్టము చాల హానికరముగా నున్నది. దుందుభ తీసివేయవలెను. దేవాలయములను అనుమతులుగ ఉపయోగించునట్లుగానే వేరొకచట్టము గావించవలెను అని చెప్పిరి.

తీర్మానము

ధర్మధర్మములను యాజమాన్య తీర్మానములు ప్రతిపాదించును మాట్లాడిరి. "హిందూధర్మాదాయముల చట్టము హిందూధర్మమునకు, దేవాలయములకు అపాయకముగా నున్నందున, గవర్నరుగారు, వైస్రాయిగారు సమరచట్టమున కనుమతించక రద్దు చేయవలెనని మురరాజుపురజనులు కోరుతున్నారు." ఈ చట్టము అమలునందుకు మంత్రివర్గమువారిచే కాననసభలో ఆమోదించబడినది. ఈ మంత్రివర్గమువారు ప్రజాహితులను చెప్పికోరుచున్నారు. హిందూ దేవాలయములపై క్రైస్తవులు లేక మహమ్మదీయులు పొద్దులు యెట్లు అధికారము వహించగలరు. అన్ని విషయాలపైగల సంఘము హిందూ దేవాలయాల దాయములలో నూటికి రెండు భాగముల కొంగవలెనట్లు, కొన్ని దేవాలయములు అరుదైనట్లు నైవేద్యమునకే ఆదాయములు చాలకున్నవి. హిందూ ధర్మాదాయముల పరిష్కారించువారికి హిందూ మతముపై సానుభూతియుండవలెను, అని అయ్యగారు చెప్పిరి.

కొలందయ్యగారు

అధ్యక్షులకు ధన్యతలుగూర్చి శ్రీరంగనీతులు చెప్పిరి. సహించరాదు. ఈ చట్టము 40 వాండ్ల రాష్ట్రములకు ప్రతిపక్షమునకున్నది. ఈ ధర్మధర్మమును అతిపీడితనముతో అమలు జరిగిరి. క్రైస్తవులు, బోధనములు, మహమ్మదీయులు ఓటు జేయుచున్నచో యాజ్ఞలు అమలు జరిగిపోయిరి. చర్చి ఆదాయములతో ప్రభుత్వమున కెట్టిజోక్యములేదు. ఇంకాంతు ప్రభుత్వము చర్చికి ఇంకాంతునే అనుసరించును. చర్చి విషయములలో యెవ్వరైన ఆడుతరలరు. మ.తాధిపతులు దుష్ప్రవర్తనకు శాసనమున వారిని తొలగించి వేరొకరిని నియమించుట స్వభావాధికారమందును. ఈ చట్టమును బంగాళాఖాతములో పడవేయవలెను. హిందువులు యాచటమున కంగీరించుట సీతిపాపము. దేవుని సాత్తునందు చేయిపెట్టుట దొంగతనముగా దా? మెస్టి కోలో మతము గూర్చి విచారింప ప్రభుత్వము వారు ఉద్యోగుల నియమింపక ప్రజలందరు తిరుగబడిరి. అంతట ప్రభుత్వమువారు మతాధిపతుల జోహారు చేసిరి. నెహ్రూజీయ 11 పక్షము పోవును అట్లు జేసిన నాటకంకి చక్రవర్తి దళ అంతరించెను. పానగలు చ బాగారు యిట్టి నిదర్శనములజట్టి బుద్ధి తెచ్చుకొనెదరు గాక. అందుము బానిసత్వమునందున్నాము. మతవిషయమునందైనను మరుగు గాక. రౌలెటు చట్టమువలె యాచటము నిరంకుశాధికారుల చేయవలెను. అని కొలందేగారు నడిపిరి.

ఇందలి రాజకీయోద్దేశములు

గొల్ల రామరావు పంతులుగారు రుపన్యసిండురు యాచటము రద్దుచేయుటకు కాంగ్రెసువారును, స్వరాజ్యయులును పాటుపడుచున్నారని చెప్పిరి. శ్రీనివాసయ్యగారు ప్రతిపక్షలాండ్లను చాల పాటుపడుచున్నారు. హిందూమంత్రిగారు గావించిన యాచటమును తొలగింపమని మనము క్రైస్తవులకు గవర్నరు వైస్రాయి గార్లను కోరుతున్నాము. కాననసభలో హిందువులు ఓటి ప్రతిపక్షముగా చెప్పిరి. హైందవేతరుల సహాయమున మంత్రిగారు చట్టము నమలు జరిపిరి. చట్టము ప్రకారము కమిషనరులు దేవాలయముల కర్కల తగ్గించి ఆయవ్యయ సట్టికలను మార్చుచున్ను. అనగా దైవారాధనకు చాల లోటు కలుగవచ్చును. దేవాలయ సంఘములను అధికారుల చిత్తము

వచ్చిగట్టు నిండుమింతురు. వారి ఆజ్ఞల ప్రకారము దేవాలయములు నడిచుకొనవలెను. ఇట్లుచేయుచున్నవారి కిగవులు తీర్పు లుండగా యాసంఘము లెందు? రాజకీయాధికారము సంపాదించుటచే దేశము పాడుగున గల దేవాలయముల ఆస్తిని వశపరచుకొనుచున్నారు. గవర్నరు వైస్రాయిగారు యాచటము బాగ్రతగ పరిశీలించునని నమ్ముచున్నాము. వేరొక పక్షము వారు అధికారమునకు వచ్చినచో అనతికాలములో యాచటము రద్దుచేయబడెను. హిందువు లందరు దీని బలపరపవలెనని పంతులుగారు చెప్పిరి. తీర్మానము ఏకగ్రీవముగ ఆమోదించబడెను.

రాయలు వ్యవసాయ కమిషను

మహికోందరు గవర్నరు మెంటు ఉద్యోగుల సాక్ష్యునిచారణ

ఒకేతరహా వ్యవసాయపురనిముట్టులేయారు జేయుట కిహా, అక్టోబరు 18:—గవర్నరు మెంటు స్టాన్ల ప్రధాన కంట్రోలరు పిట్ కీల్లీ, అమెరికాఖా యిక్ స్పెర్సరుజనరుల రోజున, బొమ్మలెచ్చిగ్రామకాఖా డిప్యూటీ డైరెక్టరు జనరులు కామ్యుగార్ల సాక్ష్యము నేడు కిన్సెట్ గా కమిషను తీసికొనెను.

వ్యవసాయమున కవసరమున పనిముట్లు యిండియాలో తయారుచేయుటకు కావలసినంత సదుపాయములు గలవనియు, కాని వ్యవసాయదారులు విశేషదూరములందు చెవియున్నారనియు, రొక్కవిచ్చి వ్యవసాయదారులు పనిముట్లు గొనవలసియు పిట్ కీల్లీగారు అభ్యుత్సాహము ప్రభుత్వమిచ్చిరి. భిన్నప్రాంతములందలి పరిశీలకు పరికించి ఒకేతరహా పనిముట్లు తయారుజేయ తీర్మానించి, పనిముట్లు విస్తారముగ ఉత్పత్తి చేయుటకు ధర్మలకు మత్తవచ్చేయవలయునని సాక్షి నూచించెను. కొన్ని పనిముట్లు తప్పకంద గొనుటకు ప్రతి రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమును గేరంటీ జేయవలయును. లక్కావి అప్పుపథతిమిద రైతులకు పనిముట్లు అమ్మువలయును. కావలసినపనిముట్లు ఎల్ల రాష్ట్రములు ఒక కేంద్రసంఘముద్వారా గొనవలయును.

ఈసందర్భమున యెంకటిపనినైనను తనకాఖ జేయగలదని సర్ లారెన్సుగారికి సాక్షి సహధానమిచ్చెను.

వ్యవసాయపు టింజినీరింగు

వ్యవసాయభివృద్ధికోరకు వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన ఇంజినీరింగు మిక్కిలి ప్రాముఖ్యమనియు యా యిండియను అఖిల భారత వ్యవసాయ సర్వేకు ఖర్చులకు సంఘటయననియు సర్ జేమ్సుమేకన్నాగారితో సాక్షి యేకీభవించెను.

రూ. 5,000 లు పెట్టి కొనబడుచున్న పంపులు రూ. 800 లకు తయారు జేయవచ్చునని సర్ గంగారామగారి కెరిగించి తనకాఖ ఆర్థుజేయు పస్తులందు భారతీయ ఖర్చులకు ప్రాత్నా మొసంగబడుచున్నదని కామత్తుగారికి చెప్పెను.

అటవీశాఖకును వ్యవసాయమునకును గల

సంబంధము

రోజుగారి సాక్ష్యము

వ్యవసాయభివృద్ధికి తన కాఖయొక్క ప్రాముఖ్యమును తానును తన క్రింది ఉద్యోగులు ను సంతృప్తము గగుర్తించి రనియు తగినంత మంది కెడ్డ ఉద్యోగులు లేక పోవుటచే గ్రామములవద్దగల అడవులనుండి తగినంత క్రద్ద ఓసికానులతెదనియు రోజుగారు అభ్యుత్సాహము ప్రశ్నకు సహధానమిచ్చిరి. వ్యవసాయ అనుభవమును గ్రహించుటకు గొందరు అటవీశాఖోద్యోగులు జిల్లా అధికారులతో కలసి బనిజేయవలయునని సూచన బాగుగనున్నవని సాక్షి అంగీకరించెను. అటవీశాఖయందు శిక్షణము బొందుచున్న ఉద్యోగులు వ్యవసాయదారుల అవసరముల గురించి సానుభూతితో జూచుటకు వ్యవసాయముపై పక్షుల వారు జవాబుల నిచ్చునట్లు జేయవలయునని అభ్యుత్సాహము సూచన సాక్షి అంగీకరించెను. తన కాఖ సగము వాణిజ్యపద్ధతిని నడుపబడుచున్నన, వ్యవసాయ దారులజేయుటలను మరువలేదు. అటవీశాఖ పరిపాలనమును రాష్ట్రప్రభుత్వమును భద్రముగ కొనసాగింపగలవని సాక్షి గంగారామగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. కేంద్రప్రభుత్వము అప్పుడప్పుడిచ్చు ప్రాత్యసాము లాభకరముగా నుండును.

అడవుల రక్షింపు గార్లు అజాగ్రత్తము, గ్రామముల అలవాటులను ప్రకృత్యుత్పత్తియు గావించునని కామత్తుగారితో సాక్షి భవించెను.

నంటచెరకు సమస్య

ప్రతిజిల్లానుండును కొంత ప్రాంతమునందు నుమాగు తెయ్యుకరములు పంటచెరకు సరఫరా నిమిత్తము చిట్టచివుల పెంచవలయునని సాక్షి సర్ గంగారామ, సర్ లారెన్సు గార్లకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. కాని యిండియను పంట చెరకు గరపెచ్చును. పశువులను మేర చూచును. కాని నినుల భయముగ మోపు గుర్రుల చేయవచ్చును. అడవుల పెంచుటకు జిప్సొమిట్లను ముర్రులపై నూటికి రెండు నూడు రూపాయల ఆదాయముకంటె గిట్టును. కాని వ్యవసాయమునకును, దేశభివృద్ధియ కుండును యిండియనులకు గలకు లాభము మితిమీరినదని అభ్యుత్సాహము అభిప్రాయముతో సాక్షి యేకీభవించెను.

బ్రాడ్ కాస్టింగు జేయుటకుగల వసతులు

సాక్షుగారి అభిప్రాయములు వార్తలను ప్రకటించి పాస్టాఫీసులు వ్యవసాయభివృద్ధికి తోడ్పడవచ్చునని సామ్యుగారు నడిపిరి. ప్రతి సంవత్సరముకు మూడు 5000 క్రాత్త పాస్టాఫీసులు తెయ్యబడుచున్నవి. గ్రామప్రాంతములందు నివసించి వారలకు సర్వవిషయముల తెలియజేయుటకు పది పది హేను సంవత్సరములలో వాయువార్తాప్రచారము తోడ్పడునని సామ్యుగారు నడిపిరి.

(అ. ప్రె.)

నోటిసు

తూర్పు గోదావరిజిల్లా

గవర్నరు మెంటు యేజెంటు కోర్టులో

C. M. P. No. 1 Of 1926

పిటిషనరు.— శ్రీమత్తెలివాది భయంకరం సీతమ్మ గారు.

రెస్పాండెంట్లు.— శ్రీ మత్తెలివాది భయంకరం అట్టక వెంకట్రామచార్యులుగారు వగయరాజు.

పోలవరం అస్సెస్మెంటు యేజెంటు కోర్టు ఫయలు O. S. 9/1922 నెంబరు డిక్రీపట్టి పయించిన మేంకానకం కోర్టులో నిలవయున్న సామ్యు తనకు యిచ్చించునని కోరుతూ పిటిషనరు దాఖలుచేసిన పిటిషనుకు 1 వ రెస్పాండెంట్లును యేమయిన ఆక్షేపణలు వున్నయెడల 10-11-1925 వ దాఖలు చేసుకొనవచ్చుననిన్ని, ఆలా ఆక్షేపణలు దాఖలుచేయనియెడల ఆక్షేపణ అయిన పరోక్షమును నడద పిటిషను విచారించబడుననిన్ని యిందుమూలముగా తెలియపరచబడుచున్నది.

కాకినాడ } ప్రవ్వలూరి భీమశంకర శాస్త్రి
12-10-1925 } పిటిషనరులతరపు న్నిడరు.

భద్రమైసటియు లాభమైనటియు పెట్టుబడి స్వయంజ్ఞానమును యాచట ఉదహరించిన భూములు విక్రయమునకు సిద్ధముగనున్నవి.

అతిచాక. గొప్పలాభకరమైనది. ఈ మంచితగుమును పోగొట్టుకొనవచ్చును.

(1) గడివాడ తాలూకాలో నున్న పంటతోగూడిన పల్లపుభూములు. (2) బందరు తాలూకాలో జేరిన పంటతోగూడిన పల్లపుభూములు. (3) దీవి తాలూకాలో నున్న పంటతోగూడిన పల్లపుభూములు.

వివరములకు యాచటవారికి (వాసిన తెలియగలవు. ఇంటి నెం 8128, రిటైర్డ్ పోలీసు మాపరంబెండెకొలు

గారి యింటి సమాపము

రావురంఖాకైదొడ్డి, హైద్రాబాదు, డక్కన్

సి కన్నయ్య కంపెనీవారివలన

1925-వ సం. అక్టోబరు 19-న తేది కేసినారము మొదలు ప్రతిదినము ఒక నెల రోజులవరకు ప్రదర్శింపబడును

రాత్రి నాటకములు:—ప్రతి మంగళవారము, గురువారము, కేసినారములోనున్న రాత్రి 8-10:లకు

పగటి నాటకములు:—ప్రతి సోమవారము, బుధవారము, శుక్రవారము, ఆదివారములోనున్న సాయంకాలము 5 గంటలకు

నాలుగు యంగములలోనున్న శ్రీమన్నారాయని అవతరించిన పది అవతారములును నాలుగు సంవత్సరములుగా లక్ష యాదైవల రూపాయలు ఖర్చు చేసి తయారు చేయబడి నాలుగు గంటలలో జరుపబడు:—

దశావతారము

చెన్నపురి ఎస్.ఎస్. నేడు థియేటర్

టిక్కెట్లు ధరలు వివరము:—రూ. 8, 2, 1. ఆటలు 8.

C. CUNNIAH, Proprietor

గంటలలో యెంత వీరై పీఠమునైన పర్యవసరి గట్టి
పడిని ముసలివారికి బలహీనులకునూ సంతోషమును దిద్దివేసి.
మూలములోను కలలోను ఇల్లవైనవన్న కుసుమము తిక్కణిలలు
పును. నూతనత క్తి పడుచున్నప్పుడు. 3-0-0. చిన్నవాడై 1-8-0.
అమృతరత్నాకరం 45 బందరువేసి ముద్రాసు

మహామ్యదీయలలో నీతికి చాల గౌరవముండెడిది. ముక్త ప్రచారము దశమనా యభిలాషకలదు. నీని 12-వ లేనది సమాధిచేసిరి. దేశభక్త లొండా వెంటలప్పయ్య పంతులు, వ్యాజ్ఞవల్క్య, హనుమంతరావు పంతులు, వడింపల్లి వెంటల లక్ష్మీనరసింహారావుగార్లు పట్టణములో మహామ్యదీయలు అందరు శిష్యులు వెంటబడించిరి. వారి మరణమునకు దుఃఖముచకముగా మునిసిపల్ డివిజన్ కాలలు, మునిసిపల్ బోర్డుతోపని మాండుబడిను. వారి ఆత్మకు భగవానుడు శాంతినింపనుగాక.

రాజప్రతినిధి లాహోరులో దర్బారుచేయుట

ప్రేమనుచుండు సన్మానము

రాజప్రతినిధి గంభీరవన్యాసము

లాహోరు, అక్టో 18: - నేటియుదయమున రాజప్రతినిధి తేజీయ్యగారితో కలసి నవ్వికృష్ణుడు లాహోరు పట్టణమున తయ్యగ చక్కగా నలంకరింపబడి అత్యుత్సాహముతో నుండెను. రాజప్రతినిధి దంపతులు ప్రేమను చూపుట మిదికి వచ్చినవెంటనే గవర్నరు హైలీవంతులను హైకోర్టు జడ్జిలను గవర్నరు కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులను ఇతర పంజాబు ఉన్నతోద్యోగులను కేంద్రప్రభుత్వోద్యోగులను వచ్చి సన్మానము సమర్పించిరి. వారు వచ్చినవెంటనే 81 ఫీరంగులు ప్రేల్చబడెను. గౌరవనీయులను తిలకించినచో రాజప్రతినిధి తేజీ ఇర్విన్తో కలసి యూరేసింప్రతో ప్రభుత్వసందేశమును బోయెను.

దర్బారు

ముఖ్యమైన సభాదళుల పంజాబులోని భారతీయ ప్రముఖులను కలుసుకొనుటకు రాజప్రతినిధిగారిలో పదునొకండు గంటలకు దర్బారుచేసెను. పంజాబులోని పెద్దనుజులను చాలవారికి సభకువచ్చిరి. ఆలటిసభలందు జరుగు మామూలు తంతంతయు జరిగిన పిమ్మట అతిథులు రాజప్రతినిధి కెరింగింపబడిరి. అతిథులు తమతమ సజరానాల నొసంగగా రాజప్రతినిధి తాకి బిడిని పెట్టెను. పిమ్మట రాజప్రతినిధి గంభీరముగ కీర్తనానామము నిచ్చిన పిమ్మట దర్బారు ముగిసెను.

ఉపనామము

రాజప్రతినిధి లాహోరులో అక్టోబరు 18 తేదిన దర్బారు సమయమున నొసంగిన ఉపనామ మిదిగవన ప్రకటింపబడుచున్నది: -

దర్బారులవలన ప్రయోజనములు

సరదారులారా, పంజాబు ప్రముఖులారా,

నేను రాజప్రతినిధిగా వచ్చిన మొట్టమొదటి సంవత్సరమునందే చక్రతత్వమున యాభివృద్ధిని దర్బారు చేసి యింతవఱకు పంజాబు ప్రతినిధులను కలుసుకొనుటకు నాకెంత సంతోషమునున్నదో యిప్పుడు చెప్పుట అనవసరము. గొప్ప గొప్ప మామూలు ప్రవాహావేగమున బోవుచున్న యాకాలముందు దర్బారులు షీ షాద కిలోనికి వచ్చుట ఆశ్చర్యముగాదు. కాని యిటువంటి దర్బారులయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యములు చాకు మరపునకు రావు. వాటియందు నాకికకు సమ్యక్ముగలరు. రాజభక్తి యొక్క నవారు రాజసర్వభౌమనియోక తమగుట ప్రభుభక్తి జాపుట కీలొంటి దర్బారులు అవకాశ మొసగుచున్నది. అట్టివారిని బహిరంగముగా కలుసుకొని మహాసంగ్రామ సమయమున తదంతరక్షిస్తున్నయములందును ప్రభుత్వమువారికి చేయూతగా నిలచినందువలన వారిని ప్రశంసించుటకు నానంటి రాజప్రతినిధికిని యీదర్బారులవకాశ మొసగుచున్నది. వారి రాజభక్తి పరాయణత్వ మెప్పటికిని మరచుటచేదని వారు తెలుసుకొనవలెను. హిందూదేశవర్తయందు యధ్యక్షులకును శాంతికిని పేరుబడిన నట్టి కొందరి సంతతివారగు మిమ్ములందరిని యిచ్చట కలుసుకొనగా వెనుకటి కల్యాణములందీ లాహోరులోని కోటలోని మందిరమునందే జరిగినట్టి యిటువంటి సభలవద్దకు నామనన్న బోవుచున్నది. రాజసర్వభౌమని ప్రతినిధికి సన్మాన మొసగుటకు అక్కర చక్కని మండపముకంటే మంచితావుండదు.

కడచిన పదినెలవత్సరములు

వెనుక పదిసంవత్సరముల క్రింద మాత్రమే ఒకరాజప్రతినిధి యాభివృద్ధిని దర్బారు చేసియుండెను. ఇవివరకు సంవత్సరములలో పంజాబులో జరుగుచున్న కల్లోలములవలన కల్గిన మార్పులకంటే యీ పదిసంవత్సరములలో పంజాబునందు చాల పెద్దమార్పులు కలిగినవి. మూలసాధికారులు మూలసాధికారుల మిత్రములను విప్పగిస్తూ వచ్చిరి. కావున అయధికారులను అపాధ్యులను మిత్రములను తెలిసి గణి మొదలుకొని ఉపయోగించుకొనగలరు నేను సమ్మతించుచున్నాను. ఈక్రాంతిమార్పులను విమర్శించువారందరినీ నుంపవచ్చును. కాని సన్మానముతోను నిర్యాణపుణ్యముతోను పరిచేసివట్లయిన పరిపాలనాపద్ధతియందును ప్రజల జీవనాధార ప్రాథమికాభివృద్ధియందును యీలాంటి ప్రభుత్వము ప్రజలకు తగినతీక్షణము నొసంగగలదని నాకు సంతోషము కలుగుచున్నది.

సంస్కరణములు

ఈ రాష్ట్రమును ప్రజలు విశేషతై తనబుద్ధికాశలస్యమును జూపుచు తగినవారిని కావకసభల కంపులచే తమ ముత్రులు తమబులపరచు వారిదృష్టిని నేర్పుతో పరిష్కార సమస్యలవైపునకు మరలుచేతను సంస్కరణలను నిర్వహించుటకు నిశ్చయపడినవి. పరిపాలన యందును, అందు ముఖ్యముగా ప్రజోపయోగకరములగు శాఖలందును అనగా న్యవసాయము, విద్య, ప్రభుత్వము మొదలగు విషయములందు ప్రజలకు ఉత్సాహ మెక్కుడగుచు వచ్చి దని వి. సు. టి. కె. యు. సంతోషముగానున్నది. ఇటువంటి ఉత్సాహమే రాజకీయాభివృద్ధికి కారణమగుచున్నది. రాజ్యాంగమునందు మార్పులు వచ్చినకాలము మహాకష్టమైనది. కడచిన పది సంవత్సరములవరకు సాగి జూచినట్లయిన నాలుగుసంవత్సరముల మహాసంగ్రామ సమయమున అట్టుండికి ట్టుండికి శాంతినిరస తపతపపడిన కోటలను తరువాతవచ్చిన శాంతినిరసములను తారతమ్యము కనబడుచున్నది. ఇతరనాగరక దేశములకువలె నీ హిందూదేశమును సంగ్రామము వెనుకవచ్చినదనియు మహా కష్టమైనదిగా నుండెను. ఈరాష్ట్రముందు రాజకీయమైనవియు ఆర్థికమైనవియు పలుతెరంగులైనవి పరిత పరిస్థితులవలన కొంతకాలమువరకు నేరములు కొంతవరకు హద్దువారియందుండెను. అకోజులు గడచినవి. ఇకముందు నేను రాజప్రతినిధిగ నున్నంతకాలమును తరువాత చాల సంవత్సరములవరకును పరిపాలనము శాంతియు నుండునని నేనునమ్మెదను. క్రిందటి వేసంగిలో నెలకొల్పబడిన గురుద్యారాచట్టము తృప్తికరముగ పనిచేయుచు నిక్రమతపస్థల పరిపాలనమునకు తగిన కావసరనిధినియు చేయబడినందులకు చాల సంతోషముచున్నది. కొన్నిగ్రామములనుండి నిక్రమలకు భారతదేశమునందు చేర్చు కొను విషయమున గల నిరోధములు నెమ్మదిగ తగ్గింపబడుచున్నవి తెలుపుటకు సంతోషముచున్నది. కాబట్టి రాయంగున దీర్ఘము గలిగి బ్రిటిషు రాజభక్తిగలిగి పేరుగాంచిన నిక్రమాలి నింతవరకు కలవరపరచుచున్న వ్యయము తొలగిపోయి సక్రమ అభివృద్ధి కాలము వచ్చినదని నేను నమ్మెదను. మిరాష్ట్రమునందు న్యవసారములన్నియు పరిష్కారములకు మిగిలినవి సరి మూలకాంత్రాతీకార కారకులని నాకన్న మిత్రమునకే తెలియును.

పంజాబు రాష్ట్రానికి

కడచిన ఒకటి రెండు సంవత్సరములందు పంజాబు రాష్ట్రమునకు శాంతియు నుండెను. అభివృద్ధి సర్వముగ జరుగుచున్నదని చెప్పుటకు సంతోషముచున్నది. ప్రభుత్వపు భూములను వాసయోగ్యముగ చేసి న్యవసాయమునకు అక్కరకు వచ్చునట్లు చేయుటవలన జనసమృద్ధిగలుగ జిల్లాలను సౌకర్యము గలుగుటయే గాక న్యవసాయఫలము అందరకును సమానముగ పంచబడెను. నిలిబారు కాలనీ ప్రాజెక్టు దాదాపు పూర్తియగుచున్నది. అది పూర్తియగునప్పటికి భారతదేశమునందు కాలవైకింద సాగున ప్రదేశమునకు లక్షలకోటి యెకరములు చేరును. రైల్వేయభివృద్ధి గూడ తీవ్రముగ జరుగుచున్నది. ఈసంవత్సరము రి ప్రాజెక్టులకు ఉత్తరవీయబడెను. రోడ్ల నిర్మింపబడుచున్నాడ ప్రత్యేకరద్దహింపబడెను. అందువలన వెనుకబడియున్న ప్రదేశములకు చాలాభయ కలుగగలను. ఇప్పుడే ప్రారంభింపబడిన పెద్ద హైడ్రో ఎలక్ట్రిక్కు ప్రాజెక్టు రాష్ట్రమునందు పారిశ్రామికాభివృద్ధికి తోడ్పడి పంజాబు న్యయముగ పరిశ్రమల నిర్మింపబడియుంట్లు ఎక్కువ అవకాశములు కలుగగలవు. ఈరాష్ట్రము ఇట్టిభేరి కాభివృద్ధిని మాత్రమేగాక విద్యావ్యయమునందుగూడ ఇదివరకున్న చాల అభివృద్ధిగాంచెను ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమునకు తోడ్పడు సహకారపరపరిశ్రమలందును బ్యాంకింగునందును మిరాష్ట్రము భారతదేశమున అగ్రస్థానము సహింపగలదు మిరాష్ట్రము ఆర్థికముగ అభివృద్ధిగాంచుటవలన ప్రత్యేక అవసరమువచ్చి ఎక్కువ జీవనవస్తువులను తగ్గించుటకు అవకాశముగల్గెను. ఇంతేగాక మంత్రులు వైద్యసహాయమునకు ఆరోగ్య సౌకర్యములను సామర్థ్యాభివృద్ధికిని తోడ్పడగలిగిరి. నేను భారతదేశమునకు రాగానే మిరాష్ట్రమున ప్రేమ స్వాధీని అపరిమితముగ పీడించుచుండెనని విన్నవ్యుడు చాలచింతపడితిని. నూతనముగ ప్రభుత్వోగ్య సహకారసంఘ స్థాపించి కోగనివారణోపాయము నరయుటవలన ఆయంపద్ధతి గడచిపోయెను. ఆ సహకారి జాడ్యముచే నష్టపడినవారి కందరము సాహసభూతి బిల్లుచు ఇకముందెప్పుడు ఇట్టివాల్సీ రాదుమనగా యని కోరితము.

న్యవసాయాభివృద్ధి

న్యవసాయసాధన నాకు ప్రత్యేకముగ అభివృద్ధి కలదని మిరాష్ట్రమునకు తెలియును. అందుచేత పంజాబును, అందరి

గ్రామములలోని ప్రజలను నాకు ప్రత్యేకముగ ఆభిరుచిగలదు క్రిందటి ఏప్రిల్ నెలలో నులేమాంకో కర్మాగారమును ప్రారంభించుటకు నేను రాజాలనందుకు చాల విచారపడితిని. పంజాబులోని న్యవసాయపు సాగుకాలువలపనితో నాకు ప్రత్యేకముగ పనియొండవలెనని నేను కోరెదను. ఇంజనీరులైన పుణ్యము వలన పంజాబునకు అపూర్వలాభములు గల్గెను. మిరాష్ట్రములో చాల భాగమునకు ప్రకృతిసిద్ధముల భాగము లనేకములు గలవు. మిరాష్ట్రములోని పర్వత శ్రేణియంతయును హిమవంతశ్రేణియందుటవలన ప్రకృతిసిద్ధముల జలాగారమేర్పడి యున్నది. భూమి న్యవసాయముగ ఫలవంతమై పల్లముగనున్నది. మిరాష్ట్రమున నేడిమియొక్క గగనండ్డి అప్పుడప్పుడు మన ముఖము భరింపకల్గముగానున్నది. భూమియందలి పంటకు తగినమార్పులు గల్గుటకు తోడ్పడుచుండును. ఏదినైన కష్టములేకయే మిరాష్ట్రము పంటల నీసుచుండును. ఇట్టిది ఇంగ్లాండులోని ఇతరదేశములలోను సాధ్యముకాదు. పంజాబులోని భూస్వాములు ప్రకృతి సిద్ధముల నిట్టి లాభములవలనను శాస్త్రమునకు, నేర్పునకు దగిన సంగతులను తెక్కింపక మానవప్రయత్నమునకు శాస్త్రమునకు వెంతవరకు తోడ్పడగలదో విచారించుచున్నాను. నాకున్నది నాకుచాలునని కొందరు చెప్పవచ్చును. కాని ఎక్కువ భాగములందు కవకాశమున్నప్పుడు ఉన్నమంచి చాలదు. రైతులు స్త్రీలు. వారుంటుంటు యుక్తమే. పూర్వార్చారప్రకారము వెనుకటివారి ననుసరించియే అదేవిధముగ తమభూములను సాగుచేసుకొందురు. మన పూర్వులజ్ఞానమును నిరసించుటతప్పు. ఒక్కసారి పంటబోయిన తనకును తనకుంటుంబునునకును తనపనువులను గలగు నష్టమెట్టిదో రైతుకు తెలియును. ఏదోకొంత భూమియండి ఉడుకుడును కాకుండ నెమ్మదిగవచ్చినంత రాబట్టుకొని పనిచేయు కొద్దిమాత్రపువారు న్యవసాయపుపనులలో నూతనమార్గము నవలంబింపజొల్లరు. కాని భూసవలి యొక్కవ కలవారు వందలకోటి యెకరములు సాగుచేయవలెనని నూతన మార్గములు పరిశీలించి ఆచరణయందు పెట్టి యితులుగూడ యిట్టిశాస్త్రీయమార్గముల ననుసరించునట్లు చేయవలయును. ఈ విషయమే పరిశోధన లిప్పుడే జరుగుచున్నది. కాని యింకను ఎక్కువ నిశ్చయముతో దైర్ఘ్యముతో పనిచేసి నీజీతీ వచ్చిన భూములను కొంతభాగముచే నీరీడుచుక్కిమ్మట్ల యుక్తముగనుండును. 18 సంవత్సరముల క్రింద న్యవసాయమున కిచ్చిన ఒక్కప్రతిమొక్కల యాల్పాగ్రహణో బా శాస్త్రీయ పరిశోధనమువలన అభివృద్ధిగాంచి 9,80,000 యెకరముల వాట్లకు సరి పోయెనని తెలుసుకొనుటకు మికు ఆశ్చర్యముగండవచ్చును. శాస్త్రీయపరిశోధనల గాంచి వానినాచరణయందు పెట్టుటవలన న్యవసాయపరిస్థితులలో మరింత అభివృద్ధిగలుగగలదు. న్యవసాయపు రాయల్ కమిషను ప్రారంభించిన పనులవలన న్యవసాయదారులకు చాల ప్రయోజనము కలుగునని నేను నమ్మెదను. నేనింతవరకును కాలవలన ప్రదేశములనూపే చెప్పయంటిని. కాని కాలవల సౌఖ్యములేని ప్రదేశములనూ మరలించినవి అనుకొనవచ్చు. వానదేవుడు దయచే ఆధారపడియున్న ప్రదేశముల అభివృద్ధిగాటగూడ నేను ఆలోచించుచునే యుంటిని. ప్రకృతి దీప్తత్యములు కలుగకుండ ఆప్రదేశములలో నన్నుచారికి సహాయము చేయుటకై ట్లింగ్రిగ్గేషన్ పద్ధతులంటి వానిని నేను తెలుసుకొన గోరెదను.

పంజాబు ధీరపరాక్రమప్రశంస

ప్రపంచమంతయును పంజాబు పరాక్రమశాలర నిలయమని పేరు గాంచినది. అట్టి మహాశయముందరకు నేడిచట సమావేశమైనందులకు నాకు ప్రశ్ననందమైనది. మిరు పంజాబు దేశస్థులు, సిపాయిజాతివారు. మిరాష్ట్రము ఆర్యచేనాడు ఉత్తరదేశమునందీ ఫలవంతమగు హిందూస్థానమునకు గల మార్గముగనున నున్నది. మిరాష్ట్రమునందలి పంచదారులను మిరాష్ట్రముల యొక్క యు వారిపై దండెత్తినవారియొక్కయు రక్తముతో ప్రసరించినవి. బ్రిటిషు అస్త్రములు గూడ పంజాబుయొక్క కదనశక్తిని బాగుగ పది జూచినవి. కాని న్యాయ సంగ్రామములు చేసినప్పుడు ద్వేష మేమాత్రముండగూడదు పూర్వము జరిగిన సంరంభములవలననే యిప్పుడు మన మొకరి నొకరము బాగుగ గ్రహింప గలిగియున్నాము. లేకున్న యెడల పంజాబు సంవత్సరములక్రింద మహాసంగ్రామ ముదయించినపుడు భారతదేశ మంతయును ముఖ్యముగ పంజాబు తోడ్పడినదగును. కలమకొనినయెడల అన్యథా యెన్నడు భావింపగలదు. సార్వభౌమని నేవకై ప్రాణములను ఆస్తిని అర్పించినవారెందరో యిప్పుడు మిలాలో గలరు. మిలాలో కు మారుడో సోదరుడో మి ట్రుడో గో లోని వ్యక్తి వారు లేరు. ఆప్తపు రోజులలో పంజాబు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకు చేసిన సేవమప్రస్తుతించుటకు నేను గర్వపడుచున్నాను. రాజభక్తి భావము మిలాలో నుండుటలనే మిరు యచు యింతమంది సమావేశమైతిరి. పంజాబుయొక్క అభ్యుదయము లెట్టి మహాశయమై విశ్వాసనద్యానములపై ఆధారపడియున్నదో అట్టివారి నీసహాయమున కలసికొనుటకు చాల సంతోషమైతిరి. (అ. ప్రె.)

వృత్తాంతలేఖలు

కావలి (స్వకీయవిలేఖరి)

కూనీకేసు

అక్టోబరు, 16:—చేపలపట్టు హక్కువిషయమై కొంతకాలము తగాదా జరిగి ఆ సందర్భమున అనంతవరం పెద్దరెతు కూనీ చేయబడినాడు.

మోటారు బస్సులు

ఈ యూరిసుంచి పొరుగునాళ్లకు చాలబస్సులు నడచుచున్నవి. బస్సుసౌకర్యములలో పోటీ లెక్కువగుటచే ప్రయాణీకులకు ప్రాకారాంతముగ నున్నది.

తాలూకాబోర్డు ఉపాధ్యాయ సభ చిత్రవస్తు ప్రదర్శనము

తాలూకా బోర్డువారిచే ఉపాధ్యాయ సభ జరుపబడినది. మ. రా. రా. శ్రీ డాక్టర్ లక్ష్మీపతిగారును, రక్తిజి అమ్మగారును, ఉమర్ అలీగారును సభకు విచ్చేసి ఉపన్యాసములుగావించిరి.

తెలుగుతాలూకా-ఎన్నికలప్రచారము

నుప్రసిద్ధ దేశభక్తులను త్యాగమూర్తులను అనుశ్రీయంత దాట్ల నీలాద్రిరాజుగారును, బ్ర||శ్రీ|| తంగిరాల రామసోమయాజులుగారును గలసి తాలూకాయందంటనభలను జరుపుచు ప్రజలందరిలోను ప్రబోధమును గావించి కాంగ్రెస్ అభ్యర్థులకు విజయము చేపూర్వులకై నేటియందయమున బయలుదేరినారు.

(ఒకవిలేఖరి)

కావలెను

యేజంట్ల, వర్తకులు

వివ.నుకుట్టుకు, చేతికుట్టుకు, లేవనలకు, యువయోగింను అనేకరకముల ప్రత్యేకమైన దారపుబంటులను, చుట్ట ను పిళ్లను, కట్టలను, దారపుబంటులు చుట్టు యంత్రములను, సరసమైన ధరకు అమ్ము యేజంట్లకు నుంచికమీషను యివ్వబడును.

ఆంధ్ర ఇండస్ట్రియల్స్, కాకినాడ.

IN THE COURT OF THE DISTRICT MUNSIF OF PEDDAPUR.

S. C. No. 210 of 1926.

Pecheti Ramakrishna.....Plaintiff And Istaboyina Ramaswami.....Defendant To

The Defendant.

Take notice that the above suit has been filed against you for Rs. 56—1—4 as due on a promissory note dated 17-5-1923 passed on by your and that the same stands posted to 25-10-1926 for your appearance.

S. SATYANARAYANAMURTI Plaintiff's Pleader.

గన్నవరం తాలూకా కాంగ్రెసు ప్రచారము

ఈనెల 15, 16 తేదీలందు శ్రీయుతులు అయ్యంకి పెంకటరమణయ్య, కోరి వెంకటేశ్వర్లు, వల్లభశేని వేంకటరావు చాడరి గార్లు గన్నవరము తాలూకా ఉయ్యూరు, మర్రివాడ కాటూరు పోలీసులలోని ముఖ్యమైన గ్రామములకు వెళ్లి కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకు ఓటు నివ్వవలెనని ప్రచారము చేసిరి.

(ఒక విలేఖరి)

ఉయ్యూరు.

గుప్తగారి యువన్యాసము

ఉయ్యూరు రాజాగారు శ్రీరాజా వెంకటాద్రిప్పారావు బహద్దర్ జమీందారు యీనెల మొదటి తేదీనుండి నాలుగు దినము లిచ్చట మకాముచేసి చుట్టుపట్టుల గ్రామరైతులను పిలిపించి మిర్జాపూరు రాజాగారికి ఓట్లనివ్వవలెనని కోరిరి. మొదటి తేదీన ఉయ్యూరురాజాగారు తాజాఆఫీసునందు రైతులను పిలిపించి సభను జరిపిరి. కొందరు రైతులు మిర్జాపూరు రాజాగారికి ఓట్ల నిచ్చెదమని వాగ్దత్త మొనరించిరి.

(ఒక విలేఖరి)

శ్రీవేదాంతద్వయవర్ధినీ సంస్కృతపాఠశాల-కొరుట్ల కొరుట్ల:—(11-10-26) ఈ పాఠశాలాధ్యక్షుల రగు మాతృబాషాధారక శ్రీ. ఉ. వె. శ్రీమణి. విద్యాక నేనా పతి నృసింహాచార్యులగారు మద్రాసుప్రాంతమున సంచారార్థము వెడలిరి.

ఇచట ఇద్దలు పండితులును, ముప్పది నుమారు బాలుకులరు. వీరికి పపతిగృహము వేరుగానున్నది. ఉచిత భోజనమే. నేటి తేదీనుండి పాఠశాలలో వేదమును, నాగరలిపియును బోధింపఁబడుచున్నది. మాసపరీక్షలు జరుగుచున్నవి. ఇచటి గురుకుల వాసము కడువర్ణనీయుము.

చొల్లెటి నృసింహాచార్య.

నూలు శక్తి

జై నులకథ

(యంగు ఇండియా)

గుజరాతిపురతత్వమందిరమునకు చేరిన పండిత బేదర దానుగారు జై నుల శక్తిసంధమునందలి శుక్రకృతాంగ నూత్రమునుండి ఒక చక్కనికథాభాగ మును వ్రాసి పంపిరి.

వగధదేశమునందలి వసంతపురమున భార్యభర్త లిరువురు ఒకటేపర్యాయము సన్యాసాశ్రమమును స్వీకరించిరి. కాని ఒకరిపై మరియొకరికి గల ప్రేమ సురాగములు మరచుట చున్నా ధ్యమయ్యెను. అందుచే సన్యాసాశ్రమమును అపవిత్రవిషమొనర్ప ఇచ్చయింపక ఆహారమునుమాని ప్రాణములు వదిలిరి. రెండవ జన్మమున భర్త ఆరుద్రపురమున ఒక గొప్పవర్తకుని కుమారుడుగ జనన మొందెను. ఆరుద్రకుమారుడను పేరుతో పెరుగుచుండెను. భార్య వసంతపురమున ఒక గొప్పవర్తకుని కుమార్తెగ జననమొందెను. మరల సన్యాసాశ్రమము స్వీకరింపవలయునని ఆరుద్ర కుమారునకు అభిలాష ఏర్పడెను.

సన్యాసివేషమున తిరుగుచుండ వసంతపురములో పూర్వ జన్మమున తనభార్యగనున్న స్త్రీని చూచి గుర్తెగెను. అప్పుడు మరల సన్యాసాశ్రమమువదిలి ఆబాలికను వివాహమై గృహ స్థుడయ్యెను. ఒకకుమారుడు పుట్టగ నే భర్త భార్యకిట్లు చెప్పెను.

సాంప్రతిం లేపుత్రో ద్వితీయో భూన్తి ర్వాహకః, అహంచ స్వకార్య మను తిష్ఠామి.

నాచెనుక బాలుడు నీకు పోషకుడుగనందును. కావున నీవు నన్ను వదలవలయును. నేను ముక్తిమార్గము నన్వేషింప పోవలయును' భార్య కీమాటలు నచ్చలేదు. భర్తపై ప్రేమ అధికముగ నుండెను. ఆమె యొక యుక్తిపన్నెను. వడుకుట ప్రారంభించెను. 'తయూను తవ్యుత్పాదనార్థం కార్వానకర్తవ్య మార్భు'

కుమారుడు ఇట్లు ప్రశ్నించెను:—'తల్లి నీవేమి చేయుచున్నాము.

'కిమంచె తత్సవత్వా త్పారభం'

ఆమె ఇట్లు జవాబుచెప్పెను. 'మనకండి మనలనువదిలి పోనన్నాడు. నీవు నేను గౌరవముగ కీర్తిమెలుకు నూలు వడుకుచున్నాను."

బాలుడు పరిస్థితులను గ్రహించెను. ఒక గొప్పఆలోచనచేసెను. తండ్రిని దారముతో కట్టివైచిన అతడు పోజాలడని తలచెను. తల్లివడికిన నూలుతో బాలుడు తండ్రిని కట్టివైచి "నేను నిన్ను కట్టివేసితిని. ఇప్పుడు తప్పించుకొని పోగలవా" అనెను.

సంసారమును పరిత్యజింపవలయునని ఆరుద్రకుమారునకు ఇష్టమున్నను బాలునిమాటలను త్రోసిపుచ్చి పోజాలక పోయెను. మరికొంతకాలము సంసారమునందుండుటకు తీర్మానించుకొనెను. బాలుడు 12 నూలు దారములతో అతనిని కట్టెను. కావున 12 సంవత్సరములు సంసారమునందుండుటకు నిశ్చయించుకొనెను. 12 సంవత్సరము లై వదిలద అతడు సన్యాసాశ్రమ మునుగ్రహించి గొప్పమతబోధకు డయ్యెను.

ఒకనాడు అడవిలో ఆరుద్రకుమారుని దర్శనము కాగానే ఒకవీనుగ గొలుసులకు త్రెంచుకొనెను.

ఈకథ వినుచున్న రాజు ఆశ్చర్యపడి ఆరుద్రకుమారు డత్యద్భుతశక్తిగలవాడుగ నుండవలెనని చెప్పెను.

అందులకు ఋషి ఈక్రిందివిధమున జవాబుచెప్పెను. "ఇందులో ఆశ్చర్యమేమి? వీనుగగొలుసు త్రెంచుకొనుట యందు విశేష మేమియులేదు. కాని కడురునుండి వచ్చిన సన్నటి నూలుపోగులను పురుషుడు త్రెంచుకొని పోజాలకుండుట మరింత ఆశ్చర్యముకదా."

వి. జి. డి.

సువర్ణ సుందరరసము సవామేహములకు సంజీవి. కీ|| శే|| తేలూరి నుండరశాస్త్రిగారిచే కనిపెట్టబడినది. ఎటువంటి సవామేహములైనను గుడుర్చును. ఇకొకెక్కు అనవసరము. 50 మాత్రలు ర్వ. 5/ వాడువిధము మందుతో పంపబడును.

4 ఆర్ద్రసాయనశాల, ముక్త్యాల, కృష్ణా.

1-6-0, క్యాబిలికేషన్లు 1-8-0. ఎక్కువ పుస్తకము లాక్స
సారి కొనుపనికి కమీషనిస్తుంటారు.

కానూరు, వీరభద్రేశ్వరరావు, బి. ఏ. యల్.టి.
మొదట, లక్ష మార్గాలు గలవి, రంగులు, దేవుడు

మాలండను లేఖ

భారతదేశపు బంగారు దిగుమతి

సిహ్నగారి కేసు

లండను, సెప్టెంబరు 80:— టి. సి. సిహ్నగారి కేసు కేసు ప్రస్తుతంలో క్షేత్రాను బెంచి యెదుట విచారణకు వచ్చును. భారతభావములు గల్గి గాంధీమహాత్ముని శిష్యులలో నొకరుగా సిహ్నగారు యీమధ్యవరకును మాంచెస్టరు గార్డియను పంపాదకీయ వర్తమానముండి యిప్పుడు వి. యల్. సి. ఇండియా ఇంపీరియలిజము కమిటీలో పనిజేయుచున్నారు. ఈదేశమున వారు క్వేకర్లలో సంబంధముగల్గి యున్న మిశ్రవర్తమానంలో జేరియున్నారు. దర్శిమైరు ఆల్ఫ్రీటునుకుకు ఖనికుల సంఘావ్యవస్థను మీద నుపన్యసింపబోగా అచట సెప్టెంబరు 9 వ తేదీన రెస్ట్రె జేసిరి. ఆయన ద్వేషమును వ్యాపింపజేయుచున్నట్లుల సేరము మోపబడెను. ఆయన బర్నిస్ వాక్యమిట్లుండెను. “దేశభక్తిని బోధించువారు స్వదేశేత్రులగుచున్నారు.”

సిహ్నగారి మిత్రులను మాంచెస్టరు గార్డియనును యీకేసు విచారణ విషయమై క్షేత్రంలో నున్నారు. క్షేత్రాను లోని ఆయన సోసిలిట్లను కేసును క్షేత్రాను బెంచినందుకొక కార్వర్లు సెవనునుండియు మార్వలసినదిగ దరఖాస్తు బెట్టి గోరెటటుల దెలియుచున్నది.

అమృతసరుఛాయ

‘ఫారస్ అఫెయర్స్’ పత్రికాయందు భారతదేశ పరమ మిత్రుడగు సి. యల్. ఆంధ్రాను గూర్చి అక్టోబరు నెల ౧౦ చి క లో నొక వ్యాసము వ్రాయుచు భారతదేశమందలి గ్రామీయుల జీవితముల బాధించు ఘోరములను బైటబెట్టి మనకృతజ్ఞతకు బాటెరి. ఇందు ఆంధ్రానుగారు తాను జేయుచున్న పనులలో నొక భాగమును దెల్పెను. భారత రాజకీయపరిస్థితులగుర్చి మాంటాగూగారితో మాట్లాడిన కథనము చాల అద్భుతముగ నుండెను. ‘గ్రోసు’ దహనమునుండ మీరు ఫిజీలువాయించుచుండిరి’ అని ఆంధ్రానుగారు భావంతంత్రితో నడిపిరి. ఇప్పటి కెనిమిదిసంవత్సరములనుండియు జరిగిన భారతచరిత్రయంతయు వారి విజ్ఞానమునకు సాక్షిభూతిమైయున్నది.

మాండేట్టు; లీగు

‘ఫారస్ అఫెయర్స్’లో మరియొక ముఖ్యవిషయము గలదు. మాండేట్ట దేశములలోని కార్మికపరిస్థితులగుర్చి చాల వివరముల గోరును కాశ్యోతమును మాండేట్టు కమిషను దేశములు బంపిన ప్రశ్నలు గలవు. ఈ దేశములగుర్చి ప్రభుత్వమువారు ప్రయోగించిన నివేదికలు కమిషనుగోరిన యంతముల దెలుపలేదు. అందుచేత యీసంగతులు దెలుసుకొన ననవలయున్నది. కాని యిట్టిసంగతులను తాను దెలుపుటగాని యితరత్ర దెలుసుకొనుటగాని దక్షిణాఫ్రికానును ఇంగ్లాండునును గూడ యివ ములేను.

భారతదేశపు బంగారుదిగుమతి

ఇండియను ప్రేమకమిషనురు ప్రకటించిన వర్తకపు లెక్కలను జూడ భారతదేశ వర్తక మెట్లుల నభివృద్ధి గాంచినదియు దెలియగలదు. 1919 లో 28400000 పానుల నుండి 1925 లో 474000000 పానులకు పెచ్చెను. 1919 లో వర్తకవిషయమున ప్రపంచములో ఆరవస్థానము నాక్రమించెను. కాని యిప్పుడైదవస్థానము నాక్రమించుచు నెవర్లందును మించినది. 1925 లో మొదట బ్రిటను, తరువాత జర్మనీ, ఫ్రాంసు, తరువాత భారతదేశముండెను.

బంగారుదిగుమతి

కాని ప్రస్తుతము భారతదేశము ముఖ్యముగ బంగారును వెండిని యెక్కువగ కొనుచున్నది. ఈక్రింది దిగుమతిలెక్కలను జూచిన ప్రైవేటు అక్కౌంటునందుమాత్ర మెంత యుండెనో దెలియగలదు:—

బంగారు	1913	1925
రూపాయలు (పదిలక్షలు)	290	610
పది లక్షల బౌన్సులు	4.6	10.4
వెండి		
రూపాయలు (పదిలక్షలు)	55	202½
పదిలక్షల బౌన్సులు	80.5	108

కన్యల్లింగు ఇంజనీరు ఉద్యోగము

హైకమిషనురు అఫీసు బెట్టినప్పటినుండియు భారత దేశపు ఖర్చుపైన ఇంగ్లాండులోనివారు జీవనాధార మేర్పరచుకొన జేయుచుండిన పను లనేకములు బైటబడుచుండెను. క్రొత్త అసెంబ్లీ హైకమిషనురు అఫీసు లెక్కలను జాగ్రత్తగ పరిశీలించవలసియుండును. ఇంగ్లీషువారు అదివరకు ఉద్యోగములజేసి విరమించినవారు కొన్ని సంవత్సరములనుండియు దాదాపు ఖాయపువృత్తిలోనే యుంటుండిరి.

అట్టిపనులలో నొకటి భారతప్రభుత్వపు కన్యల్లింగు ఇంజనీరుపని. ఈఉద్యోగపువృత్తి చారిత్రము దెలుసుకొన బాగుండును. 1887 ఈస్టుఇండియా కంపెనీ చిత్తుఇంజనీరు ఫో అలెగ్జాంజరు రెండెలుగారు తనకు సంవత్సరమునకు 1200 పానులను బాడుగ, అఫీసుఖర్చులు, సిబ్బందిఖర్చులు, ప్రయాణపు ఖర్చు లిచ్చి కన్యల్లింగుఇంజనీరుగ నియమింప భారతప్రభుత్వము నొత్తిడిజేసెను. ఈయేర్పాటువలన రెండెలుగారికి ఇంజనీరుగ లైసులో స్థాయిజక్కును.

ఈజీతము 1920 వర కీయబడెను. అప్పుడు రెండెలు కంపెనీ యాజీతముల మార్వలసినదిగ కోరెను. 1916 లో రెండెలు కన్యల్లింగు ఇంజనీరుగ గుర్తింపబడెను. 1920 లో అయ్యది ఇండియా హైకమిషనురు మంత్రిపక్షమున 2 వేల పానులతో పనిజేయుచుండెను. దాదాపు 80 లక్షలపానుల స్టోరులు తెప్పించబడుచున్నది. కంపెనీకిచ్చుఫీజు 2 వేలైనను వారిఖర్చులు 20, 25 వేలపానులవర కగుచుండెను. ఇదియుచాలదని తలంపబడుచుండెను. అందుచేత యీఫీజును ఖర్చులుగాక 7 వేల పానులకు బెంచిరి.

ఇప్పుడు రెండు సంవత్సరములనుండియు, ఇచట భారత దేశపు కంపెనీ యొకటి దాక్టరు వి. యల్. జేగారి నాయకత్వమున కన్యల్లింగు ఇంజనీరుగ బాగా బనిజేయుచుండెనన్న విషయము భారతప్రభుత్వమునకు దెలియజేయబడుచుండెను. ఈ విషయమును నియోగిగారు అసెంబ్లీలో దెచ్చునరకును యీ ఉద్యోగమువిషయమై యెవ్వరికిని దక్షిణకాటయెను. దాక్టరు జేగారికి ఇంజనీరుగలో మంచి అనుభవముగలదు. వారికి గ్లాస్టో మున్నగు పట్టణములందు పెద్ద కంట్రాక్టులు దొరికెను. అలెస్ లో వారిని నిపులు లనుకొనుచున్నారు. భారతదేశముకొర కేమైన ఖర్చుజేయదలచినయెడల సమానసామర్థ్యముగల భారతీయులకే అవకాశమియలెను. ప్రస్తుతము రెండెలు, పానురట్టిటెను కంపెనీలతోనున్న కంట్రాక్టు 1927 మార్చిలో ఆఖరుగను. అప్పుడైనను దాక్టరు జేగారి కిచ్చిన బాగుండును. ఇచట కన్యల్లింగు ఇంజనీరు భారతీయుడైనయెడల భారతదేశమునకు గల్లులాభములనుగూర్చి మున్ముందు దెల్పెదను.

అంధులకు విద్య గరపుటకు సహాయార్థము

ప్రాధానరు సారథిగారి మేధాశక్తిప్రదర్శనము

యా సెల 12వ తేదీన అంధులకు ప్రాధానరు యస్. సి. సారథిగారు యీ యూరిలోనున్న అట్కిన్సన్కోకలె సెంటుపాతశాలలోని బాలురు బాలికలను యిచ్చట వక్రమేపు నూపరింపెండెంబుగారి సతిడి. బ్రాసీవొరసానిగారిచే నేర్పాటుచేయబడి జరుపబడిన ప్రదర్శనపనుయమున మేధా లలముతో గూడిన గణితములో 10 అంకెలతో గూడిన గుణకారములు, వ్యస్తాక్షరీ, 50 అంకెలగుల వరుసకు మొదలునుంచి తుడికీ తుడిసుంచి మొదటికి తలక్రిందుగాచదువుట మరియు కొన్ని సంవత్సరములలో గడచిన సెకండులు తెల్పుట మొలయినవి గొప్ప సంగతులను అతినిపుణతతో సర్వజనాప్లదకిర ముఖట్లు ప్రదర్శించి మెప్పువడసిరి. వీరు యిట్టిప్రదర్శనములు పలుమార్లు యిచ్చుచు అందులన్ని నమృద్రవ్యమును గ్రుడ్డివారలకు పలుచోట్ల విద్యగరపుటకు పాతశాలలు వసతులు వగైరాలు స్థాపించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు.

గూడూరు లక్ష్యణారావు

బ్రాహ్మణపత్రిక

7,8 సంఘికలు మాకందినవి. ప్రజాప్రబోధము, దేవాదాయ సర్వాదాయకాసనము, బ్రాహ్మణమహిమము, శ్రీశుక్రము చార్మికధ, గౌతమ ధర్మసూత్రములు, సద్విద్య మున్నగు విషయాలగుర్చి వ్యాసములు గలవు. దేవాదాయకాసనమువలన, నన్యాశ్రమమునకు భంగముకలిగినట్లులు, జూపుటకు, రెండుపలుములు చిత్రింపబడినవి. పత్రిక చందా సం||కి మాడురూపాయలు. పలయువారు, శోభామాణము వేంకటరంగాచార్యులు గారు, మాంజేశము, నైదాపేట అని వ్రాసిన బడయగలరు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

1926-వ సం అక్టోబరు 19-వతేది మంగళవారము

1. ధాన్యములు.

దనియాలు బా 1-కి ర	70 0 0	మొదలు	84 0 0	వరకు
బియ్యముబస్తాలు				
కుసుమ తెనాలివి	,,	వ 48 గలవి ర	12 8 0	18 0 0
నెల్లూరివి	,,	డిటా	14 0 0	15 0 0
డిల్లి	,,	డిటా	15 0 0	16 0 0
రాగులు	ర. 164 బస్తా 1-కి	,,	9 10 0	10 0 0
నువ్వులు	,,	,,	22 0 0	25 0 0

2. ధాన్యము పప్పులు

కందులు బస్తా 1-కి ర	205	,,	15 0 0	16 8 0
నెనగలు	,,	డిటా	18 8 0	15 0 0
నెనలు	,,	డిటా	18 8 0	14 0 0
వినుములు	,,	డిటా	16 8 0	18 0 0
ఉలములు	,,	ర 185	8 0 0	9 0 0

3. నూనెపప్పులు.

నువ్వులనూనె బా 1-కి	,,	158 0 0	168 0 0
నెయ్యము 1-కి	,,	14 0 0	25 0 0
కొండాపురంజేరు నెనగపప్పుబా1కి	,,	50 0 0	52 0 0
ఇతరప్రదేశము	,,	48 0 0	49 0 0
జేరు నెనగనూనెగానగబా1-కి ర	120 మి.కా.నూనె	117 0 0	
అముదము బా 1-కి	,,	85 0 0	86 0 0

4. చిల్లరపప్పులు.

చాయపగుపు బా 1-కి	,,	72 0 0	78 0 0
కురపగుపు	,,	25 0 0	28 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి) బా 1 కి	140 0 0	154 0 0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముసుగు 1-కి	ర	40,45	
కాళసా నీపాయకట్టు	,,	50,55	
బెల్లము బా 1-కి	ర	40 0 0	60 0 0
చింతపండు బా 1-కి	,,	31 8 0	56 0 0

5. ఇనుము.

వట్టారకం బా 1-కి	,,	31 0 0	32 0 0
చదరం	,,	30 0 0	32 0 0
రవుండు	,,	30 0 0	32 0 0

6. నూలు.

పుల్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	,,	5 4 0	
నూళియేనుగ నెం 20	,,	6 12 0	
నెం 20 బెన్ని సింహం యీటె	,,	7 6 0	
నెం 22	,,	7 14 0	
నెం 12½ పాండిచేరి	,,	5 15 0	
నెం 14½	,,	6 6 0	
నెం 12½ న్యూకాటన్	,,	5 10 0	
నెం 14½	,,	0 6 0	
నెం 10½ కోయంబుత్తూరు	,,	5 8 0	
నెం 2½	,,	5 9 0	
నెం 14½	,,	6 8 0	
నెం 12½ చూళ	,,	5 10 0	
నెం 1½	,,	5 0 5	

7. దూది.

బోండావెట్టు బారవ 1-కి	ర	300 0 0	
వల్నూడు దూది	,,	145 0 0	

8. లోహములు.

నండి 100 తులంకకు	,,	59 4 0	60 0 0
జంగారము, తులము 1-కి	,,	21 4 0	21 8 0
వవరము1-కి	,,	18 8 8	
ఇత్తడి బా 1-కి	,,	285 0 0	250 0 0
రాగి డిటా	,,	255 0 0	260 0 0

అమృతాంజనము

చక్కనిదబ్బీతో నహా సీసా-1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండవలసింది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి పీఠి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

వెలువడినది.

త్వరపడుడు.

శతకమంజరి - భక్తిసంపుటము

వృషాధిప, సర్వేశ్వర, దేవకీనందన, ఒంటిమిట్టరఘువీర, నారాయణ, శ్రీకాలహస్తీశ్వర, దాశరథి, రంగశాయి, శ్రీరామతారక, రామచంద్రశతకములు పది యిందుగలవు. ఒక్కొక్క శతకమునను వెక్కు మాతృకలతో సరిచూచి చేర్చిన పాఠభేదములును, ఆయా శతకకర్తల చరిత్రమును, రచనమును, విషయమును విమర్శించు విపులమగు పీఠికయును గలవు. ముచ్చటలు గూర్చునట్లు మేలి క్యాలికోబైండు చేసిన సంపుటము వెలురు. ౧ ౮ ౦ మాత్రమే.

శతకములు విడిగను దొరకును.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల,

తపాలావెట్టె నెం 212 రు, చెన్నపురి.

కానుబంగారుమునకును, మంచి వెండికిని గ్యారంటీ చేయగలము.

కరంచందు చబిల్ దాసు, బంగారు వెండినగల

వర్తకులు 437/3 టంకసాలపీఠి, సామలూరుపేట మద్రాసు.

దరఖాస్తును పంపిన క్యాటలాగును ఉచితముగ పంపబడును.

ఎవరు దేశభక్తులు?

స్వదేశవృత్తులను పరదేశీయుల పోటీనుండి రక్షించువారే.

మద్రాసు వెన్నిల్ ప్యాక్టరీ

తపాలావెట్టె ౮౬, మద్రాసు.

1964

గంధర్వమహల్

విజయనగరం

3105

౧. వృత్తాభినయ రత్నము కొనుగోలు ఇదివఱకు ఒక పాత కాల నడుపబడుచున్నది.

౨. సంగీత-వాద్యాభినయ వృత్తనాటకాది విధానము నుత్తేజక పఠములకును-వీరత్వ-ప్రదర్శనమున జీవించు భోగి నీ నాగవాస యక్ష కాళింగ దేవదాసీజాతుల నిమ్మత్వము తొల గించుటకును, ప్రాథమికములతో నారంభించబడినది. సంస్కార పరులు, విద్యాపరాయణులు, జాతీయవాదులు, కళా ప్రద ర్శకులు కూడ ఆదరింపదగినది-గంధర్వపత్రిక.

౩. దేశభక్తిదయమునకు పట్టుగొమ్మ యనదగిన పకన మందీర మొకటి నెలకొల్పబడినది. ఇందు దిన పత్రికలు, వార పత్తి పత్రికలు పాఠకుల యుపయోగాగ్రాహ్యము ప్రదర్శింపబడును.

౪. పరిశోధకుల కొనుగోలు ఉద్ద్యోగములును, జనసామాన్యము కొనుగోలు ఆధునిక గ్రంథములును, సంపాదింపబడి ఉపయోగములలోనికి దేబడును. జనసామాన్యము కొనుగోలు గ్రంథావళి సంచార గ్రంథాలయ పద్ధతిలో నడుప బడును. దీనిని స్త్రీలు, పురుషులు కూడ ఉపయోగించుకొనఁ దగినట్లు ఏర్పాటు గలవు.

పై కార్యము కొనసాగించుట ఎల్లరు తోడ్పడఁవలయు.

1. సరిదే నూర్యకాంతము. 2. సరిదే లక్ష్మీనరసయ్య 3. మద్దిల అప్పలరాజులు. 4. మద్దిల సన్యాసులు. 5. మద్దిల నైదిరాజులు. 6. కోటపాలెపు అప్పల నరసయ్య. 7. నాలూరి నూరయ్య. 8. జర్జాపు సన్యాసయ్య. 9. చింతామణి మాణిక్యం 10. మద్దిల చంద్రమాణిక్యం. 11. కూర్మాపు నూరయ్య. 12. మద్దిల అప్పలరావు.

వల్లెటూరు గ్రంథమండలి

రాజమండ్రి

సంవత్సర చందా 1-0-0 మాత్రము. పంజీకు 6 పుస్తకములు ప్రతి రెండునెలలకు ఒక గ్రంథము వెలువడును. ప్రజా సామాన్యమున మత, సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థికాధ్యాత్మికాది భావప్రచారమే దీని యాశయము.

ఇంతవరకు వెలువడినవి.

1. గాంధీమహాత్ముని నీతిమంజరి.
2. రాజనీతిసారము.
3. ప్రాచీనభారత గ్రామపరిపాలన.
4. రామతీర్థస్వామి జీవితము-బ్రహ్మజ్ఞానోద్బోధనలు.

చిరునామా:—సంపాదకుడు,

ముదిగంటి జగ్గన్న శాస్త్రి బి. యె., రాజమండ్రి.

బంగారు వెండినగలలో ఏవి కావలసినను సిద్ధముగా నున్నది.

మాకు చిన్నవి పెద్దవి అను వ్యత్యాసములేదు. కష్టము సులభము అనుభేదములేదు. పెద్దవారు వచ్చినను చిన్నవారు వచ్చినను ధరలయందు వ్యత్యాసముండదు. ఎంతకాలము గడిచినను మాలిబ్బితో మీరు మావద్ద తీసిన నగలను తెచ్చిన అప్పటి బజారుధరనుబట్టి పైక మిచ్చెదము. ఆర్డరిచ్చిన తృప్తికరముగా లేనిచో, మరియొక నగలు యిచ్చెదము లేక పైకము కావలసినను తిరిగి వాపసిచ్చెదము. నిచ్చెదము. యింత తెలుపనేల! మాకాతాదారులకు తృప్తికలిగించుటయే మా ముఖ్య ఉద్దేశము.

ఇదివరలో మాప్రదర్శనశాలకు రానివారు ఒకదఫా రాగోరెదము.

సవరం బంగారుకు నీమవెండికి పూ

తంబిలిలానము

“ఉమ్మడియార్”

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ, నగలవర్తకులు 25, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.